

СХВАЛЕНО:

Рішення педагогічної ради
Протокол № 1 від 27.08.2021 року

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Наказ № від 27.08.2021 року
Директор Федорівського НВК

_____ Оксана РАКОСІЙ

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
навчальних досягнень здобувачів
освіти 5-11 класу Федорівського НВК
Ланнівської сільської ради**

Змістом орієнтовних вимог до оцінювання навчальних досягнень учнів школи є виявлення, вимірювання та оцінювання навчальних досягнень, які структуровані у навчальних програмах, за предметами. Виявлення рівня навчальних досягнень учнів відбувається в процесі контролю.

Основними функціями контролю навчальних досягнень учнів є: мотиваційна, діагностувальна, коригувальна, прогностична, навчально-перевірвальна, розвивальна, виховна.

Облік результатів контролю ведеться учителем/вчителькою у Класному журналі і табелях навчальних досягнень, свідоцтвах досягнень, свідоцтвах про здобуття (базової) повної загальної середньої освіти.

Структурними компонентами контролю навчальних досягнень учнів є перевірка та оцінювання результатів навчальної діяльності.

За формою організації навчально-пізнавальної діяльності учнів перевірка може бути: індивідуальною, груповою, фронтальною; за способом - усною (бесіда, розповідь учня), письмовою (самостійні і контрольні роботи, перекази, диктанти, у тому числі окремі тестові, компетентнісні завдання тощо), а також практичною (дослід, практична робота, навчальний проєкт, учнівське портфоліо, спостереження, робота з картами, заповнення таблиць, побудова схем, моделей тощо).

Перевірка навчальних досягнень учнів здійснюється за допомогою різних методів, вибір яких зумовлюється особливостями змісту навчального предмета, його обсягом, рівнем узагальнення, віковими можливостями учнів. Для перевірки навчальних досягнень учнів необхідно застосовувати завдання різних когнітивних рівнів: на відтворення знань, на розуміння, на застосування в стандартних і змінених навчальних ситуаціях, уміння висловлювати власні судження, ставлення, оцінки.

Оцінювання - процес встановлення рівня навчальних досягнень учня/учениці в оволодінні змістом предмета відповідно до вимог чинних навчальних програм. Його результатом є педагогічна оцінка, яка відображається в оцінювальних судженнях і висновках учителя/вчительки вербально, або в балах. Виставлення балів обов'язково супроводжується оцінювальними судженнями. Оцінювання ґрунтується на врахуванні рівня досягнень учня/учениці, а не ступеня його невдач. Результати оцінювання навчальних досягнень учнів є конфіденційною інформацією, доступною лише для дитини та її батьків (або осіб, що їх замінюють).

При вербальному оцінюванні використовуються як усні, так і письмові оцінні судження, які характеризують процес навчання і відображають кількісний і якісний його результати: ступінь засвоєння знань і вмінь з навчальних предметів та характеристику особистісного розвитку учнів. Характеристика особистісного розвитку учнів відображає самостійність, відповідальність, комунікативність, уміння працювати в групі, ставлення до навчальної праці, рівень прикладених зусиль, сформованість навчально-пізнавальних інтересів, ціннісних орієнтирів та загальнонавчальних умінь тощо та здійснюється вербально під час поточного контролю.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів 5-11 класів з української мови та української літератури

Оцінювання результатів навчання української мови здійснюється на основі функціонального підходу до шкільного мовного курсу, який насамперед має забезпечити учням уміння ефективно користуватися мовою як засобом пізнання, комунікації; високу мовну культуру особистості; сприяти формуванню громадянської позиції, національної самосвідомості.

Функціональний підхід передбачає таке співвідношення мовної теорії та мовленнєвої практики, за якого пріоритетним є розвиток навичок мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання, письма. Робота над мовною теорією, формуванням знань про мову підпорядковується інтересам розвитку мовлення.

Практична мовленнєва орієнтація шкільного курсу мови та оцінювання результатів навчання особливо актуальні з огляду на реформування середньої загальноосвітньої школи, одним із найважливіших завдань якої має бути розвиток творчих здібностей, ініціативності, пізнавальної самостійності школярів, їх уміння працювати з інформацією, критично оцінювати її, застосовувати для розв'язання життєвих проблем. В оцінюванні результатів навчання мови треба враховувати, що мова є не лише предметом вивчення, а й засобом навчання інших предметів, а це підвищує вимоги до рівня сформованості мовленнєвих навичок школярів.

Оцінювання результатів навчання мови здійснюється на основі:

- врахування основної мети, що передбачає різнобічний мовленнєвий розвиток особистості;
- освітнього змісту навчального предмета, який розподіляється на чотири елементи - знання, вміння й навички, досвід творчої діяльності і досвід емоційно-ціннісного ставлення до світу;
- функціонального підходу до шкільного мовного курсу, який передбачає вивчення мовної теорії в аспекті практичних потреб розвитку мовлення.

Об'єктами оцінювання мають бути:

- мовленнєві вміння й навички з чотирьох видів мовленнєвої діяльності;
- знання про мову й мовлення;
- мовні вміння та навички;
- досвід творчої діяльності;
- досвід особистого емоційно-ціннісного ставлення до світу.

Фронтальні та індивідуальні види контрольних робіт у 5-9 класах

	5 кл.		6 кл.		7 кл.		8 кл.		9 кл.	
<i>Усього годин</i>	122		122		88		70		70	
<i>Години з РМ</i>	24		23		22		16		19	
	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
<i>Фронтальні види контрольних робіт</i>										
<i>Перевірка мовної теми</i>	4	4	4	4	3	3	2	2	2	2
<i>Письмо: переказ</i>	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
<i>твір</i>	-	-	-	1	-	1	1	1	1	1
<i>Правопис: диктант</i>	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
<i>Індивідуальні види контрольних робіт</i>										
<i>Говоріння: діалог</i>	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-
<i>усний переказ</i>	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-
<i>усний твір</i>	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1
<i>читання вголос</i>	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1

Фронтальні та індивідуальні види контрольних робіт у 10-11 класах

Рівень	Рівень стандарту		Філологічний рівень	
<i>Фронтальні види контрольних робіт</i>				
Форми контролю	I	II	I	II
Перевірка мовної теми	2	2	3	3
Письмо: <i>есе</i>	2	3	1	1
<i>переказ</i>	-	-	1	1
<i>твір</i>	-	-	1	1
<i>Індивідуальні види контрольних робіт</i>				
<i>Говоріння: діалог</i>	1	-	1	-
<i>усний переказ</i>	1	-	1	-
<i>усний твір</i>	-	1	-	1

Оцінювання результатів мовленнєвої діяльності

I. Аудіювання (слухання - розуміння)

1. *Перевіряється здатність учня* сприймати на слух незнайоме за змістом висловлювання із одного прослуховування:

а) розуміти:

- мету висловлювання;
- фактичний зміст;
- причинно-наслідкові зв'язки;
- тему і основну думку висловлювання;
- виражально-зображувальні засоби прослуханого твору;

б) давати оцінку прослуханому.

Перевірка аудіювання учнів здійснюється фронтально за одним із варіантів.

Варіант перший: учитель читає один раз незнайомий учням текст, а потім пропонує серію запитань з варіантами відповідей. Школярі повинні мовчки вислухати кожне запитання, варіанти відповідей до нього, вибрати один із варіантів і записати лише його номер поряд із номером запитання: (наприклад, 1.3, де цифра «1» – номер запитання, а цифра «3» – номер обраної відповіді).

Варіант другий: учні одержуть видрукувані запитання та варіанти відповідей на них і відзначають галочкою правильний з їхнього погляду варіант.

У п'ятому класі учням пропонуються 6 запитань з чотирма варіантами відповідей, 6-12 класах - 12 запитань з чотирма варіантами відповідей.

Для одержання достовірних результатів тестування кількість варіантів відповідей на тестове завдання не повинна бути меншою від чотирьох. Запитання мають торкатися всіх зазначених вище характеристик висловлювання і розташовуватися в порядку наростання їх складності.

Обсяг тексту (і відповідно тривалість звучання)

Клас	Обсяг та час звучання текстів, що належать до			
	художнього стилю		інших стилів	
5-й	400-500 слів	4-5 хвилин	300-400 слів	3-4 хвилин
6-й	500-600	5-6	400-500	4-5
7-й	600-700	6-7	500-600	5-6
8-й	700-800	7-8	600-700	6-7
9-й	800-900	8-9	700-800	7-8
10-й	900-1000	9-10	800-900	8-9
11-й	1000-1100	10-11	900-1000	9-10
12-й	1100-1200	11-12	1000-1100	10-11

3. *Одиниця контролю:* відповіді учнів на запитання за прослуханим текстом, одержані в результаті виконання тестових завдань.

4. *Оцінювання.*

Правильна відповідь на кожне із 6 запитань оцінюється двома балами, кожне із 12 запитань оцінюється одним балом. Оцінювання здійснюється з огляду на те, що за цей вид діяльності учень може одержати від 1 балу (за сумлінну роботу, яка ще не дала належного результату) до 12 балів (за бездоганно виконану роботу). У тому разі, коли учень з певних причин не виконав завдання, він має пройти перевірку додатково, щоб одержати відповідний бал.

II. Говоріння та письмо (діалогічне та монологічне мовлення)

Під час перевірки складених учнями висловлювань (діалогів, усних і письмових переказів та творів) ураховується ступінь повноти вираження теми, міра самостійності виконання роботи, ступінь вияву творчих здібностей, особистого ставлення до змісту висловлювання.

Діалогічне мовлення

Усне діалогічне мовлення перевіряється в 5-12 класах.

1. *Перевіряються здатність учнів:*

- виявляти певний рівень обізнаності з теми, що обговорюється;
- демонструвати вміння:

- складати діалог відповідно до запропонованої ситуації й мети спілкування;
 - самостійно досягати комунікативної мети;
 - використовувати репліки для стимулювання, підтримання діалогу, формули мовленнєвого етикету;
 - дотримуватися теми спілкування;
 - додержуватися правил спілкування.;
 - дотримуватись норм літературної мови;
 - демонструвати певний рівень вправності у процесі діалогу (стислість, логічність, виразність, доречність, винахідливість тощо);
- в) висловлювати особисту позицію щодо теми, яка обговорюється;
- г) аргументувати висловлені тези, ввічливо спростовувати помилкові висловлювання співрозмовника.

Зазначені характеристики діалогу є основними критеріями при його оцінюванні.

Перевірка рівня сформованості діалогічного мовлення здійснюється таким чином: учитель пропонує двом учням вибрати одну із запропонованих тем чи мовленнєвих ситуацій(теми чи ситуації пропонуються різного рівня складності), обдумати її й обговорити із товаришем перед класом у формі діалогу протягом 3-5 хвилин. Оцінка ставиться кожному з учнів.

2. *Матеріал для контрольних завдань* добирається з урахуванням тематики соціокультурної змістової лінії чинної програми, рівня підготовки, вікових особливостей та пізнавальних інтересів учнів.

3. *Одиниця контролю:* діалог, складений двома учнями.

Обсяг діалогу визначається так:

<i>Клас</i>	<i>Орієнтовна кількість реплік для двох учнів</i>
5-й	6-7 реплік
6-й	7-8 реплік
7-й	8-10 реплік
8-й	10-12 реплік
9-й	12-14 реплік
10-й	14-16 реплік
11-й	16-18 реплік
12-й	18-20 реплік

Примітка. Під час оцінювання діалогу необхідно диференціювати репліки на розгорнуті (складаються з двох і більше речень) і нерозгорнуті (виражені одним реченням). Якщо репліки розгорнуті, то їх кількість зменшується. До вказаної кількості не зараховуються слова, що відносяться до мовленнєвого етикету (звертання, привітання, прощання тощо).

4. *Оцінювання.*

Критерії оцінювання

Рівень	Бали	Характеристика складених учнями діалогів
Початковий (Бали цього рівня одержують учні, ус-піхи яких у самостійному складанні діалогу поки що незначні)	1	В учня виникають значні труднощі у підтриманні діалогу. Здебільшого він відповідає на запитання лише “так” чи “ні” або аналогічними уривчастими реченнями ствердного чи заперечного характеру.
	2	Учень відповідає на елементарні запитання короткими репліками, що містять недоліки різного характеру, але сам досягти комунікативної мети не може.
	3	Учень бере участь у діалозі за найпростішою за змістом мовленнєвою ситуацією, може не лише відповідати на запитання співрозмовника, а й формулювати деякі запитання, припускаючись помилок різного характеру. Проте комунікативна мета досягається ним лише частково.
Середній	4	Учень бере участь у діалозі з нескладної за змістом теми, в основному

(Балів цього рівня заслуго-вують учні, які досягли певних результатів у складанні діалогу за двома-чотирма показниками з нескладної теми, але за іншими критеріями результати поки що незначні)		досягає мети спілкування, проте репліки його недостатньо вдалі, оскільки не враховують належним чином ситуацію спілкування, не відзначаються послідовністю, доказовістю; трапляється чимало помилок у доборі слів, побудові речень, їх інтонуванні тощо.
	5	Учень бере участь у діалозі за нескладною за змістом мовленнєвою ситуацією, додержує елементарних правил поведінки в розмові, загалом досягає комунікативної мети, проте допускає відхилення від теми, мовлення його характеризується стереотипністю, недостатньою різноманітністю і потребує істотної корекції тощо.
	6	Учень успішно досягає комунікативної мети в діалозі з нескладної теми, його репліки загалом є змістовними, відповідають основним правилам поведінки у розмові, нормам етикету, проте їм не вистачає самостійності суджень, їх аргументації, новизни, лаконізму в досягненні комунікативної мети, наявна певна кількість помилок у мовному оформленні реплік тощо.
Достатній (Балів цього рівня заслуговують учні, які самостійно, у цілому вправно за більшістю критеріїв склали діалог з теми, що містить певну проблему, продемонстрували належну культуру спілкування, проте за деякими з критеріїв(від 2-х до 4-х) їх мовлення ще містить певні недоліки)	7	Діалогічне мовлення учня за своїм змістом спрямовується на розв'язання певної проблеми, загалом є змістовним, набирає деяких рис невимушеності; з'являються елементи особистісної позиції щодо предмета обговорення, правила спілкування в цілому додержуються, але ще є істотні недоліки(за 4-ма критеріями): невисокий рівень самостійності й аргументованості суджень, можуть траплятися відхилення від теми, помилки в мовному оформленні реплік тощо.
	8	Учень загалом вправно бере участь у діалозі за ситуацією, що містить певну проблему, досягаючи комунікативної мети, висловлює судження і певною мірою аргументує їх з допомогою загальновідомих фактів, у діалозі з'являються елементи оцінних характеристик, узагальнень, що базуються на використанні прислів'їв і приказок, проте допускаються певні недоліки за кількома критеріями(3-ма).
	9	Учні самостійно складають діалог з проблемної теми, демонструючи загалом достатній рівень вправності і культури мовлення (чітко висловлюють думки, виявляють вміння сформулювати цікаве запитання, дати влучну, дотепну відповідь, здебільшого виявляють толерантність, стриманість, коректність у разі незгоди з думкою співрозмовника), але в діалозі є певні недоліки за 2-ма критеріями, наприклад: нечітко виражається особиста позиція співбесідників, аргументація не відзначається оригінальністю тощо.
Високий (Балів цього рівня заслуговують учні, які продемонстрували високу культуру спілкування, переконливо аргументуючи свої думки з приводу проблемної теми, даючи можливість висловитися партнеру по діалогу; змогли	10	Учні складають діалог за проблемною ситуацією, демонструючи належний рівень мовленнєвої культури, вміння формулювати думки, обґрунтовуючи власну позицію, виявляють готовність уважно і доброзичливо вислухати співрозмовника, даючи можливість висловитися партнеру по діалогу; додержуються правил мовленнєвого етикету; структура діалогу, мовне оформлення реплік діалогу звичайно відповідає нормам, проте за одним з критеріїв можливі певні недоліки.
	11	Учні складають діалог, самостійно обравши аспект запропонованої теми(або ж самі визначають проблему для обговорення), переконливо й оригінально аргументують свою позицію, зіставляють різні погляди на той самий предмет, розуміючи при цьому можливість інших підходів до обговорюваної проблеми, виявляють повагу до думки іншого; структура діалогу, мовне оформлення реплік діалогу відповідає нормам.
	12	Учні складають глибокий за змістом і досконалий за формою діалог, самостійно обравши аспект запропонованої теми(або ж самі

зівставити різні погляди на той самий предмет, навести аргументи “за” і “проти” в їх обговоренні тощо)	визначають проблему для обговорення), демонструючи вміння уважно і доброзичливо вислухати співрозмовника, коротко, виразно, оригінально сформулювати свою думку, дібрати цікаві, влучні, дотепні, переконливі аргументи на захист своєї позиції, у тому числі й з власного життєвого досвіду, зіставити різні погляди на той самий предмет; здатні змінити свою думку в разі незаперечних аргументів іншого; додержуються правил поведінки і мовленнєвого етикету в розмові.
--	--

Мовне оформлення оцінюють орієнтовно, спираючись на досвід учителя і не підраховуючи помилок (зважаючи на технічні труднощі фіксації помилок різних типів в усному мовленні).

Примітка. Під **мовним оформленням** діалогу, тексту слід розуміти наявність/ відсутність порушень лексичних, фразеологічних, граматичних (морфологічних, синтаксичних) стилістичних, орфоепічних, акцентологічних, інтонаційних норм української літературної мови, а також соціальних норм українського мовленнєвого етикету.

Монологічне мовлення **Говоріння (усні переказ і твір);** **письмо (письмові переказ і твір)**

1. *Перевіряється здатність учня:*

а) виявляти певний рівень обізнаності з теми, що розкривається(усно чи письмово);

б) демонструвати вміння:

- будувати висловлювання певного обсягу, добираючи і впорядковуючи необхідний для реалізації задуму матеріал (епізод із власного життєвого досвіду, прочитаний або прослуханий текст, епізод з кінофільму, сприйнятий(побачений чи почутий) твір мистецтва, розповідь іншої людини тощо);

- ураховувати мету спілкування, адресата мовлення;

- розкривати тему висловлювання;

- виразно відображати основну думку висловлювання, диференціюючи матеріал на головний і другорядний;

- викладати матеріал логічно, послідовно;

- використовувати мовні засоби відповідно до комунікативного завдання, дотримуючись норм літературної мови;

- додержувати єдності стилю;

в) виявляти своє ставлення до предмета висловлювання, розуміти можливість різних тлумачень тієї самої проблеми;

г) виявляти певний рівень творчої діяльності, зокрема:

- трансформувати одержану інформацію, відтворюючи її докладно, стисло, вибірково, своїми словами, змінюючи форму викладу, стиль тощо відповідно до задуму висловлювання;

- створювати оригінальний текст певного стилю;

- аргументувати висловлені думки, переконливо спростовувати помилкові докази;

- викладати матеріал виразно, доречно, економно, виявляти багатство лексичних і граматичних засобів.

Організація контролю здійснюється за одним з двох варіантів.*Варіант перший:* усі учні виконують роботу самостійно. *Варіант другий:* учні складають висловлювання на основі диференційованого підходу (для початкового рівня пропонуються докладні допоміжні матеріали, для середнього (допоміжні матеріали загального характеру, а для одержання балів достатнього і високого рівнів необхідно написати переказ чи твір самостійно.

Перевірка здатності **говорити** (усно переказувати чи створювати текст) здійснюється індивідуально: учитель пропонує певне завдання (переказати зміст матеріалу докладно, стисло, вибірково; самостійно створити висловлювання на відповідну тему) і дає учневі час на підготовку.

Перевірка здатності **письмово** переказувати і створювати текст здійснюється фронтально: учням пропонується переказати прочитаний учителем (за традиційною методикою або самостійно прочитаний) текст чи інший матеріал для переказу або самостійно написати твір.

Переказ

Переказ із творчим завданням

Матеріалом для переказу (усного/письмового) можуть бути: текст, що читається вчителем, або попередньо опрацьований текст; самостійно прочитаний матеріал з газети, журналу, епізод кінофільму чи телепередачі, розповідь іншої людини про певні події, народні звичаї тощо. Якщо пишеться переказ із творчим завданням, учням пропонується, окрім того, також **завдання, що передбачає написання творчої роботи, обов'язково пов'язаної із змістом переказу.**

У тому разі, коли матеріал читається безпосередньо перед контрольною роботою, обсяг тексту орієнтовно визначається так:

Клас	Кількість слів
5-й	100-150
6-й	150-200
7-й	200-250
8-й	250-300
9-й	300-350
10-й	350-400
11-й	350-450
12-й	400-450

Обсяг тексту для стислого чи вибіркового переказу має бути у 1,5-2 рази більшим за обсяг тексту для докладного переказу.

Якщо для контрольної роботи використовуються інші джерела, то матеріал добирається так, щоб обсяг переказу міг бути в межах пропонованих для певного класу норм.

Тривалість звучання усного переказу – 3-5 хвилин.

Обсяг творчого завдання до переказу, виконаного письмово:

Клас	Кількість сторінок
5-й	0,3-0,5
6-й	
7-й	0,5-0,75
8-й	
9-й	0,75-1,0
10-й	
11-й	1,0-1,5
12-й	

Твір

Матеріалом для твору (усного/письмового) можуть бути: тема, сформульована на основі попередньо обговореної проблеми, життєвої ситуації, прочитаного та проаналізованого художнього твору; а також пропоновані для окремих учнів допоміжні матеріали (якщо обирається варіант диференційованого підходу до оцінювання).

3. *Одиниця контролю:* усне/письмове висловлювання учнів.

Обсяг письмового твору, складеного учнем, орієнтовно визначається так:

Клас	Кількість сторінок
5-й	0,5-1,0
6-й	1,0-1,5
7-й	1,5-2,0

8-й	2,0-2,5
9-й	2,5-3,0
10-й	3,0-3,5
11-й	3,0-3,5
12-й	3,5-4,0

4. Оцінювання.

У монологічному висловлюванні оцінюють його зміст і форму (мовне оформлення).

За усне висловлювання (переказ, твір) ставлять одну оцінку – за зміст, а також якість мовного оформлення (орієнтовно, спираючись на досвід учителя і не підраховуючи помилок, зважаючи на технічні труднощі фіксації помилок різних типів в усному мовленні).

За письмове мовлення виставляють також одну оцінку: на основі підрахунку допущених недоліків за зміст і помилок за мовне оформлення, ураховуючи їх співвідношення.

Рівень	Бали	Характеристика змісту виконаної роботи	Грамотність	
			орфографічних і пунктуаційних	лексичних, граматичних і стилістичних
Початковий (Бали цього рівня одержують учні, які не досягають значного успіху за жодним із визначених критеріїв)	1	Учень буде лише окремі, не пов'язані між собою речення; лексика висловлювання дуже бідна*.	15-16 і більше	9-10
	2	Учень буде лише окремі фрагменти висловлювання; лексика і граматична будова мовлення бідна й одноманітна.	13-14	
	3	За обсягом робота складає менше половини від норми; висловлювання не є завершеним текстом, хибує на непослідовність викладу, пропуск фрагментів, важливих для розуміння думки; лексика і граматична будова збіднені.	11-12	
Середній (Балів цього рівня заслуговують учні, які будують текст, що за критерієм обсягу, повноти відтворення інформації і зв'язності значною мірою задовольняє норму, але за іншими критеріями результати істотно нижчі)	4	Усне чи письмове висловлювання за обсягом складає дещо більше половини від норми і характеризується уже певною завершеністю, зв'язністю; проте є недоліки за рядом показників(до семи), наприклад: характеризується неповнотою і поверховістю в розкритті теми; порушенням послідовності викладу; не розрізняється основна та другорядна інформація; добір слів не завжди вдалий (у разі переказу – не використано авторську лексику).	9-10	7-8
	5	За обсягом робота наближається до норми, у цілому є завершеною, тема значною мірою розкрита, але трапляються недоліки за низкою показників(до шести): роботі властива поверховість висвітлення	7-8	

		теми, основна думка не проглядається, бракує єдності стилю та ін.		
	6	За обсягом висловлювання сягає норми, його тема розкривається, виклад загалом зв'язний, але робота характеризується недоліками за кількома показниками (до п'яти): помітний її репродуктивний характер, відсутня самостійність суджень, їх аргументованість, добір слів не завжди вдалий тощо.	5-6	
Достатній (Балів цього рівня заслуговують учні, які досить вправно будують текст за більшістю критеріїв, але за деякими з них ще припускаються недоліків)	7	Учень самостійно створює достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст (у разі переказу – з урахуванням виду переказу), вдало добираються лексичні засоби (у разі переказу – використовує авторські засоби виразності, образності мовлення), але в роботі є недоліки (до чотирьох), наприклад: відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; основна думка не аргументується тощо.	4	5-6
	8	Учень самостійно буде достатньо повне (у разі переказу – з урахуванням виду переказу), осмислене, самостійно і в цілому вдало написане висловлювання, проте трапляються ще недоліки за певними показниками(до трьох).	3	
	9	Учень самостійно буде послідовний, повний, логічно викладений текст (у разі переказу – з урахуванням виду переказу); розкриває тему, висловлює основну думку (у разі переказу – авторську позицію); вдало добирає лексичні засоби (у разі переказу – використовує авторські засоби виразності, образності мовлення); однак припускається окремих недоліків (за двома показниками): здебільшого це відсутність виразної особистісної позиції чи належної її аргументації тощо.	1+1 (негруба)	
Високий (Балів цього рівня заслуговують учні, які вправно за змістом і	10	Учень самостійно буде послідовний, повний (у разі переказу – з урахуванням виду переказу) текст, ураховує комунікативне завдання, висловлює власну думку, певним чином аргументує різні погляди на	1	3

формою будують текст; висловлюють і аргументують свою думку; вміють зіставляти різні погляди на той самий предмет, оцінювати аргументи на їх доказ, обирати один із них; окрім того, пристосовують висловлювання до особливостей певної мовленнєвої ситуації, комунікативного завдання)		проблему; (у разі переказу – зіставляє свою позицію з авторською), робота відзначається багатством словника, граматичною правильністю, додержанням стильової єдності і виразності тексту; але за одним з критеріїв допущено недолік.		
	11	Учень самостійно будує послідовний, повний (у разі переказу – з урахуванням виду переказу) текст, ураховує комунікативне завдання; висловлює власну думку, зіставляє її з думками своїх однокласників (у разі переказу – враховує авторську позицію), вміє пов'язати обговорюваний предмет із власним життєвим досвідом, добирає переконливі докази для обґрунтування тієї чи іншої позиції з огляду на необхідність розв'язувати певні життєві проблеми; робота в цілому відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю.	1 (негруба)	2
	12	Учень самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою висловлювання відповідно до мовленнєвої ситуації; аналізує різні погляди на той самий предмет, добирає переконливі аргументи на користь тієї чи іншої позиції, усвідомлює можливості використання тієї чи іншої інформації для розв'язання певних життєвих проблем; робота відзначається багатством слововживання, граматичною правильністю.	–	1

*Окрім того, оцінюючи **усне** висловлювання, враховують наявність відхилень від орфоепічних норм, правильність інтонування речень; у **письмових** висловлюваннях наявність: 1) орфографічних та пунктуаційних помилок, які підраховуються сумарно, без диференціації (перша позиція); 2) лексичних, граматичних і стилістичних (друга позиція).

Загальну оцінку за мовне оформлення виводять таким чином: до бала за орфографію та пунктуацію додають бал, якого заслуговує робота за кількістю лексичних, граматичних і стилістичних помилок, одержана сума ділиться на два.

При цьому якщо частка не є цілим числом, то вона закруглюється в бік більшого числа.

3 – 2: «10»

МО – 4 – 6: «7» = 9 балів

III. Читання

Читання вголос

Контрольна перевірка читання вголос здійснюється в 5-9 класах

1. *Перевіряються здатність учня:*

а) демонструвати певний рівень розуміння прочитаного;

б) виявляти вміння:

- читати із достатньою швидкістю, плавно, з гарною дикцією, відповідно до орфоепічних та інтонаційних норм;

в) виражати з допомогою темпу, тембру, гучності читання особливості змісту, стилю тексту, авторський задум;

г) пристосовувати читання до особливостей слухачів (ступеня підготовки, зацікавленості певною темою тощо).

Перевірка вміння читати вголос здійснюється індивідуально: вчитель дає учневі текст, опрацьований на попередніх уроках, деякий час на підготовку і пропонує прочитати цей текст перед класом.

2. *Матеріал для контрольного завдання:* знайомий учневі текст, дібраний відповідно до вимог програми для кожного класу; текст добирається з таким розрахунком, щоб час його озвучення (за нормативною швидкістю) окремим учнем дорівнював 1-2 хвилинам (для читання слід пропонувати невеликі тексти зазначених у програмі стилів, типів і жанрів мовлення, відносно завершені уривки творів або порівняно великий текст, розділений на частини, які читаються кількома учнями послідовно).

3. *Одиниця контролю:* озвучений учнем текст (швидкість читання у звичайному для усного мовлення темпі – 80-120 слів за хвилину).

4. *Оцінювання.*

Критерії оцінювання

Рівень	Бали	Характеристика читання
Початковий (Бали цього рівня одержуть учні, які читають дуже повільно, припускаються значної кількості помилок у структуруванні тексту і речення, прочитанні і вимові слів, інтонуванні речень)	1	Учень читає, не зв'язуючи слова між собою інтонаційно, не відділяючи одне речення від іншого, припускається значної кількості помилок на заміну, перестановку, пропуск (складів, слів); вимовляє в багатьох випадках слова відповідно до їх написання, а не до норм вимови; швидкість читання в кілька разів нижча за норми.
	2	Учень читає, відриваючи окремі слова одне від одного, не завжди відділяє одне речення від іншого; припускається помилок на заміну, перестановку, пропуск (складів, слів); вимовляє в багатьох випадках слова відповідно до їх написання, а не до норм вимови; швидкість читання складає орієнтовно третину від норми.
	3	Читання характеризується певним рівнем зв'язності, який проте ще недостатній, як і темп, що наближається до половини норми. Допускається ще велика кількість помилок різного характеру.
Середній (Бали цього рівня заслуговують учні, які читають зі швидкістю, що наближається до норми, поділяючи текст на речення, пов'язуючи слова в реченні між собою, але читають не досить плавно і виразно, припускаючись помилок в інтонуванні, вимові тощо)	4	Учень читає, зі швидкістю, що дещо перевищує половину норми, поділяючи текст на речення, але припускається значної кількості помилок в інтонуванні речень різних типів; у поділі речень на смислові частини, неправильно ставить логічний наголос; припускається орфоепічних помилок; читання не досить плавне.
	5	Учень читає зі швидкістю, що наближається до норми, в основному правильно інтонує кінець речення, але припускається помилок у поділі речень на смислові частини, логічному наголошуванні слів, а також в інтонуванні речень певної синтаксичної будови (за програмою відповідного класу); припускається орфоепічних помилок; читання не досить плавне.
	6	Учень читає зі швидкістю, що відповідає нормі, правильно інтонує кінець речення, логічно наголошуючи слова, але робить окремі помилки в поділі речень на смислові частини та

		в інтонуванні речень певної синтаксичної будови (за програмою відповідного класу); припускається орфоепічних помилок; читання не досить плавне.
Достатній (Бали цього рівня заслуговують учні, які читають плавно, з належною швидкістю, правильно інтонують речення і поділяють їх на смислові відрізки, але припускаються певних недоліків за деякими критеріями(вираження авторського задуму, виконання комунікативного завдання; норм орфоепії, дикції)	7	Учень читає зі швидкістю в межах норми, у цілому плавно, правильно інтонуючи речення певної синтаксичної будови (за програмою відповідного класу), роблячи логічні наголоси; поділ речення на смислові відрізки в цілому логічно правильний, але цей поділ не пристосований до особливостей слухацької аудиторії; емоційне забарвлення тексту в читанні відсутнє; є орфоепічні помилки.
	8	Учень читає швидко, плавно, досить правильно інтонуючи речення певних синтаксичних структур, роблячи логічні наголоси; поділ речення на смислові відрізки логічно правильний, але не завжди пристосований до особливостей слухацької аудиторії; темп, тембр, гучність читання не пов'язані з певним комунікативним завданням; емоційне забарвлення тексту наявне, але воно не виявляє авторського задуму; є орфоепічні помилки.
	9	Учень читає швидко, плавно, правильно інтонуючи речення різної синтаксичної будови; поділ речення на смислові відрізки та логічне наголошування слів правильні, але в окремих випадках темп, тембр, гучність читання не пов'язані з відповідним комунікативним завданням; емоційне забарвлення недостатньо виявляє авторський задум; можуть бути орфоепічні помилки.
Високий (Бали цього рівня заслуговують учні, які читають плавно, швидко, правильно інтонують речення і поділяють їх на смислові відрізки; добре відтворюють авторський задум, стильові особливості тексту, розв'язують комунікативне завдання; читають орфоепічно правильно, з гарною дикцією)	10	Учень читає виразно, з гарною дикцією; інтонація (поділ речень на смислові частини, логічне наголошування слів, мелодика речень різної синтаксичної будови), емоційне забарвлення, тембр, темп, гучність читання відтворюють авторський задум, стильові характеристики тексту, але в читанні можуть бути окремі недоліки(наприклад, недостатньо враховано комунікативне завдання, особливості слухацької аудиторії), незначні орфоепічні огріхи.
	11	Читання учня повністю відповідає усім зазначеним вище критеріям (глибоке проникнення у зміст прочитаного, бездоганне дотримання орфоепічних, інтонаційних норм, виразна передача авторського задуму, стильових характеристик тексту, врахування комунікативного завдання, особливостей слухацької аудиторії).
	12	Учень читає винятково виразно, з гарною дикцією; глибоко й тонко відтворюючи емоційне забарвлення, авторський задум, стильові характеристики тексту; вміло виконує комунікативне завдання, визначене вчителем або самостійно.

Читання мовчки

1. Перевіряються здатність учня:

- а) читати незнайомий текст із належною швидкістю, розуміти й запам'ятовувати після одного прочитування:
- фактичний зміст,
 - причинно-наслідкові зв'язки;
 - тему і основну думку;
 - виражально-зображувальні засоби прочитаного твору;
- б) давати оцінку прочитаному.

Перевірка вміння читати мовчки здійснюється фронтально за одним із варіантів. *Варіант перший*: учні читають незнайомий текст від початку до кінця (при цьому фіксується час, витрачений кожним учнем на читання □ з метою визначення швидкості). Потім учитель пропонує серію запитань. Школярі повинні вислухати кожне запитання, варіанти відповідей на нього, вибрати один з них і записати лише його номер поряд із номером запитання.

Варіант другий: учні одержуть видруковані запитання та варіанти відповідей на них і відзначають “галочкою” правильний з їхнього погляду варіант.

У 5 класі учням пропонують 6 запитань за текстом з чотирма варіантами відповідей, у 6-12 класах – 12 запитань з чотирма варіантами відповідей.

Запитання повинні торкатися фактичного змісту тексту, його причинно-наслідкових зв'язків, окремих мовних особливостей (переносне значення слова, виражальні засоби мови тощо), відображених у тексті образів (якщо є), висловлення оцінки прочитаного.

2. *Матеріал для контрольного завдання*: незнайомі учням тексти різних стилів, типів жанрів мовлення, що включають монологічне та діалогічне мовлення (відповідно до вимог програми для кожного класу).

Текст добирається таким чином, щоб учні, які мають порівняно високу швидкість читання, витрачали на нього не менше 1-2 хвилини часу і були нормально завантажені роботою.

Обсяг текстів для контрольного завдання визначається так:

Клас	Обсяг тексту для читання мовчки	
	художнього стилю	інших стилів
5-й	360-450 слів	300-360 слів
6-й	450-540 слів	360-420 слів
7-й	540-630 слів	420-480 слів
8-й	630-720 слів	480-540 слів
9-й	720-810 слів	540-600 слів
10-й	810-900 слів	600-660 слів
11-й	900-990 слів	660-720 слів
12-й	990-1000 слів	720-800 слів

2. *Одиниця контролю*: відповіді учнів на запитання тестового характеру, складені за текстом, що запропонований для читання, та швидкість читання.

3. *Оцінювання*.

Оцінювання читання мовчки здійснюється за двома параметрами: розуміння прочитаного та швидкість читання. Розуміння прочитаного виявляється за допомогою тестової перевірки: правильна відповідь на кожне із 6 запитань оцінюється двома балами, а кожне із 12 запитань оцінюється одним балом (наприклад, вибір правильних відповідей на 12 запитань дає 12 балів).

Швидкість читання мовчки по класах оцінюється із урахуванням таких норм:

Клас	Швидкість читання мовчки (слів за хвилину)
5-й	100 – 150
6-й	110 – 180
7-й	120 – 210
8-й	130 – 240
9-й	140 – 270
10-й	150 – 300
11-й	160 – 330
12-й	170 – 360

Швидкість читання при виведенні бала за цей вид мовленнєвої діяльності враховується таким чином: бали 7-12 може одержати лише той учень, швидкість читання у якого не нижча, ніж мінімальний показник у нормативах для відповідного класу. Той, хто не виконує зазначених норм,

одержує на два бали менше. Наприклад: за вибір 10 правильних відповідей учень 7 класу повинен одержати 10 балів; але якщо він читає зі швидкістю, меншою 120 слів за хвилину, то йому виставляється не 10, а 8 балів.

У цілому оцінювання здійснюється з огляду на те, що за цей вид мовленнєвої діяльності учень може одержати від 1 балу (за сумлінну роботу, яка ще не дала задовільного результату) до 12 балів (за правильні відповіді на запитання тестового характеру та належну швидкість читання). У тому разі, коли учень з певних причин не виконав роботу, він має пройти перевірку додатково з тим, щоб одержати відповідний бал.

IV. Оцінювання мовних знань і вмінь

Оцінювання мовних знань і вмінь здійснюється тематично. Зміст контролю визначається згідно з функціональним підходом до шкільного мовного курсу.

1. *Перевірки підлягають* знання та вміння з мови, які необхідні передусім для правильного використання мовних одиниць.

Перевірка здійснюється фронтально в письмовій формі із застосуванням завдань тестового характеру.

Учням пропонується:

- розпізнавати вивчені мовні явища;
- групувати, класифікувати;
- сполучати слова, доповнювати, трансформувати речення, добираючи належну форму слова, потрібну лексему, відповідні засоби зв'язку між частинами речення, між реченнями у групі пов'язаних між собою речень тощо;
- виявляти розуміння значення мовних одиниць та особливостей їх використання в мовленні.

2. *Для контрольної перевірки* використовуються завдання тестового характеру, складені на матеріалі слова, сполучення слів, речення, груп пов'язаних між собою речень. Учителю визначає, який із запропонованих нижче варіантів тестового контролю з його погляду доцільніший.

Варіант перший. Учням пропонується 12 тестових завдань з вибірковыми відповідями.

Варіант другий. Рекомендується пропонувати учням 6 завдань, складність яких збільшується від класу до класу. Два з них мають торкатися розпізнавання мовних одиниць, а чотири -- їх побудови, реконструювання, редагування, використання. До кожного завдання учням пропонується дібрати власні приклади.

3. *Одиниця контролю:* вибрані учнями правильні варіанти виконання завдань тестового характеру та самостійно дібрані приклади.

4. *Оцінювання результатів* контрольної роботи здійснюється так.

Варіант перший. За кожне правильно виконане завдання учень одержує по одному балу.

Варіант другий. За правильне виконання кожного з 6 запропонованих завдань учень одержує по 1 балу (у разі неправильного виконання 0 балів). Один бал за кожне завдання учневі додається в разі самостійного добору прикладів.

Оцінювання здійснюється таким чином, що за зазначену вище роботу учень міг одержати від 1 балу (за сумлінну роботу, яка не дала задовільного результату) до 12 балів (за бездоганно виконану роботу). У тому разі, коли учень з певних причин не виконав роботу, він має пройти відповідну перевірку додатково з тим, щоб одержати відповідний бал.

Оцінювання правописних (орфографічних і пунктуаційних) умінь учнів

Основною формою перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності є контрольний текстовий *диктант*.

1. *Перевірки підлягають* уміння правильно писати слова на вивчені орфографічні правила і словникові слова, визначені для запам'ятовування; ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; належним чином оформляти роботу.

Перевірка здійснюється фронтально за традиційною методикою.

2. *Матеріал для контрольного завдання.* Для контрольного текстового диктанту використовується текст, доступний для учнів даного класу.

Обсяг диктанту по класах:

Клас	Кількість слів в тексті
------	-------------------------

5-й	90-100
6-й	100-110
7-й	110-120
8-й	120-140
9-й	140-160
10-й	170-180
11-й	180-190
12-й	190-200

П р и м і т к а. У визначенні кількості слів у диктанті враховують як самостійні, так і службові слова.

Для контрольних диктантів використовуються тексти, в яких кожне з опрацьованих протягом семестру правил орфографії та/чи пунктуації були представлені 3-5 прикладами.

3. *Одиниця контролю:* текст, записаний учнем з голосу вчителя.

4. *Оцінювання.* Диктант оцінюється однією оцінкою на основі таких критеріїв:

- орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково; виправляються, але не враховуються такі орфографічні і пунктуаційні помилки:
 - 1) на правила, які не включені до шкільної програми;
 - 2) на ще не вивчені правила;
 - 3) у словах з написаннями, що не перевіряються, над якими не проводилась спеціальна робота;
 - 4) у передачі так званої авторської пунктуації.
- повторювані помилки (помилка у тому самому слові, яке повторюється в диктанті кілька разів), вважається однією помилкою однотипні (помилки на те само правило), але в різних словах вважаються різними помилками;
 - розрізняють грубі і негрубі помилки; зокрема, до негрубих відносяться такі:
 - 1) у винятках з усіх правил;
 - 2) у написанні великої букви в складних власних найменуваннях;
 - 3) у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;
 - 4) у випадках, коли замість одного знаку поставлений інший;
 - 5) у випадках, що вимагають розрізнення не і ні (у сполученнях не хто інший, як....; не що інше, як...; ніхто інший не...; ніщо інше не...);
 - 6) у пропуску одного із сполучуваних розділових знаків або в порушенні їх послідовності;
 - 7) в заміні українських букв російськими;
- п'ять виправлень (неправильне написання на правильне) прирівнюються до однієї помилки;
- орфографічні та пунктуаційні помилки на неопрацьовані правила виправляються, але не враховуються.

Нормативи оцінювання по класах:

Бали	Кількість помилок
1	15-16 і більше
2	13-14
3	11-12
4	9-10
5	7-8
6	5-6
7	4
8	3
9	1+1 (негруба)
10	1
11	1 (негруба)
12	–

Виведення підсумкового (семестрового) балу

Підсумковий бал ставиться в кінці кожного семестру (півріччя). Він узагальнено відображає підготовку учня з мови.

Підсумковий бал є результатом оцінювання досягнень учня у таких аспектах:

- аудіювання (слухання-розуміння);
- говоріння (діалогічне мовлення; монологічне мовлення: усний переказ, усний твір);
- письмо (диктант, письмовий переказ, письмовий твір);
- читання (вголос та мовчки);
- відомості про мову, мовні вміння;
- ведення зошитів.

Контрольна перевірка здійснюється фронтально та індивідуально.

Фронтально оцінюються: аудіювання, читання мовчки, диктант, письмовий переказ та письмовий твір, мовні знання та вміння.

Індивідуально оцінюються: говоріння (діалог; усний переказ, усний твір) та читання вголос.

Для фронтальної та індивідуальної перевірки виділяються години, що зазначені у відповідному орієнтовному плануванні тематичного контролю за рівнем навчальних досягнень учнів 5-12 класів з рідної мови.

Перевірка мовних знань та вмінь

Перевірка мовних знань та вмінь здійснюється за допомогою завдань тестового характеру (на їх виконання відводиться 15-20 хвилин уроку) або диктанту, залежно від характеру навченого матеріалу. Решта часу контрольного уроку може бути використана на виконання завдань з аудіювання, читання мовчки.

Оцінювання говоріння, читання вголос здійснюється індивідуально шляхом поступового накопичення оцінок для того, щоб кожний учень за семестр одержав мінімум одну оцінку за виконання завдань на побудову діалогу, усного переказу та усного твору.

Протягом семестру учня треба оцінити за визначеними показниками, для кожного з яких у класному журналі відводиться окрема колонка: “за тему” (знання з мови, мовні та правописні вміння й навички, при цьому кількість колонок залежить від кількості тематичних блоків), “аудіювання”, “діалог”, “усний переказ” та/чи “усний твір”, “письмовий переказ” та/чи “письмовий твір”, “читання вголос”, “читання мовчки”.

Ведення зошитів

Кількість робочих зошитів з української мови за класами:

5 – 9 класи – по два зошити;

10 – 11 класи – по одному зошиту.

Для контрольних робіт з української мови в усіх класах використовують по одному зошиту.

Ведення зошитів оцінюють від 1 до 12 балів щомісяця протягом семестру і вважається поточною оцінкою, що зараховують до найближчої тематичної. Під час перевірки зошитів ураховують наявність різних видів робіт, грамотність, охайність, уміння правильно оформити роботи.

У разі відсутності учня на уроках протягом місяця рекомендуємо в колонці за ведення зошита зазначати н/о (нема оцінки).

Орфографічний режим

1. Записи в зошиті виконують кульковою ручкою з синім чорнилом чи його відтінками (для оформлення таблиць, схем тощо можна використовувати різні кольори).

2. Між класною й домашньою роботою пропускають два рядки (між видами робіт, що входять до складу класної чи домашньої роботи, рядків не пропускають).

3. Дату класної, домашньої чи контрольної роботи з літератури у 5-9 кл. записують так: у першому рядку дату записують словами, а в другому – вид роботи (класна, домашня чи контрольна), **наприклад:**

Шосте вересня

Класна робота

4. Після заголовків, назв видів робіт, підпису зошита крапку не ставлять.

5. Зразок підпису зошита:

Зошит
для робіт із української мови
учня 6 - А класу
СШ № 17 м. Полтави
ППП

Підсумкова оцінка виводиться таким чином: підраховується кількість балів, одержаних учнем з кожного виду перевірки, і загальна сума ділиться на кількість контрольних робіт.

Протягом семестру учня треба оцінити за визначеними показниками, для кожного з яких у класному журналі відводиться окрема колонка: “за тему” (знання з мови, мовні та правописні вміння й навички, при цьому кількість колонок залежить від кількості тематичних блоків), “аудіювання”, “діалог”, “усний переказ” та/чи “усний твір”, “письмовий переказ” та/чи “письмовий твір”, “читання вголос”, “читання мовчки”.

Підсумкова оцінка виводиться таким чином: підраховується кількість балів, одержаних учнем з кожного виду перевірки, і загальна сума ділиться на кількість контрольних робіт.

Додаток
до листа Міністерства
освіти і науки України
від **01. 07. 2019 р. № 1/11-5966**

Есе – самостійна творча письмова робота, ознакою якої є особистісний характер сприймання проблеми та її осмислення, невеликий обсяг, вільна композиція, невимушеність та емоційність викладу.

Види есе:

Вільне	Формальне
Ознаки: невеликий обсяг (7-10 речень); вільна форма і стиль викладу; довільна структура; обов'язкова вимога: наявність позиції автора.	Ознаки: дотримання структури тексту, наявність відповідних компонентів (тези, аргументи, приклади, оцінювальні судження, висновки); обґрунтування (аргументування) тези.

Вільне есе обмежене в часі (5 – 10 і 10 – 15 хв.). До нього доцільно вдаватися на кожному уроці й на різних етапах його: цілевизначення, закріплення, рефлексії тощо.

Для написання формального есе виділяють більше часу: від 20 до 45 хвилин.

Види формального есе:

інформаційне (есе-розповідь, есе-визначення, есе-опис);

критичне;

есе-дослідження (порівняльне есе, есе-протиставлення, есе причини-наслідку, есе-аналіз).

Вимоги до формального есе

1. Обсяг – 1 – 2 сторінки тексту (120-200 слів).

2. Есе повинно сприйматися як цілісний твір, ідея якого зрозуміла й чітка.

3. Кожен абзац есе розкриває одну думку.

4. Необхідно писати стисло і ясно. Есе не повинно містити нічого зайвого, має нести лише інформацію, необхідну для розкриття ідеї есе, власної позиції автора.

5. Есе має відрізнятися чіткою композиційною побудовою, бути логічним за структурою. В есе, як і в будь-якому творі, повинна простежуватися внутрішня логіка, що визначається, з одного боку, авторським підходом до обговорюваного питання, а з іншого – самим питанням. Необхідно уникати різких стрибків від однієї ідеї до іншої, думка має розкриватися послідовно.

6. Есе повинно засвідчити, що його автор знає й осмислено застосовує теоретичні поняття, терміни, узагальнення, ідеї.

7. Есе має містити переконливе аргументування порушеної проблеми.

Структура есе

Есе складається з таких частин – вступ, основна частина, висновок.

Вступ – обґрунтування вибору теми есе.

Основна частина – теоретичні основи обраної проблеми й виклад основного питання. Ця частина припускає розвиток аргументації й аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з наявних даних, інших аргументів і позицій.

Висновок – узагальнення й аргументовані висновки до теми тощо. Підсумовує есе або ще раз вносить пояснення, підкріплює зміст і значення викладеного в основній частині.

Критерії оцінювання мовного та змістового оформлення есе

Критерії оцінювання змісту есе	Бали	Критерії оцінювання мовного оформлення есе		Бали
		Грамотність		
		орфографічні, пунктуаційні, помилки	лексичні, граматичні, стилістичні	
Побудованому учнем (ученицею) тексту бракує зв'язності й цілісності, урізноманітнення потребує лексичне та граматичне оформлення роботи; теза не відповідає запропонованій темі; не наведено жодного аргументу.	1	13 і більше	9-10 і більше	1
Побудоване учнем (ученицею) висловлення характеризується фрагментарністю, думки викладаються на елементарному рівні; потребує збагачення й урізноманітнення лексики і граматична будова мовлення; теза не відповідає запропонованій темі; наведені аргументи не є доречними; прикладу немає або він не є доречним.	2	12		2
Учневі (учениці) слід працювати над виробленням умінь послідовніше й чіткіше викладати власні думки, дотримуватися змістової та стилістичної єдності висловлення, потребує збагачення та урізноманітнення лексики й граматична будова висловлення; теза частково відповідає запропонованій темі; наведений аргумент не впливає з тези; приклад не є доречним; висновок сформульовано нечітко.	3	11		3
Висловлення учня (учениці) за обсягом складає дещо більше половини від норми й характеризується певною завершеністю, зв'язністю; чіткіше мають розрізняватися основна та другорядна інформація; висновок лише	4	9-10		4

частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами; є недоліки за сімома показниками: посереднє розуміння теми; порушення послідовності побудови твору; рівень словникового запасу нижче середнього; відносна стильова єдність твору; не сформульовано вправно тезу; наведено один аргумент.			7-8	
За обсягом робота учня (учениці) наближається до норми, загалом є завершеною, тему значною мірою розкрито; не сформульовано вправно тезу; наведено один аргумент; приклад непереконливий; висновок лише частково відповідає тезі, не пов'язаний з аргументом та прикладом; трапляються недоліки за низкою показників (до шести): роботі властива поверховість висвітлення теми, не простежується основна думка, відносно струнка побудова твору, середній рівень словникового запасу, бракує стильової єдності.	5	7-8		5
За обсягом висловлення учня (учениці) сягає норми, його тема розкривається, виклад загалом зв'язний; учень (учениця) наводить один доречний аргумент; наводить непереконливий приклад; висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами та прикладами; робота характеризується недоліками за п'ятьма показниками: помітний її репродуктивний характер, відсутня самостійність суджень, їх аргументованість, добір слів не завжди вдалий, учень (учениця) неточно добирає слова й синтаксичні конструкції.	6	5-6		6
Учень (учениця) самостійно створює достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст, формулює тезу, яка відповідає запропонованій темі; наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі є недоліки (до чотирьох): відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; висловлювання не завжди конкретне, просторовий виклад	7	4	6	7

міркувань, не підкріплених фактичним матеріалом нелогічне розташування абзаців, переходи між ними не є вмотивованими; основна думка не аргументується.				
Учень (учениця) самостійно буде достатньо повне, осмислене висловлення, загалом ґрунтовно висвітлює тему, формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; наводить один доречний аргумент; приклад не конкретизований; висновок відповідає запропонованій темі; трапляються недоліки за трьома показниками: невміння пов'язати предмет обговорення із сучасністю, не добирає переконливі докази для обґрунтування певного явища, відносно багатство словникового запасу, робота не відзначається різноманітністю та чіткістю слововживання.	8	3	5	8
Учень (учениця) самостійно буде послідовний, повний, логічно викладений текст; формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; загалом розкриває тему, висловлює основну думку; наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; наводить один доречний приклад; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі виявлені недоліки за двома показниками: тезу чітко не сформульовано, відсутність виразної особистісної позиції, належної її аргументації тощо.	9	1+1 (негруба)	4	9
Учень (учениця) самостійно буде послідовний, повний текст, ураховує комунікативне завдання, чітко формулює тезу; певним чином аргументує різні погляди на проблему, наводить два доречні й переконливі аргументи, приклади; неординарна побудова твору, робота відзначається багатством словника, граматичною правильністю, дотриманням стильової єдності й виразності тексту, але за одним із критеріїв допущено помилку; висновок відповідає запропонованій темі й впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів.	10	1	3	10
Учень (учениця) самостійно буде послідовний, повний текст, ураховує	11	1 (негруба)	2	11

<p>комунікативне завдання; вправно формулює тезу; аргументовано, чітко висловлює власну думку, зіставляє її з думками інших, уміє пов'язати обговорюваний предмет із власним життєвим досвідом, наводить два доречні й переконливі аргументи для обґрунтування тієї чи іншої позиції з огляду на необхідність розв'язувати певні життєві проблеми; приклади конкретизовані; робота відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю; висновок відповідає запропонованій темі й впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів.</p>				
<p>Учень (учениця) самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою та оформленням висловлення відповідно до мовленнєвої ситуації; повно, вичерпно висвітлює тему; вправно формулює тезу; аналізує різні погляди на той самий предмет, наводить два доречні аргументи, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних життєвих проблем; приклади переконливі, конкретизовані; цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу); висновок відповідає запропонованій темі й органічно впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів; робота відзначається багатством слововживання та художньою цінністю.</p>	12	-	1	12

Оцінювання навчальних досягнень учнів з української літератури має здійснюватися за такими критеріями:

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень (учениця) на елементарному рівні відтворює матеріал, називаючи окремий літературний факт або явище (автора й назву твору, окремих літературних персонажів тощо)
	2	Учень (учениця) розуміє навчальний матеріал і може відтворити фрагмент з нього окремим реченням (називає окремі факти з життя і творчості письменника, головних персонажів твору, упізнає за описом окремого персонажа твору, упізнає, з якого твору взято уривок тощо)
	3	Учень (учениця) розуміє навчальний матеріал і за допомогою вчителя дає відповідь у формі висловлювання (відтворює зміст у певній послідовності, називає на репродуктивному рівні жанр твору, упізнає літературний факт за

		описом або визначенням)
II. Середній	4	Учень (учениця) має уявлення про зміст твору, може переказати незначну його частину та з допомогою вчителя визначає основні сюжетні елементи, на репродуктивному рівні відтворює фактичний матеріал
	5	Учень (учениця) знає зміст твору, переказує окрему його частину, знаходить у тексті приклади відповідно до сформульованого завдання, висловлює оцінювальне судження і доводить його одним-двома аргументами, завершує відповідь простим узагальненням, дає визначення літературних термінів
	6	Учень (учениця) знає зміст твору, може переказати значну його частину, з допомогою вчителя виділяє головні епізоди, уміє формулювати думки, називає риси характеру літературних героїв, встановлює окремі причиново-наслідкові зв'язки, дає визначення літературних термінів з прикладами
III. Достатній	7	Учень (учениця) володіє матеріалом і навичками аналізу літературного твору за поданим учителем зразком, наводить окремі приклади з тексту
	8	Учень (учениця) володіє матеріалом, за зразком аналізує текст, виправляє допущені помилки, добирає докази на підтвердження висловленої думки, застосовує відомі факти, поняття для виконання стандартних навчальних завдань
	9	Учень (учениця) володіє матеріалом та навичками комплексного аналізу літературного твору, застосовує теорію в конкретних ситуаціях, демонструє правильне застосування матеріалу, складає порівняльні характеристики, добирає аргументи на підтвердження власних міркувань
IV. Високий	10	Учень (учениця) володіє матеріалом та навичками комплексного аналізу літературного твору, виявляє початкові творчі здібності, самостійно оцінює літературні явища, працює з різними джерелами інформації, систематизує, узагальнює та творчо використовує дібраний матеріал
	11	Учень (учениця) на високому рівні володіє матеріалом, вміннями й навичками комплексного аналізу художнього твору, використовує засвоєні факти для виконання нестандартних завдань, самостійно формулює проблему й вирішує шляхи її розв'язання, висловлює власні думки, самостійно оцінює явища літератури й культури, виявляючи власну позицію щодо них
	12	Учень (учениця) вільно володіє матеріалом та навичками текстуального аналізу літературного твору, виявляє особливі творчі здібності та здатність до оригінальних рішень різноманітних навчальних завдань, до перенесення набутих знань та вмінь на нестандартні ситуації, має схильність до літературної творчості

**Обов'язкова кількість видів контролю
в 5–9 класах**

Класи	5		6		7		8		9	
	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
Контрольні роботи у формі:	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3
контрольного класного твору;	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1
виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Уроки розвитку мовлення (у+п)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Уроки позакласного читання	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1
Перевірка зошитів	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5

**Обов'язкова кількість видів контролю
в 10 -11 класах**

Семестри	I	II	I	II
	Рівень стандарту		Профільний рівень	
Контрольні роботи у формі:	3	3	4	4
контрольного класного твору;	1	1	1	1
виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання)	2	2	3	3
Уроки розвитку мовлення	2 (у+п)	2 (у+п)	2(у+п)	2(у+п)
Уроки позакласного читання	1	1	2	2
Перевірка зошитів	4	5	4	5

Основні види письмових домашніх і класних робіт

1. відповідь на поставлене в підручнику або вчителем запитання;
2. написання навчальних класних творів;
3. виконання самостійних творчих робіт (написання віршів, оповідань, есе; створення проєктів, підготовка доповідей, рефератів тощо);
4. тестування;
5. складання планів (простих і складних);
6. складання таблиць, схем римування, написання конспектів (у старших класах), робота з цитатним матеріалом, з літературними джерелами, додатковою науковою, критичною та словниково-довідковою літературою та інші види робіт, передбачені чинними програмами для базової школи тощо.

Основні види усних домашніх і класних видів робіт

1. виразне читання художніх текстів;
2. відповідь на поставлене в підручнику або вчителем запитання;
3. складання усних навчальних класних і домашніх творів різних жанрів і обсягу;
4. читання напам'ять;
5. переказ (докладний і стислий) тощо.

Можливі види робіт з розвитку мовлення

1. складання оповідання (казки) за прислів'ям;
2. добір прислів'їв, крилатих виразів, фразеологічних зворотів, що виражають головну ідею твору;
3. введення власних описів в інтер'єр, портрет, пейзаж у вже існуючому творі;
4. усний переказ оповідання, епізоду твору;
5. твір-характеристика персонажа;
6. написання асоціативного етюду, викликаного певним художнім образом;
7. написання вітального слова на честь літературного героя, автора тощо;
8. твір-опис за картиною;
9. складання тез літературно-критичної статті (параграфу підручника);
10. підготовка проєкту (з можливим використанням мультимедійних технологій) – індивідуального чи колективного – з метою представлення життєвого і творчого шляху, естетичних уподобань письменника тощо;
11. складання анкети головного героя, цитатних характеристик, конспекту, рецензії, анотації;
12. написання реферату;
13. ідейно-художній аналіз поетичного чи прозового твору;
14. написання листа авторові улюбленої книжки;
15. інсценізація твору (конкурс на кращу інсценізацію уривка твору) тощо.

Семестрове оцінювання

Здійснюється на підставі тематичних оцінок і має бути наближеним до середнього арифметичного від суми балів тематичного оцінювання літературних знань.

Наприклад, за відсутності 1 тематичної оцінки (учень був не атестований (н\а) з поважної причини) семестровий бал має виставлятися на підставі наявних тематичних оцінок на користь дитини, з урахуванням самостійного засвоєння нею матеріалу попередньої теми, за яку виставлено «н/а». Якщо учень з поважної причини був відсутній на шкільних заняттях більше половини навчального часу в семестрі і має лише 1 тематичну оцінку або не має тематичних оцінок взагалі, такий учень не може бути атестований за семестр.

Тематичне оцінювання

Визначає рівень навчальних досягнень з певної літературної теми (частини теми, сукупності тем).

Тематичний бал виставляють за результатами поточного оцінювання, враховуючи всі види навчальної діяльності, враховуючи всі види навчальної діяльності, що підлягали оцінюванню протягом вивчення теми.

Тематичний бал не підлягає коригуванню (повторне тематичне оцінювання не виставляється). Якщо учень (учениця) був (ла) відсутні(я) на уроках протягом вивчення теми, не виконував (ла) вимоги навчальної програми.

Можливі види контрольних робіт

1. тест;
2. відповіді на запитання;
3. контрольний літературний диктант;
4. анкета головного героя;
5. комбінована контрольна робота тощо;
6. класні твори давати у формі есе, міні творів щодо розкриття певної проблеми чи образу.

Контрольні роботи мають чотири рівні складності. У контрольній роботі прописано кількість балів за кожне виконане завдання.

Есе – самостійна творча письмова робота, ознакою якої є особистісний характер сприймання проблеми та її осмислення, невеликий обсяг, вільна композиція, невимушеність та емоційність викладу.

Види есе:

Вільне	Формальне
Ознаки: невеликий обсяг (7-10 речень); вільна форма і стиль викладу; довільна структура; обов'язкова вимога: наявність позиції автора.	Ознаки: дотримання структури тексту, наявність відповідних компонентів (тези, аргументи, приклади, оцінювальні судження, висновки); обґрунтування (аргументування) тези.

Вільне есе обмежене в часі (5 – 10 і 10 – 15 хв.). До нього доцільно вдаватися на кожному уроці й на різних етапах його: цілевизначення, закріплення, рефлексії тощо.

Для написання формального есе виділяють більше часу: від 20 до 45 хвилин.

Види формального есе:

інформаційне (есе-розповідь, есе-визначення, есе-опис);
критичне;

есе-дослідження (порівняльне есе, есе-протиставлення, есе причини-наслідку, есе-аналіз).

Вимоги до формального есе

1. Обсяг – 1 – 2 сторінки тексту (120-200 слів).
2. Есе повинно сприйматися як цілісний твір, ідея якого зрозуміла й чітка.
3. Кожен абзац есе розкриває одну думку.

4. Необхідно писати стисло і ясно. Есе не повинно містити нічого зайвого, має нести лише інформацію, необхідну для розкриття ідеї есе, власної позиції автора.
5. Есе має відрізнятися чіткою композиційною побудовою, бути логічним за структурою. В есе, як і в будь-якому творі, повинна простежуватися внутрішня логіка, що визначається, з одного боку, авторським підходом до обговорюваного питання, а з іншого – самим питанням. Необхідно уникати різких стрибків від однієї ідеї до іншої, думка має розкриватися послідовно.
6. Есе повинно засвідчити, що його автор знає й осмислено застосовує теоретичні поняття, терміни, узагальнення, ідеї.
7. Есе має містити переконливе аргументування порушеної проблеми.

Структура есе

Есе складається з таких частин – вступ, основна частина, висновок.

Вступ – обґрунтування вибору теми есе.

Основна частина – теоретичні основи обраної проблеми й виклад основного питання. Ця частина припускає розвиток аргументації й аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з наявних даних, інших аргументів і позицій.

Висновок – узагальнення й аргументовані висновки до теми тощо. Підсумовує есе або ще раз вносить пояснення, підкріплює зміст і значення викладеного в основній частині.

Критерії оцінювання мовного та змістового оформлення есе

Критерії оцінювання змісту есе	Бали	Критерії оцінювання мовного оформлення есе		Бали
		Грамотність		
		орфографічні, пунктуаційні, помилки	лексичні, граматичні, стилістичні	
Побудованому учнем (ученицею) тексту бракує зв'язності й цілісності, урізноманітнення потребує лексичне та граматичне оформлення роботи; теза не відповідає запропонованій темі; не наведено жодного аргументу.	1	13 і більше	9-10 і більше	1
Побудоване учнем (ученицею) висловлення характеризується фрагментарністю, думки викладаються на елементарному рівні; потребує збагачення й урізноманітнення лексики і граматична будова мовлення; теза не відповідає запропонованій темі; наведені аргументи не є доречними; прикладу немає або він не є доречним.	2	12		2
Учневі (учениці) слід працювати над виробленням умінь послідовніше й чіткіше викладати власні думки, дотримуватися змістової та стилістичної єдності висловлення, потребує збагачення та урізноманітнення лексики й граматична будова висловлення; теза частково відповідає запропонованій темі; наведений аргумент не впливає з тези; приклад не є доречним; висновок сформульовано нечітко.	3	11		3
Висловлення учня (учениці) за обсягом	4	9-10		4

складає дещо більше половини від норми й характеризується певною завершеністю, зв'язністю; чіткіше мають розрізнятися основна та другорядна інформація; висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами; є недоліки за сімома показниками: посереднє розуміння теми; порушення послідовності побудови твору; рівень словникового запасу нижче середнього; відносна стильова єдність твору; не сформульовано вправно тезу; наведено один аргумент.			7-8	
За обсягом робота учня (учениці) наближається до норми, загалом є завершеною, тему значною мірою розкрито; не сформульовано вправно тезу; наведено один аргумент; приклад непереконливий; висновок лише частково відповідає тезі, не пов'язаний з аргументом та прикладом; трапляються недоліки за низкою показників (до шести): роботі властива поверховість висвітлення теми, не простежується основна думка, відносно струнка побудова твору, середній рівень словникового запасу, бракує стильової єдності.	5	7-8		5
За обсягом висловлення учня (учениці) сягає норми, його тема розкривається, виклад загалом зв'язний; учень (учениця) наводить один доречний аргумент; наводить непереконливий приклад; висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами та прикладами; робота характеризується недоліками за п'ятьма показниками: помітний її репродуктивний характер, відсутня самостійність суджень, їх аргументованість, добір слів не завжди вдалий, учень (учениця) неточно добирає слова й синтаксичні конструкції.	6	5-6		6
Учень (учениця) самостійно створює достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст, формулює тезу, яка відповідає запропонованій темі; наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; висновок відповідає	7	4	6	7

запропонованій темі; у роботі є недоліки (до чотирьох): відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; висловлювання не завжди конкретне, просторовий виклад міркувань, не підкріплених фактичним матеріалом нелогічне розташування абзаців, переходи між ними не є вмотивованими; основна думка не аргументується.				
Учень (учениця) самостійно буде достатньо повне, осмислене висловлення, загалом ґрунтовно висвітлює тему, формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; наводить один доречний аргумент; приклад не конкретизований; висновок відповідає запропонованій темі; трапляються недоліки за трьома показниками: невміння пов'язати предмет обговорення із сучасністю, не добирає переконливі докази для обґрунтування певного явища, відносно багатство словникового запасу, робота не відзначається різноманітністю та чіткістю слововживання.	8	3	5	8
Учень (учениця) самостійно буде послідовний, повний, логічно викладений текст; формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; загалом розкриває тему, висловлює основну думку; наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; наводить один доречний приклад; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі виявлені недоліки за двома показниками: тезу чітко не сформульовано, відсутність виразної особистісної позиції, належної її аргументації тощо.	9	1+1 (негруба)	4	9
Учень (учениця) самостійно буде послідовний, повний текст, ураховує комунікативне завдання, чітко формулює тезу; певним чином аргументує різні погляди на проблему, наводить два доречні й переконливі аргументи, приклади; неординарна побудова твору, робота відзначається багатством словника, граматичною правильністю, дотриманням стильової єдності й виразності тексту, але за одним із критеріїв допущено помилку;	10	1	3	10

висновок відповідає запропонованій темі й впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів.				
Учень (учениця) самостійно будує послідовний, повний текст, ураховує комунікативне завдання; вправно формулює тезу; аргументовано, чітко висловлює власну думку, зіставляє її з думками інших, уміє пов'язати обговорюваний предмет із власним життєвим досвідом, наводить два доречні й переконливі аргументи для обґрунтування тієї чи іншої позиції з огляду на необхідність розв'язувати певні життєві проблеми; приклади конкретизовані; робота відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю; висновок відповідає запропонованій темі й впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів.	11	1 (негруба)	2	11
Учень (учениця) самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою та оформленням висловлення відповідно до мовленнєвої ситуації; повно, вичерпно висвітлює тему; вправно формулює тезу; аналізує різні погляди на той самий предмет, наводить два доречні аргументи, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних життєвих проблем; приклади переконливі, конкретизовані; цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу); висновок відповідає запропонованій темі й органічно впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів; робота відзначається багатством слововживання та художньою цінністю.	12	-	1	12

Критерії оцінювання письмових творів

Матеріалом для твору (усного/письмового) можуть бути: тема, сформульована на основі попередньо обговореної проблеми, життєвої ситуації, прочитаного та проаналізованого художнього твору; а також пропоновані для окремих учнів допоміжні матеріали (якщо обирається варіант диференційованого підходу до оцінювання).

Обсяг письмового твору

Клас	Кількість сторінок
5-й	0,5-1,0
6-й	1,0-1,5

7-й	1,5-2,0
8-й	2,0-2,5
9-й	2,5-3,0
10-й	3,0-3,5
11-й	3,0-3,5
12-й	3,5-4,0

4.Оцінювання.

У монологічному висловлюванні оцінюють його зміст і форму (мовне оформлення).

За **усне висловлювання** (переказ, твір) ставлять одну оцінку – за зміст, а також якість мовного оформлення (орієнтовно, спираючись на досвід учителя і не підраховуючи помилок, зважаючи на технічні труднощі фіксації помилок різних типів в усному мовленні).

За **письмове мовлення** виставляють також одну оцінку: на основі підрахунку допущених недоліків за зміст і помилок за мовне оформлення, ураховуючи їх співвідношення.

Рівень	Бали	Характеристика змісту виконаної роботи	Грамотність	
			орфографічних і пунктуаційних	лексичних, граматичних і стилістичних
Початковий (Бали цього рівня одержують учні, які не досягають значного успіху за жодним із визначених критеріїв)	1	Учень буде лише окремі, не пов'язані між собою речення; лексика висловлювання дуже бідна*.	15-16 і більше	9-10
	2	Учень буде лише окремі фрагменти висловлювання; лексика і граматична будова мовлення бідна й одноманітна.	13-14	
	3	За обсягом робота складає менше половини від норми; висловлювання не є завершеним текстом, хибує на непослідовність викладу, пропуск фрагментів, важливих для розуміння думки; лексика і граматична будова збіднені.	11-12	
Середній (Балів цього рівня заслуговують учні, які будують текст, що за критерієм обсягу, повноти відтворення інформації і зв'язності значною мірою задовольняє норму, але за іншими критеріями результати істотно нижчі)	4	Усне чи письмове висловлювання за обсягом складає дещо більше половини від норми і характеризується уже певною завершеністю, зв'язністю; проте є недоліки за рядом показників(до семи), наприклад: характеризується неповнотою і поверховістю в розкритті теми; порушенням послідовності викладу; не розрізняється основна та другорядна інформація; добір слів не завжди вдалий (у разі переказу – не використано авторську лексику).	9-10	7-8
	5	За обсягом робота наближається до норми, у цілому є завершеною, тема значною мірою розкрита, але трапляються недоліки за низкою показників(до шести): роботі властива поверховість висвітлення теми,	7-8	

		основна думка не проглядається, бракує єдності стилю та ін.		
	6	За обсягом висловлювання сягає норми, його тема розкривається, виклад загалом зв'язний, але робота характеризується недоліками за кількома показниками (до п'яти): помітний її репродуктивний характер, відсутня самостійність суджень, їх аргументованість, добір слів не завжди вдалий тощо.	5-6	
Достатній (Балів цього рівня заслуговують учні, які досить вправно будують текст за більшістю критеріїв, але за деякими з них ще припускаються недоліків)	7	Учень самостійно створює достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст (у разі переказу – з урахуванням виду переказу), вдало добираються лексичні засоби (у разі переказу – використовує авторські засоби виразності, образності мовлення), але в роботі є недоліки (до чотирьох), наприклад: відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; основна думка не аргументується тощо.	4	5-6
	8	Учень самостійно будує достатньо повне (у разі переказу – з урахуванням виду переказу), осмислене, самостійно і в цілому вдало написане висловлювання, проте трапляються ще недоліки за певними показниками(до трьох).	3	
	9	Учень самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст (у разі переказу – з урахуванням виду переказу); розкриває тему, висловлює основну думку (у разі переказу – авторську позицію); вдало добирає лексичні засоби (у разі переказу – використовує авторські засоби виразності, образності мовлення); однак припускається окремих недоліків (за двома показниками): здебільшого це відсутність виразної особистісної позиції чи належної її аргументації тощо.	1+1 (негруба)	
Високий (Балів цього рівня заслуговують учні, які вправно за змістом і формою будують	10	Учень самостійно будує послідовний, повний (у разі переказу – з урахуванням виду переказу) текст, ураховує комунікативне завдання, висловлює власну думку, певним чином аргументує різні погляди на проблему; (у разі переказу – зіставляє	1	3

<p>текст; висловлюють і аргументують свою думку; вміють зіставляти різні погляди на той самий предмет, оцінювати аргументи на їх доказ, обирати один із них; окрім того, пристосовують висловлювання до особливостей певної мовленнєвої ситуації, комунікативного завдання)</p>		свою позицію з авторською), робота відзначається багатством словника, граматичною правильністю, додержанням стильової єдності і виразності тексту; але за одним з критеріїв допущено недолік.		
	11	Учень самостійно будує послідовний, повний (у разі переказу – з урахуванням виду переказу) текст, урахує комунікативне завдання; висловлює власну думку, зіставляє її з думками своїх однокласників (у разі переказу – враховує авторську позицію), вміє пов'язати обговорюваний предмет із власним життєвим досвідом, добирає переконливі докази для обґрунтування тієї чи іншої позиції з огляду на необхідність розв'язувати певні життєві проблеми; робота в цілому відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю.	1 (негруба)	2
	12	Учень самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою висловлювання відповідно до мовленнєвої ситуації; аналізує різні погляди на той самий предмет, добирає переконливі аргументи на користь тієї чи іншої позиції, усвідомлює можливості використання тієї чи іншої інформації для розв'язання певних життєвих проблем; робота відзначається багатством слововживання, граматичною правильністю.	–	1

Оцінка за твір виставляється одна : до кількості балів за зміст додається кількість балів за мовне оформлення, а їх суму ділять на 2. Якщо частка не є цілим числом, то її округлюють у бік більшого числа.

3 – 2: «10»

МО – 4 – 6: «7» = 9 балів

Мовне оформлення:

1. Орфографічні і пунктуаційні помилки , які підраховують сумарно (перша позиція)
2. Лексичні, граматичні і стилістичні (друга позиція)

Критерії оцінювання виразного читання напам'ять художніх творів

Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання
-----------------------------------	----------------------------

Початковий	1	Учень монотонно читає напам'ять лише окремі фрази художнього тексту
	2	Учень невиразно читає напам'ять невеличкий фрагмент рекомендованого для вивчення твору
	3	Учень читає напам'ять недостатній за обсягом уривок твору зі значною кількістю фактичних мовленнєвих помилок
Середній	1	При читанні напам'ять твору учень допускає значну кількість помилок різного характеру
	2	Учень читає вивчений напам'ять твір зі значними змістовими неточностями, порушенням правил техніки мовлення
	3	Учень читає напам'ять художній твір з окремими орфоепічними та змістовими огріхами
Достатній	1	При читанні напам'ять твору учень правильно, чітко передає зміст твору, але виконує його невиразно, монотонно
	2	Вивчений напам'ять твір учень читає з окремими декламаційними огріхами
	3	Учень виразно читає напам'ять вивчений твір, але час від часу допускає змістові неточності
Високий	1	Учень виразно, без помилок та неточностей, декламує твір напам'ять
	2	Вивчений напам'ять твір учень декламує, виявляючи індивідуальне розуміння тексту, своє ставлення до прочитаного
	3	Читання напам'ять твору учнем відзначається високим рівнем артистизму, мовленнєвої вправності. Учень виявляє особисте ставлення до прочитаного, може сформулювати і висловити своє "надзавдання" (мету) читання твору

Рекомендуємо вчителям самим визначати уривки **прозових творів** (один на рік).

Орієнтовна кількість слів для вивчення напам'ять уривків прозових текстів за класами

Клас	5	6	7	8	9	10	11
Кількість слів	50-60	60-70	70-80	80-90	90-100	100-110	110-120

Для вивчення уривка прозового тексту напам'ять краще вибирати пейзажі, описи зовнішності (характеру) літературного героя чи описи інтер'єру (екстер'єру) будівлі.

Вимоги щодо оформлення зошита

Кількість робочих зошитів – по одному в кожному класі (у них учні виконують класні та домашні роботи).

Для **контрольних робіт** використовують 1 окремий зошит.

Оцінку за ведення зошита виставляють окремою колонкою в журналі раз на місяць і враховують як поточну до найближчої тематичної.

Виставляючи оцінку за зошит з літератури, слід враховувати такі критерії:

- наявність різних видів робіт;
- грамотність (якість виконання робіт);
- охайність;
- уміння правильно оформляти роботи (дотримання вимог орфографічного режиму).

Орфографічний режим

1. Записи в зошиті виконують кульковою ручкою з синім чорнилом чи його відтінками (для оформлення таблиць, схем тощо можна використовувати різні кольори).

2. Між класною й домашньою роботою пропускають два рядки (між видами робіт, що входять до складу класної чи домашньої роботи, рядків не пропускають).

3. Дату класної, домашньої чи контрольної роботи з літератури у 5-9 кл. записують так: у першому рядку дату записують словами, а в другому – вид роботи (класна, домашня чи контрольна), наприклад:

Перше травня
Класна робота

4. Після заголовків, назв видів робіт, підпису зошита крапку не ставлять.

5. Зразок підпису зошита:

*Зошит
для робіт із української літератури
учня 7-Б класу
СШ № 17 м. Харкова
ПП*

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів із зарубіжної літератури

Рівні н\д	Бали	Оцінювання навчальних досягнень учнів
Початковий	1	Учні відтворюють матеріал на елементарному рівні, називаючи окремий літературний факт або явище.
	2	Учні розуміють навчальний матеріал на елементарному рівні його засвоєння, відтворюють якийсь фрагмент окремим реченням.
	3	Учні сприймають навчальний матеріал, дають відповідь у формі зв'язного висловлювання (з допомогою вчителя).
Середній	4	Учні володіють літературним матеріалом на початковому рівні його засвоєння, відтворюють незначну його частину, дають визначення літературного явища без посилання на текст.
	5	Учні володіють матеріалом та окремими навичками аналізу літературного твору, з допомогою вчителя відтворюють матеріал і наводять приклади з тексту.
	6	Учні володіють матеріалом, відтворюють значну його частину, з допомогою вчителя знаходять потрібні приклади у тексті літературного твору.
Достатній	7	Учні володіють матеріалом і навичками аналізу літературного твору за поданим учителем зразком, наводять окремі власні приклади на підтвердження певних суджень.
	8	Учні володіють матеріалом, навичками текстуального аналізу на рівні цілісно-комплексного уявлення про певне літературне явище, під керівництвом учителя виправляють допущені помилки й добирають аргументи на підтвердження висловленого судження або висновку.
	9	Учні володіють матеріалом та навичками цілісно-комплексного аналізу художнього твору, систематизують та узагальнюють набуті знання, самостійно виправляють допущені помилки, добирають переконливі аргументи на підтвердження власного судження.
Високий	10	Учні володіють матеріалом та навичками цілісно-комплексного аналізу літературного твору, виявляють початкові творчі здібності, самостійно оцінюють окремі нові літературні явища, знаходять і виправляють допущені помилки, працюють з різними джерелами інформації, систематизують та творчо використовують дібраний матеріал.
	11	Учні на високому рівні володіють матеріалом, вміннями і навичками аналізу художнього твору, висловлюють свої думки, самостійно оцінюють різноманітні явища культурного життя, виявляючи власну позицію щодо

		них.
	12	Учні вільно володіють матеріалом та навичками текстуального аналізу літературного твору, виявляють особливі творчі здібності та здатність до оригінальних рішень різноманітних навчальних завдань, до використання набутих знань та вмінь у нестандартних ситуаціях, схильність до літературної творчості.

Вимоги до оцінювання контрольних творів

	Бали	Вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів	Грамотність	
			Припусти ма кількість орфографі чних і пунктуаці йних помилко	Припустим а кількість лексичних, граматичн их стилістичн их помилко
Початковий	1	Побудованому учнем (ученицею) тексту бракує зв'язності й цілісності, урізноманітнення потребує лексичне та граматичне оформлення роботи	15-16 і більше	9-10
	2	Побудоване учнем (ученицею) висловлювання характеризується фрагментарністю, думки викладаються на елементарному рівні; потребує збагачення й урізноманітнення лексика і граматична будова мовлення	13-14	
	3	Учневі (учениці) слід працювати над виробленням умінь послідовніше й чіткіше викладати власні думки, дотримуватися змістової та стилістичної єдності висловлювання, потребує збагачення та урізноманітнення лексика й граматична будова висловлювання	11-12	
Середній	4	Висловлювання учня (учениці) за обсягом складає дещо більше половини від норми і характеризується певною завершеністю, зв'язністю; розкриття теми має бути повнішим, ґрунтовнішим і послідовнішим; чіткіше мають розрізнятися основна та другорядна інформація; потребує урізноманітнення добір слів, більше має використовуватися авторська лексика	9-10	7-8
	5	За обсягом робота учня (учениці) наближається до норми, загалом є завершеною, тему значною мірою розкрито, проте вона потребує глибшого висвітлення, має бути увиразнена основна думка, посилена єдність стилю, мовне оформлення різноманітнішим	7-8	
	6	За обсягом висловлювання учня (учениці) сягає норми, його тема розкривається, виклад загалом зв'язний, але учневі ще слід працювати над умінням самостійно формулювати судження, належно їх аргументувати, точніше добирати слова й синтаксичні конструкції	5-6	

Достатній	7	Учень (учениця) самостійно створює достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст, вдало добирає лексичні засоби, але ще має вдосконалювати вміння чітко висвітлювати тему, послідовно її викладати, належно аргументувати основну думку	4	5-6
	8	Учень (учениця) самостійно будує достатньо повне, осмислене висловлювання, загалом ґрунтовно висвітлює тему, добирає переконливі аргументи на їх користь, проте ще має працювати над урізноманітненням словника, граматичного та стилістичного оформлення роботи	3	
	9	Учень (учениця) самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст; загалом розкриває тему, висловлює основну думку; вдало добирає лексичні засоби, проте ще має працювати над умінням виразно висловлювати власну позицію і належно її аргументувати	1+1 (негруба)	
Високий	10	Учень (учениця) самостійно будує послідовний, повний текст, ураховує комунікативне завдання, висловлює власну думку, певним чином аргументує різні погляди на проблему, робота відзначається багатством словника, граматичною правильністю, дотриманням стильової єдності й виразності тексту	1	3
	11	Учень (учениця) самостійно будує послідовний, повний текст, ураховує комунікативне завдання; аргументовано, чітко висловлює власну думку, зіставляє її з думками інших, уміє пов'язати обговорюваний предмет із власним життєвим досвідом, добирає переконливі докази для обґрунтування тієї чи іншої позиції з огляду на необхідність розв'язувати певні життєві проблеми; робота відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю	1 (негруба)	2
	12	Учень (учениця) самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою та оформленням висловлювання відповідно до мовленнєвої ситуації; повно, вичерпно висвітлює тему; аналізує різні погляди на той самий предмет, добирає переконливі аргументи на користь тієї чи іншої позиції, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних життєвих проблем; робота відзначається багатством слововживання, граматичною правильністю та різноманітністю, стилістичною довершеністю	–	1

ОБСЯГ ПИСЬМОВОГО ТВОРУ

Клас	К-сть сторінок	Клас	К-сть сторінок	Клас	К-сть сторінок
5-й	0,5—1,0	8-й	2,0—2,5	10-й	3,0—3,5
6-й	1,0—1,5	9-й	2,5—3,0	11-й	3,0—3,5
7-й	1,5-2,0			12-й	3,5—4,0

Есе – самостійна творча письмова робота, ознакою якої є особистісний характер

сприймання проблеми та її осмислення, невеликий обсяг, вільна композиція, невимушеність та емоційність викладу.

Види есе:

Вільне	Формальне
<p>Ознаки: невеликий обсяг (7-10 речень); вільна форма і стиль викладу; довільна структура; обов'язкова вимога: наявність позиції автора.</p>	<p>Ознаки: дотримання структури тексту, наявність відповідних компонентів (тези, аргументи, приклади, оцінювальні судження, висновки); обґрунтування (аргументування) тези.</p>

Вільне есе обмежене в часі (5 – 10 і 10 – 15 хв.). До нього доцільно вдаватися на кожному уроці й на різних етапах його: цілевизначення, закріплення, рефлексії тощо.

Для написання формального есе виділяють більше часу: від 20 до 45 хвилин.

Види формального есе:

інформаційне (есе-розповідь, есе-визначення, есе-опис);

критичне;

есе-дослідження (порівняльне есе, есе-протиставлення, есе причини-наслідку, есе-аналіз).

Вимоги до формального есе

1. Обсяг – 1 – 2 сторінки тексту (120-200 слів).
2. Есе повинно сприйматися як цілісний твір, ідея якого зрозуміла й чітка.
3. Кожен абзац есе розкриває одну думку.
4. Необхідно писати стисло і ясно. Есе не повинно містити нічого зайвого, має нести лише інформацію, необхідну для розкриття ідеї есе, власної позиції автора.
5. Есе має відрізнятися чіткою композиційною побудовою, бути логічним за структурою. В есе, як і в будь-якому творі, повинна простежуватися внутрішня логіка, що визначається, з одного боку, авторським підходом до обговорюваного питання, а з іншого – самим питанням. Необхідно уникати різких стрибків від однієї ідеї до іншої, думка має розкриватися послідовно.
6. Есе повинно засвідчити, що його автор знає й осмислено застосовує теоретичні поняття, терміни, узагальнення, ідеї.
7. Есе має містити переконливе аргументування порушеної проблеми.

Структура есе

Есе складається з таких частин – вступ, основна частина, висновок.

Вступ – обґрунтування вибору теми есе.

Основна частина – теоретичні основи обраної проблеми й виклад основного питання. Ця частина припускає розвиток аргументації й аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з наявних даних, інших аргументів і позицій.

Висновок – узагальнення й аргументовані висновки до теми тощо. Підсумовує есе або ще раз вносить пояснення, підкріплює зміст і значення викладеного в основній частині.

Критерії оцінювання мовного та змістового оформлення есе

Критерії оцінювання змісту есе	Бали	Критерії оцінювання мовного оформлення есе		Бали
Вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів		Грамотність		
		орфографічні, пунктуаційні, помилки	лексичні, граматичні, стилістичні	
Побудованому учнем (ученицею) тексту бракує зв'язності й цілісності, урізноманітнення потребує лексичне та граматичне оформлення роботи; теза не відповідає запропонованій темі; не наведено жодного аргументу.	1	13 і більше		1

Побудоване учнем (ученицею) висловлення характеризується фрагментарністю, думки викладаються на елементарному рівні; потребує збагачення й урізноманітнення лексики і граматична будова мовлення; теза не відповідає запропонованій темі; наведені аргументи не є доречними; прикладу немає або він не є доречним.	2	12	9-10 і більше	2
Учневі (учениці) слід працювати над виробленням умінь послідовніше й чіткіше викладати власні думки, дотримуватися змістової та стилістичної єдності висловлення, потребує збагачення та урізноманітнення лексики й граматична будова висловлення; теза частково відповідає запропонованій темі; наведений аргумент не впливає з тези; приклад не є доречним; висновок сформульовано нечітко.	3	11		3
Висловлення учня (учениці) за обсягом складає дещо більше половини від норми й характеризується певною завершеністю, зв'язністю; чіткіше мають розрізнятися основна та другорядна інформація; висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами; є недоліки за сімома показниками: посереднє розуміння теми; порушення послідовності побудови твору; рівень словникового запасу нижче середнього; відносна стильова єдність твору; не сформульовано вправно тезу; наведено один аргумент.	4	9-10		4
За обсягом робота учня (учениці) наближається до норми, загалом є завершеною, тему значною мірою розкрито; не сформульовано вправно тезу; наведено один аргумент; приклад непереконливий; висновок лише частково відповідає тезі, не пов'язаний з аргументом та прикладом; трапляються недоліки за низкою показників (до шести): роботі властива поверховість висвітлення теми, не простежується основна думка, відносно струнка побудова твору, середній рівень словникового запасу, бракує стильової єдності.	5	7-8	7-8	5
За обсягом висловлення учня (учениці) сягає норми, його тема розкривається, виклад загалом зв'язний; учень	6	5-6		6

<p>(учениця) наводить один доречний аргумент; наводить непереконливий приклад; висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами та прикладами; робота характеризується недоліками за п'ятьма показниками: помітний її репродуктивний характер, відсутня самостійність суджень, їх аргументованість, добір слів не завжди вдалий, учень (учениця) неточно добирає слова й синтаксичні конструкції.</p>				
<p>Учень (учениця) самостійно створює достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст, формулює тезу, яка відповідає запропонованій темі; наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі є недоліки (до чотирьох): відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; висловлювання не завжди конкретне, просторовий виклад міркувань, не підкріплених фактичним матеріалом нелогічне розташування абзаців, переходи між ними не є вмотивованими; основна думка не аргументується.</p>	7	4	6	7
<p>Учень (учениця) самостійно буде достатньо повне, осмислене висловлення, загалом ґрунтовно висвітлює тему, формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; наводить один доречний аргумент; приклад не конкретизований; висновок відповідає запропонованій темі; трапляються недоліки за трьома показниками: невміння пов'язати предмет обговорення із сучасністю, не добирає переконливі докази для обґрунтування певного явища, відносно багатство словникового запасу, робота не відзначається різноманітністю та чіткістю слововживання.</p>	8	3	5	8
<p>Учень (учениця) самостійно буде послідовний, повний, логічно викладений текст; формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; загалом розкриває тему, висловлює основну думку; наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; наводить один доречний приклад; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі виявлені недоліки за двома показниками: тезу</p>	9	1+1 (негруба)	4	9

чітко не сформульовано, відсутність виразної особистісної позиції, належної її аргументації тощо.				
Учень (учениця) самостійно будує послідовний, повний текст, ураховує комунікативне завдання, чітко формулює тезу; певним чином аргументує різні погляди на проблему, наводить два доречні й переконливі аргументи, приклади; неординарна побудова твору, робота відзначається багатством словника, граматичною правильністю, дотриманням стильової єдності й виразності тексту, але за одним із критеріїв допущено помилку; висновок відповідає запропонованій темі й впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів.	10	1	3	10
Учень (учениця) самостійно будує послідовний, повний текст, ураховує комунікативне завдання; вправно формулює тезу; аргументовано, чітко висловлює власну думку, зіставляє її з думками інших, уміє пов'язати обговорюваний предмет із власним життєвим досвідом, наводить два доречні й переконливі аргументи для обґрунтування тієї чи іншої позиції з огляду на необхідність розв'язувати певні життєві проблеми; приклади конкретизовані; робота відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю; висновок відповідає запропонованій темі й впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів.	11	1 (негруба)	2	11
Учень (учениця) самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою та оформленням висловлення відповідно до мовленнєвої ситуації; повно, вичерпно висвітлює тему; вправно формулює тезу; аналізує різні погляди на той самий предмет, наводить два доречні аргументи, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних життєвих проблем; приклади переконливі, конкретизовані; цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу); висновок відповідає запропонованій темі й органічно	12	-	1	12

впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів; робота відзначається багатством слововживання та художньою цінністю.				
--	--	--	--	--

ВИМОГИ ДО ВИРАЗНОГО ЧИТАННЯ

1. Відтворення емоційної насиченості твору (внутрішнє «бачення», робота творчої уяви читця – особливо поетичного тексту).
2. Розуміння ідейно-художнього смислу, а не лише фактичного змісту тексту.
3. Вміння висловити своє особисте ставлення, передати зміст і настрій слухачам.

Рекомендуємо вчителям самим визначати уривки прозових творів (один раз на рік).

Критерії оцінювання виразного читання напам'ять художніх творів (О.О. Ісаєва)

Рівні н\д		Критерії оцінювання
Початковий	1	Учень монотонно читає напам'ять лише окремі фрази художнього тексту.
	2	Учень невиразно читає напам'ять невеличкий фрагмент рекомендованого для вивчення твору.
	3	Учень читає напам'ять недостатній за обсягом уривок твору зі значною кількістю фактичних мовленнєвих помилок.
Середній	4	При читанні напам'ять твору учень допускає значну кількість помилок різного характеру.
	5	Учень читає вивчений напам'ять твір зі значними змістовими неточностями, порушенням правил техніки мовлення.
	6	Учень читає напам'ять художній твір з окремими орфоепічними та змістовими огріхами.
Достатній	7	При читанні напам'ять твору учень правильно, чітко передає зміст твору, але виконує його невиразно, монотонно.
	8	Вивчений напам'ять твір учень читає з окремими декламаційними огріхами.
	9	Учень виразно читає напам'ять вивчений твір, але час від часу допускає змістові неточності.
Високий	10	Учень виразно, без помилок та неточностей, декламує твір напам'ять.
	11	Вивчений напам'ять твір учень декламує, виявляючи індивідуальне розуміння тексту, своє ставлення до прочитаного.
	12	Читання напам'ять твору учнем відзначається високим рівнем артистизму, мовленнєвої вправності. Учень виявляє особисте ставлення до прочитаного, може сформулювати і висловити своє «надзавдання» (мету) читання твору.

Вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів основної школи розроблені відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти

Зарубіжна література

Оцінювання навчальних досягнень учнів зі світової літератури має здійснюватися за такими вимогами:

Рівні	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
-------	------	--

виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Уроки розвитку мовлення (у+п)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Уроки позакласного читання	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1
Перевірка зошитів	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5

Обов'язкова кількість видів контролю в 10-11 класі

Семестри	I		II		I		II		I		II	
	Рівень стандарту		Академ. рівень		Профільний рівень							
Контрольні роботи у формі:	2	2	3	3	4	4						
контрольного класного твору;	1	1	1	1	1	1						
виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання)	1	1	2	2	3	3						
Уроки розвитку мовлення	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2(у+п)	31у+2п	3(2у+1п)						
Уроки позакласного читання	1	1	1	1	2	2						
Перевірка зошитів	4	5	4	5	4	5						
Семестри	I		II		I		II					
Рівні	стандар ту		профіль ний									
Контрольні роботи у формі:	2	2	4	4								
контрольного класного твору;	1	1	1	1								
виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання)	1	1	3	3								
Уроки розвитку мовлення	2	2	3	3								
	1у+1п;	1у+1п;	1у+2п)	2у+1п)								
Уроки позакласного читання	1	1	3	3								
Перевірка зошитів	4	5	4	5								

ОСНОВНІ ВИДИ ПИСЬМОВИ КЛАСНИХ І ДОМАШНІХ РОБІТ

1. відповідь на поставлене в підручнику або вчителем запитання;
2. написання навчальних класних творів;
3. виконання самостійних творчих робіт (написання віршів, оповідань, есе; створення проєктів, підготовка доповідей, рефератів тощо);
4. тестування;
5. складання планів (простих і складних);
6. складання таблиць, схем римування, написання конспектів (у старших класах), робота з цитатним матеріалом, з літературними джерелами, додатковою науковою, критичною та словниково-довідковою літературою та інші види робіт, передбачені чинними програмами для базової школи тощо.

ОСНОВНІ ВИДИ УСНИХ КЛАСНИХ І ДОМАШНІХ РОБІТ

1. виразне читання художніх текстів;
2. відповідь на поставлене в підручнику або вчителем запитання;
3. складання усних навчальних класних і домашніх творів різних жанрів і обсягу;

4. читання напам'ять;
5. переказ (докладний і стислий) тощо.

МОЖЛИВІ ВИДИ РОБІТ ІЗ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ

1. складання оповідання (казки) за прислів'ям;
2. добір прислів'їв, крилатих виразів, фразеологічних зворотів, що виражають головну ідею твору;
3. введення власних описів в інтер'єр, портрет, пейзаж у вже існуючому творі;
4. усний переказ оповідання, епізоду твору;
5. твір-характеристика персонажа;
6. написання асоціативного етюд, викликаного певним художнім образом;
7. написання вітального слова на честь літературного героя, автора тощо;
8. твір-опис за картиною;
9. складання тез літературно-критичної статті (параграфу підручника);
10. підготовка проекту (з можливим використанням мультимедійних технологій) – індивідуального чи колективного – з метою представлення життєвого і творчого шляху, естетичних уподобань письменника тощо;
11. складання анкети головного героя, цитатних характеристик, конспекту, рецензії, анотації;
12. написання реферату;
13. ідейно-художній аналіз поетичного чи прозового твору;
14. написання листа авторові улюбленої книжки;
15. інсценізація твору (конкурс на кращу інсценізацію уривка твору) тощо.

СЕМЕСТРОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

Здійснюється на підставі тематичних оцінок і має бути наближеним до середнього арифметичного від суми балів тематичного оцінювання літературних знань.

Наприклад, за відсутності 1 тематичної оцінки (учень був не атестований (н\а) з поважної причини) семестровий бал має виставлятися на підставі наявних тематичних оцінок на користь дитини, з урахуванням самостійного засвоєння нею матеріалу попередньої теми, за яку виставлено «н\а». Якщо учень з поважної причини був відсутній на шкільних заняттях більше половини навчального часу в семестрі і має лише 1 тематичну оцінку або не має тематичних оцінок взагалі, такий учень не може бути атестований за семестр.

ТЕМАТИЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Визначає рівень навчальних досягнень з певної літературної теми (частини теми, сукупності тем).

Тематичний бал виставляють за результатами поточного оцінювання, враховуючи всі види навчальної діяльності, враховуючи всі види навчальної діяльності, що підлягали оцінюванню протягом вивчення теми.

Тематичний бал не підлягає коригуванню (повторне тематичне оцінювання не виставляється). Якщо учень (учениця) був (ла) відсутні(я) на уроках протягом вивчення теми, не виконував (ла) вимоги навчальної програми.

МОЖЛИВІ ВИДИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. тест;
2. відповіді на запитання;
3. контрольний літературний диктант;
4. анкета головного героя;
5. комбінована контрольна робота тощо;
6. письмові контрольні твори.

Контрольні роботи мають чотири рівні складності. У контрольній роботі прописано кількість балів за кожне виконане завдання.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ УЧНІВСЬКИХ ЗОШИТІВ

Кількість робочих зошитів – по одному в кожному класі (у них учні виконують класні та домашні роботи).

Для **контрольних робіт** використовують 1 окремий зошит.

Оцінку за ведення зошита виставляють окремою колонкою в журналі раз на місяць і враховують як поточну до найближчої тематичної.

Виставляючи оцінку за зошит з літератури, слід враховувати такі критерії:

- наявність різних видів робіт;
- грамотність (якість виконання робіт);
- охайність;
- уміння правильно оформляти роботи (дотримання вимог орфографічного режиму).

ОРФОГРАФІЧНИЙ РЕЖИМ

1. Записи в зошиті виконують кульковою ручкою з синім чорнилом чи його відтінками (для оформлення таблиць, схем тощо можна використовувати різні кольори).

2. Між класною й домашньою роботою пропускають два рядки (між видами робіт, що входять до складу класної чи домашньої роботи, рядків не пропускають).

3. Дату класної, домашньої чи контрольної роботи з літератури у 5-9 кл. записують так: у першому рядку дату записують словами, а в другому – вид роботи (класна, домашня чи контрольна), наприклад:

Перше жовтня

Класна робота.

4. Після заголовків, назв видів робіт, підпису зошита крапку не ставлять.

5.Зразок підпису зошита:

*Зошит
для робіт із зарубіжної літератури
учня 5-А класу
СШ № 255 м. Києва.
ППП*

ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ТВОРІВ

ВИМОГИ	
5 клас	Серед умінь і навичок, які повинен набути учень п'ятого класу на уроках літератури, особливу увагу приділяють умінню усно та письмово переказувати текст (докладно, стисло, вибірково), встановлювати зв'язки між подіями твору, характеризувати персонажів (головних і другорядних) на основі їхніх вчинків, знаходити в тексті зображувальні та виражальні засоби мови, пояснювати їхню художню роль. Написання твору дає змогу розвивати ці навички, працювати послідовно, поступово ускладнюючи вид завдання. Теми, які пропонуються у п'ятому класі, враховують саме послідовність набуття навичок аналізу художнього твору: від власне переказу окремих епізодів до їх порівняння, аналізу зв'язків, характеристики героїв, художніх засобів виразності.
6 клас	У шостому класі на уроках літератури вдосконалюються вміння письмово переказувати докладно, вибірково і стисло невеликі за обсягом епічні твори або фрагменти з них, зокрема фрагменти з елементами опису (пейзажу, інтер'єру, портрета). У творах учні повинні продемонструвати знання сюжету, основних образів та ідеї художнього твору, вміння виділяти у творі ключові епізоди та встановлювати зв'язки між ними, характеризувати та порівнювати героїв твору, їхні чесноти, цінності та почуття. Як вид письмової роботи у шостому класі пропонується і складання плану (простого і складного) характеристики героя, твору роздуму про героя

7 клас	У сьомому класі на уроках вдосконалюються вміння розрізняти й оцінювати риси літературних героїв, висловлювати власну думку про них, давати письмово розгорнуту відповідь на поставлене питання. Учні вчаться визначати ідейно-художню роль елементів сюжету (експозиції, зав'язки, кульмінації, розв'язки) та засобів художньої виразності (тропів) у творі. Особлива увага приділяється характеристиці та порівнянню тематики й проблематики, сюжету і героїв різних творів. Як вид письмової роботи у сьомому класі пропонується і складання складного плану характеристики образів, роздуму над проблемами, порушеними у художньому творі. Основним жанром твору у сьомому класі стає твір-роздум. Теми, які пропонуються у сьомому класі, зорієнтовані на розкриття ідейного змісту та проблематики художнього твору, формування навичок самостійного аналізу.
8 клас	У восьмому класі на уроках літератури вдосконалюються навички аналізу твору: визначення ідейно-художньої ролі елементів сюжету, композиції, пейзажу, авторської характеристики героя, його вчинків, портрета. Учні вчаться розрізняти, оцінювати конфлікти і чинники духовного життя літературних героїв. Як вид письмової роботи у восьмому класі пропонується і складання плану власного усного або письмового висловлювання. Жанри і характер учнівських письмових робіт урізноманітнюються: твір роздум про художній твір, відгук, анотація. Теми, які пропонуються у восьмому класі, зорієнтовані на розкриття конфліктів, складності духовного життя літературних героїв.
9 клас	Вдосконалюються навички оцінювання конфліктів, героїв, проблематики, сюжету, композиції програмових творів. Учні вчаться визначати систему образів твору, аналізувати мистецьке явище в єдності змісту і форми, мотивувати свою оцінку прочитаних творів. Письмові роботи, які пропонуються учням для виконання, різні за обсягом, характером і жанром: твір-роздум, твір-мініатюра, відповідь на проблемне питання, есе, тези до усного виступу з проблем твору.
10 клас	Вдосконалюються навички критичного аналізу програмових творів, їх проблематики, сюжету, системи образів, виразально-зображувальних засобів. Учні вчаться аналізувати поведінку і вчинки героїв твору, їхні уявлення про сенс життя, розкривати етико психологічні колізії, виявляти авторську оцінку героїв і подій твору, характеризувати концепцію та найважливіші особливості поезики художнього твору. На рівні окремих образів, сюжетів, тем, проблематики, поезики, літературно естетичних систем учні порівнюють твори, які належать до різних національно-культурних традицій. Особлива увага приділяється написанню робіт, різних за обсягом, характером і жанром.
11 клас	Вдосконалюються навички критичного оцінювання художнього твору з точки зору єдності змісту і форми. Учні вчаться розгорнуто пояснювати внутрішній світ героя в єдності його світоглядних та ціннісних чинників, обґрунтовувати свою оцінку прочитаних творів, порівнювати твори, які належать до різних національно-культурних традицій.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів із російської мови

ОЦІНЮВАННЯ УМІНЬ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

I. Аудіювання (слухання, розуміння прослуханого)

1. Перевіряються уміння сприймати на слух незнайомий текст і розуміти:

- тему тексту;
- тип і стиль мовлення;
- фактичний зміст;
- причинно-наслідкові зв'язки;
- основну думку висловлювання;
- виразально-зображувальні засоби прослуханого твору.

Перевірка аудіативних умінь здійснюється фронтально. Вчитель читає учням незнайомий текст:

у варіанті П-Б – два рази.

Після прослуховування учням пропонується серія запитань та варіанти відповідей на кожне запитання, після чого вони повинні вибрати один із варіантів і записати його номер поряд із номером запитання.

Кількість запитань та варіантів відповідей до них визначається так.

Класи	варіант П-Б
5–6-й	6 запитань з двома варіантами відповідей для неспоріднених мов, з трьома – для споріднених
7–9-й	6 запитань з трьома варіантами відповідей

2. Матеріал для контрольного завдання: зв'язне висловлювання (текст добирається відповідно до вимог програми для кожного класу).

Обсяг тексту (і відповідно тривалість звучання) орієнтовно визначається так.

У варіанті П-Б.

Клас	Обсяг та час звучання текстів, що належать до			
	художнього стилю		інших стилів	
5-й	200–250 слів	2–2,5 хвилин	100–150 слів	1–1,5 хвилин
6-й	250–300 слів	2,5–3 хвилин	150–200 слів	1,5–2 хвилин
7-й	300–350 слів	3–3,5 хвилин	200–250 слів	2–2,5 хвилин
8-й	350–400 слів	3,5–4 хвилин	250–300 слів	2,5–3 хвилин
9-й	400–450 слів	4–4,5 хвилин	300–350 слів	3–3,5 хвилин

3. Одиниця контролю: відповіді учнів на запитання за прослуханням текстом, одержані в результаті виконання тестових завдань.

4. Оцінювання.

У варіанті П-Б правильна відповідь на кожне з 6 запитань оцінюється двома балами.

II. Говоріння і письмо (діалогічне та монологічне висловлювання)

При перевірці складених учнями висловлювань (діалогів, усних/письмових переказів та творів) враховується ступінь самостійності роботи і міра допомоги вчителя.

Усне діалогічне мовлення

Усне діалогічне мовлення в усіх варіантах курсів перевіряється у 5–9 класах.

1. Перевіряються вміння:

- виявляти певний рівень обізнаності з теми, що обговорюється; дотримуватися теми спілкування;
- складати, розігрувати діалог відповідно до запропонованої мовленнєвої ситуації й мети спілкування;
- використовувати репліки для стимулювання, підтримання діалогу, формули мовленнєвого етикету;
- аргументувати висловлені тези з метою бути зрозумілим, переконливим співрозмовником; розуміти можливість різних поглядів на ту саму проблему;
- дотримуватись правил спілкування (не перебивати співрозмовника, заохочувати його висловити свою власну думку, зацікавлено і доброзичливо вислуховувати його, вміти висловити незгоду з позицією іншого так, щоб не образити його, тощо);
- дотримуватись норм літературної мови.

Перевірка сформованості діалогічного мовлення здійснюється таким чином: учитель пропонує двом учням протягом 3–5 хвилин обдумати, підготувати діалог і розіграти його перед класом. Оцінка ставиться кожному з учнів.

2. Матеріал для контрольного завдання залежить від підготовки учнів і ступеня передбачуваної самостійності під час виконання завдання: від даного варіанту діалогу (передбачається повтор з невеликим доповненням) до загального формулювання теми (передбачається самостійне визначення змісту діалогу, його мовного оформлення).

3. Одиниця контролю: діалог, складений двома учнями.

Обсяг діалогу орієнтовно визначається так (мінімальна кількість реплік для двох учнів).

Класи	варіант П-Б
-------	-------------

5-й	4–5 реплік
6-й	5–6 реплік
7-й	6–7 реплік
8-й	7–8 реплік
9-й	8–9 реплік

4. Оцінювання.

Діалогічне мовлення оцінюють за такими критеріями:

Рівні н/д	Оцінювання навчальних досягнень учнів
Початковий	1, 2, 3 бали одержують учні, які зуміли повторити запропонований матеріал і додати до нього 1–2 репліки (на кожного з учасників діалогу);
Середній	4, 5, 6 балів одержують учні, які, спираючись на певну кількість допоміжних матеріалів, що не являють собою закінчених фрагментів діалогу, склали – хоч і не дуже вправно – діалог, при цьому припустились відхилень від теми, окремі репліки співрозмовника залишилися без відповідей, не склали вступної та підсумкової реплік; припустились значної кількості помилок у мовному оформленні реплік (понад 3-4 помилки на кожного учня);
Достатній	7, 8, 9 балів одержують учні, які самостійно і в цілому вправно склали діалог, продемонстрували належну культуру спілкування, висловили, але недостатньо обґрунтували свої погляди на предмет, що обговорюється, в окремих випадках використовували репліки, зміст яких не був тісно пов'язаний із змістом висловлювання співрозмовника; припустились помилок у структурі діалогу (відсутні вступна та/чи підсумкова репліки) та мовному оформленні реплік (не більше 3-4 помилок на кожного учня);
Високий	10, 11, 12 балів одержують учні, які самостійно склали діалог, продемонстрували високу культуру спілкування, вміння уважно й доброзичливо слухати співрозмовника, коротко формулювати свою думку, даючи можливість висловитися партнеру по діалогу; висловили не лише свою думку, а й змогли зіставити різні погляди на той самий предмет, навести аргументи «за» і «проти» в їх обговоренні; побудувати діалог, структура, мовне оформлення якого відповідає нормам.

Монологічне мовлення

Усний/письмовий переказ, усний/письмовий твір

1. Перевіряються вміння:

- виявляти певний рівень обізнаності з теми висловлювання;
- будувати висловлювання певного обсягу, добираючи та впорядковуючи необхідний для реалізації задуму матеріал; відтворювати інформацію докладно, стисло, вибірково;
- викладати матеріал логічно, послідовно, враховуючи співвідношення основної та другорядної інформації; дотримуватися теми висловлювання;
- підпорядковувати виклад головній думці;
- враховувати ситуацію спілкування;
- виявляти своє ставлення до предмету висловлювання, розуміти можливість різних тлумачень тієї самої проблеми, вміти оцінити аргументи, сформулювати своє бачення проблеми;
- використовувати мовні засоби відповідно до комунікативного завдання, дотримуючись норм літературної мови, вдало користуючись лексичним, граматичним багатством мови.

У **варіанті П-Б** усний переказ проводиться у 5–6 класах, а усний твір – у 7–9 класах.

Письмові перекази і твори як перевірені види роботи по класах здійснюються залежно від варіанту курсу.

Класи	варіант П-Б	
	переказ	твір

5-й	–	–
6-й	–	–
7-й	+	–
8-й	+	–
9-й	+	–

Перевірка вміння **усно** переказувати чи створювати текст здійснюється індивідуально: учитель пропонує певне завдання (переказати зміст матеріалу докладно, стисло, вибірково; самостійно створити висловлювання на відповідну тему) і дає учневі час на підготовку.

Перевірка вміння **письмово** переказувати чи створювати текст здійснюється фронтально: учням пропонується переказати прочитаний учителем (за традиційною методикою) текст чи інший матеріал для переказу або самостійно написати твір.

2. Матеріал для контрольного завдання.

А) Переказ.

Матеріалом для переказу (усного/письмового) може бути текст (добирається відповідно до вимог програми для кожного класу).

Обсяг тексту (кількість слів) для усного докладного переказу орієнтовно визначається так.

Клас	варіант П-Б
5-й	–
6-й	–
7-й	50–60
8-й	60–70
9-й	70–100

Обсяг тексту для стислого чи вибіркового переказу має бути у 1,5–2 рази більшим за обсяг тексту для докладного переказу.

Час звучання усного переказу у **варіант П-Б** – 1–2 хвилини.

Обсяг письмового переказу (кількість сторінок), складеного учнем, орієнтовно визначається так.

Клас	варіант П-Б
5-й	–
6-й	–
7-й	0,3–0,5
8-й	0,5–0,75
9-й	0,75–1,0

варіант П-Б оцінюють лише зміст письмового переказу.

У тому разі, коли оцінюється як зміст, так і мовне оформлення, оцінка є середнім показником набраних балів за зміст і мовне оформлення роботи. Наприклад, якщо учень за зміст письмової роботи одержав 12 балів, а за її мовне оформлення – 8, то підсумковою оцінкою за цей вид діяльності має бути 10 балів. Якщо загальна сума балів не ділиться без залишку, то підсумковим балом є ціле число більше з двох чисел.

Коли оцінка виставляється лише за зміст письмової роботи (варіант П-Б), то помилки у мовному оформленні виправляються, але не враховуються при виведенні підсумкового балу. Вчитель аналізує ці помилки і використовує їх у проведенні подальших тренувальних робіт.

Оцінювання усного/письмового переказу оцінюють за такими критеріями:

Рівні н/д	Оцінювання навчальних досягнень учнів
Початковий	1, 2, 3 бали одержують учні, які, спираючись на значну кількість запропонованих учителем допоміжних матеріалів, будують лише окремі речення або переказують окремі фрагменти змісту, що не становлять зв'язного тексту; припускаються значної кількості помилок у мовному оформленні;
Середній	4, 5, 6 балів одержують учні, які, спираючись на допоміжні матеріали, будують текст, який відзначається певною зв'язністю, але збідненим змістом, непропорційністю частин, недостатньо вправним слововживанням, наявністю

	помилки у мовному оформленні;
Достатній	7, 8, 9 балів одержують учні, які без опори на допоміжні матеріали, досить вправно будують текст, але припускаються окремих відхилень від теми, певних недоліків у структурі висловлювання, у співвідношенні основної та другорядної інформації; переказуючи, вони виявляють розуміння авторської позиції, але не коментують її; будуючи твір, вони висловлюють, але недостатньо аргументують свій погляд на предмет мовлення; допускають окремі помилки у мовному оформленні
Високий	10, 11, 12 балів одержують учні, які вправно будують текст; висловлюють і аргументують свою думку; вміють зіставити різні погляди на той самий предмет, оцінити аргументи на їх доведення, обрати один із них; окрім того, вміють пристосувати висловлювання до особливостей тієї чи іншої мовленнєвої ситуації, комунікативного завдання; припускаються окремих помилок у мовному оформленні. Бали у межах кожного рівня диференціюються залежно від змістового наповнення усного/письмового висловлювання, комунікативної спрямованості, якості його мовного оформлення.

При оцінюванні **грамотності письмових переказів** та творів враховуються:

- помилки, що порушують лексичні та граматичні (морфологічні, словотворчі та синтаксичні) норми;
- помилки, що порушують стилістичну єдність тексту;
- орфографічні та пунктуаційні помилки.

Критерії оцінювання грамотності творчих письмових робіт

Бали	Кількість помилок			
	орфографічних, пунктуаційних	лексичних, граматичних, стилістичних	орфографічних, пунктуаційних	лексичних, граматичних, стилістичних
	варіант I		варіант II-А	
1	понад 16		понад 18	
2	15–16	9-10	17-18	10-11
3	13–14		15-16	
4	11-12		13-14	
5	9-10	7-8	11-12	8-9
6	7-8		9-10	
7	5-6		7-8	
8	3-4	5-6	5-6	6-7
9	1+1(негруба) – 2		3+1(негруба)	
10	1	3	1+1(негруба) – 2	4
11	1(негруба)	2	1	3
12	–	1	1(негруба)	2

Результати перевірки в учнівській роботі можуть бути позначені так: 8/6, де спочатку вказано кількість орфографічних та пунктуаційних помилок – 8 (наприклад, 4 орфографічні та 4 пунктуаційних), що відповідає балові 6 (**варіант I**); далі вказується кількість лексичних, граматичних та стилістичних помилок – 6 (наприклад, 2 лексичні, 2 морфологічні, 1 синтаксична, 1 стилістична), що відповідає балам 7,8,9.

Загальну оцінку за мовне оформлення виводять таким чином: до бала за орфографію та пунктуацію (у нашому прикладі це 6) додають вищий з трьох балів, яких заслуговує робота з такою кількістю лексичних, граматичних і стилістичних помилок (у нашому прикладі це 8). Разом: 6+8 = 14.

Ділимо суму на 2 (відповідно до двох категорій помилок) і одержуємо бал за мовне оформлення. У тому разі, коли число не ділиться на 2 без залишку, беремо більше з двох чисел. Наприклад: поділивши 14 на 2, ставимо бал 7.

В окремих випадках може бути таке, що в учнівській роботі є велика кількість орфографічних і пунктуаційних помилок, але майже немає лексичних, граматичних і стилістичних помилок. У такому разі загальна (висока) оцінка за грамотність знижується на два бали. Наприклад, якщо у роботі є 17 орфографічних і пунктуаційних, 1 лексична чи граматична, 1 стилістична помилки, то загальна оцінка буде 6, але ми знижуємо до 4 балів.

Якщо ж у роботі майже немає орфографічних та пунктуаційних помилок, але дуже багато помилок інших видів, то загальна (низька) оцінка за грамотність підвищується на два бали. Наприклад, якщо у роботі немає орфографічних і пунктуаційних помилок, але є 8 лексичних чи граматичних помилок та 4 стилістичні помилки, то загальна оцінка буде 6, а ми підвищуємо до 8.

III. Читання

Читання вголос

Контрольна перевірка читання вголос здійснюється у **всіх варіантах** курсів у 5–9 класах.

1. Перевіряються вміння читати із достатньою швидкістю, плавно, відповідно до орфоепічних та інтонаційних норм, пристосовуючи темп, тембр, гучність читання до змісту, стилю тексту, авторського задуму, орієнтуючись на слухачів.

Перевірка вміння читати вголос здійснюється індивідуально: вчитель дає учневі текст, опрацьований на попередніх уроках, деякий час на підготовку і пропонує прочитати цей текст перед класом.

2. Матеріал для контрольного завдання: знайомий учневі текст, дібраний відповідно до вимог програми для кожного класу; текст добирається так, щоб час його озвучення окремим учнем з нормативною швидкістю дорівнював 1-2 хвилинам (для читання слід пропонувати невеликі тексти, відносно завершені уривки творів або порівняно великий текст, розділений на частини, які читаються кількома учнями послідовно);

3. Одиниця контролю: озвучений учнем текст. Швидкість читання у звичайному для усного мовлення темпу:

в **варіанті П-Б** – 60–90 слів за хвилину.

4. Оцінювання.

Читання вголос оцінюється за такими критеріями

Рівні н\д	Оцінювання навчальних досягнень учнів
Початковий	1, 2, 3 бали одержують учні, які читають зі швидкістю, нижчою за норму, не зовсім правильно членують текст на речення, інтонаційно не пов'язують належним чином слова в реченні між собою, припускаються значної кількості помилок у читанні слів (пропуск, перестановка, заміна звуків та складів); порушують вимоги до вимови слів (дикція, орфоепічні норми), інтонування речень;
Середній	4, 5, 6 балів одержують учні, які читають, інтонаційно пов'язуючи слова в реченні між собою, поділяючи текст на речення, але допускають помилки в інтонуванні кінця речення та в інтонуванні речень певної синтаксичної будови; читання не досить плавне, його швидкість не відповідає нормам, є орфоепічні помилки, недоліки в дикції;
Достатній	7, 8, 9 балів одержують учні, які читають плавно з швидкістю, що відповідає нормам; належним чином інтонують речення різної синтаксичної будови, логічно правильно поділяють речення на смислові відрізки, але недостатньо вправно передають авторський задум, стильові особливості тексту, не пристосовують читання до комунікативного завдання; припускаються орфоепічних помилок, недоліків дикції;

Високий	10, 11, 12 балів одержують учні, які читають плавно, зі швидкістю, що відповідає нормам; належним чином інтонують речення різної синтаксичної будови, логічно правильно поділяють речення на смислові відрізки; добре відтворюють авторський задум, стильові особливості тексту, пристосовують читання до певного комунікативного завдання; читають орфоепічно правильно, з гарною дикцією. Бали у межах кожного рівня диференціюються залежно від кількісних та якісних показників читання вголос.
----------------	--

Читання мовчки

Контрольна перевірка читання мовчки здійснюється:

у **варіанті П-Б** – в 7–9 класах.

1. Перевіряються вміння читати незнайомий текст із належною швидкістю і розуміти після одного / двох прочитувань (для І та П-А / П-Б варіантів):

- тему прослуханого тексту;
- фактичний зміст;
- причинно-наслідкові зв'язки;
- основну думку висловлювання;
- тип і стиль мовлення висловлювання;
- виражально-зображувальні засоби прочитаного твору.

Перевірка вміння читати мовчки здійснюється фронтально: учні читають незнайомий текст від початку до кінця (при цьому фіксується час, витрачений учнями на читання – з метою визначення швидкості). Потім учитель пропонує серію запитань. Школярі повинні вислухати кожне запитання, варіанти відповідей на нього, вибрати один з них і записати лише його номер поряд із номером запитання.

Кількість запитань та варіантів відповідей до них визначається так.

Класи	варіант П-Б
5–6-й	не перевіряється
7–9-й	6 запитань з трьома варіантами відповідей

Запитання повинні стосуватися фактичного змісту тексту, його основної думки, окремих мовних особливостей (переносне значення слова, виразні засоби тощо).

Завдання мають стосуватися теми тексту, фактичного змісту тексту, причинно-наслідкових зв'язків, його головної думки, типу і стилю мовлення, окремих мовних особливостей (переносне значення слова, виразні засоби тощо).

2. Матеріал для контрольного завдання: незнайомі учням тексти різних стилів, типів мовлення, жанрів, що включають монологічне та діалогічне мовлення (відповідно до вимог програми для кожного класу).

У **варіанті П-Б** контрольна перевірка здійснюється у 7–9 класах і пропонуються художні тексти.

Текст добирається таким чином, щоб учні, які мають порівняно високу швидкість читання, витрачали на нього не менше 1–2 хвилини часу.

Обсяг текстів для контрольного завдання орієнтовно визначається так:

Клас	варіант П-Б
	художнього стилю

5-й	–
6-й	–
7-й	360–420 слів
8-й	420–480 слів
9-й	480–540 слів

3. Одиниця контролю: відповіді учнів на тестові завдання, складені за текстом, і швидкість читання.

4. Оцінювання. Оцінювання читання мовчки здійснюється за двома параметрами: розуміння прочитаного та швидкість читання.

Розуміння прочитаного виявляється за допомогою тестової перевірки, правильний вибір відповіді на кожне із 12 запитань оцінюється одним балом.

Швидкість читання мовчки (слів за хвилину) по класах оцінюється з урахуванням таких орієнтовних норм:

Класи	варіант П-Б
5-й	–
6-й	–
7-й	90–180
8-й	100–200
9-й	110–220

Швидкість читання при виведенні бала за цей вид мовленнєвої діяльності враховується таким чином: у **варіанті П-Б** бали 10–12 може одержати лише той учень, швидкість читання у якого не нижче, ніж мінімальний показник у нормативах для відповідного класу.

Той, хто не виконує зазначених норм швидкості читання мовчки, одержує на 2 бали менше.

ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ З МОВИ ТА МОВНИХ УМІНЬ

Оцінювання мовних знань та умінь здійснюється тематично. Зміст контролю визначається згідно з комунікативним підходом до шкільного мовного курсу.

1. Перевірки підлягає мовний матеріал, необхідний в першу чергу для правильного використання мовних одиниць.

У **варіанті П-Б** перевіряються лише мовні вміння (див. вказані для варіантів I та II-A, за винятком перших двох пунктів).

Перевірка здійснюється фронтально у письмовій формі із застосуванням завдань тестового характеру.

2. Для контрольної перевірки використовують завдання тестового характеру, складені на матеріалі слова, сполучення слів, речення, груп пов'язаних між собою речень.

Рекомендується пропонувати учням 6 завдань, складність яких збільшується від класу до класу.

У **варіанті П-Б** завдання стосуються тільки побудови, реконструювання та використання мовних одиниць.

До кожного завдання учням пропонується дібрати власні приклади.

Обсяг завдань визначається таким чином, щоб контрольна перевірка за певною темою тривала 15-20 хвилин (з огляду на можливості виконання завдання учнем середнього рівня підготовки).

3. Одиниця контролю: вибрані учнями правильні варіанти виконання завдань тестового характеру та самостійно дібрані приклади.

4. Оцінювання результатів контрольної роботи здійснюється так. За правильне виконання кожного із 6 запропонованих завдань учень одержує по 1 балу. Один бал за кожне завдання учневі додається в разі самостійного добору прикладів.

Оцінювання здійснюється таким чином, щоб за зазначену вище роботу учень міг одержати від 1 балу (за сумлінну роботу, яка не дала задовільного результату) до 12 балів (за бездоганно виконану роботу).

ОЦІНЮВАННЯ ОРФОГРАФІЧНИХ І ПУНКТУАЦІЙНИХ УМІНЬ УЧНІВ

Основною формою перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності є списування, зорово-слуховий і слуховий диктанти.

У **варіант II-Б** в 5–6 класах використовують контрольне списування; в 7–8 класах у першому семестрі – списування, у другому семестрі – зорово-слуховий диктант; в 9 класі у першому семестрі – зорово-слуховий диктант, у другому семестрі – слуховий диктант.

1. Перевірки підлягають уміння правильно писати слова на вивчені орфографічні правила та словникові слова, визначені для запам'ятовування; ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; належним чином оформляти роботу.

Перевірка здійснюється фронтально за традиційною методикою.

2. Матеріал для контрольного завдання.

Для контрольного диктанту (списування) використовується текст, доступний для учнів певного класу.

Обсяг письмових робіт з правопису – списування, зорово-слухового та слухового диктантів (кількість слів у тексті).

У **варіанті II-Б.**

Клас	Списування	Зорово-слуховий диктант	Слуховий диктант
5-й	50–60	–	–
6-й	60–70	–	–
7-й	70–80	60–70	–
8-й	80–90	70–80	–
9-й	–	80–90	70–80

П р и м і т к а. Під час визначення кількості слів у диктанті (тексті для списування) враховуються як самостійні, так і службові слова.

Для контрольних диктантів використовуються тексти, в яких кожне з опрацьованих протягом семестру правил орфографії та/чи пунктуації, були представлені 3–5 прикладами. Однак для списування добирають тексти, не обмежуючись вивченими правилами орфографії та пунктуації.

3. Одиниця контролю: текст, записаний учнем під диктування; у процес списування.

4. Оцінювання. Диктант оцінюється однією оцінкою на основі таких критеріїв:

- орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково;
 - помилка в одному й тому ж слові, яке повторюється у диктанті кілька разів, вважається однією помилкою; помилки на одне правило, але у різних словах вважаються різними помилками;
 - розрізняють грубі і негрубі помилки (перелік негрубих помилок визначається програмою з відповідної мови);
 - п'ять виправлень (неправильне написання на правильне) прирівнюються до однієї помилки;
 - орфографічні та пунктуаційні помилки на невивчені правила виправляються, але не враховуються.
- Списування оцінюється на тих самих підставах, але однаково враховуються помилки на вивчені та невивчені правила.

Нормативи оцінювання

Бали	варіант II-Б
1	Понад 19
2	18-19
3	17-16
4	15-14
5	13 -12
6	10-11
7	8-9

8	6-7
9	4-5
10	2-3
11	2 (одна з них негруба)
12	1(негруба)

Якщо негрубих помилок більше двох, то 2 такі помилки зараховуються як одна груба.

Нормативи для 1–9 балів передбачають певну можливість ураховувати поступ кожного учня у навчанні правопису, охайність оформлення роботи тощо (наприклад, 5 балів ставиться за 9–10 помилок). Для найвищих балів такого варіювання не передбачено.

Обов'язкова кількість видів контролю в 5–9 класах

Для варіанта П-Б.

Параметри Перевірки	Клас, семестр									
	5 кл.		6 кл.		7 кл.		8 кл.		9 кл.	
	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
Мовні вміння	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Аудіювання	–	1	–	1	–	1	–	1	–	1
Говоріння: Діалог	–	1*	–	1*	–	1*	–	1*	–	1*
усний переказ	–	1*	–	1*	–	–	–	–	–	–
усний твір	–	–	–	–	–	1*	–	1*	–	1*
Читання: Вголос	–	1*	–	1*	–	1*	–	1*	–	1*
Мовчки	–	–	–	–	–	1	–	1	–	1
Письмо: Списування	1	1	1	1	1	–	1	–	–	–
зорово-слуховий диктант	–	–	–	–	–	1	–	1	1	–
слуховий диктант	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1
письмовий переказ	–	–	–	–	–	1	–	1	–	1
Загальна кількість показників, на основі яких виводиться загальний бал										
	3	7	3	7	3	9	3	9	3	9

Об'єктами регулярної перевірки та оцінювання є складники комунікативної компетентності:

- мовленнєві вміння з читання, аудіювання, говоріння, письма;
- знання з мови та мовні вміння;
- орфографічні та пунктуаційні уміння.

Основні види робіт на кожному уроці:

- читання вголос і мовчки неадаптованих текстів (казок, оповідань, віршів);
- словникова робота (слова із різної кількості букв, точність їх сприйняття, розуміння при швидкому читанні та словосполучень, що відрізняються прийменниками та ін.)
- правильна вимова слів, інтонуювання речень при читанні вголос;
- слухання тексту, що читає вчитель та коментування;
- використання текстів різних за жанрами(загадка, прислів'я, загадки, приказки, скороговка, пісня, казка, вірш, оповідання);

- розуміння значення речень ;
- робота учнів в зошиті (не менше 10-20 хв.);
- переклад слів з російської на українську і навпаки.

Семестрове оцінювання

Виведення **семестрового балу** виставляється наприкінці кожного семестру (півріччя). Він узагальнено відображає підготовку учня з відповідної мови.

Семестровий бал є результатом оцінювання досягнень учня у таких аспектах:

- слухання-розуміння (аудіювання);
- говоріння (діалогічне мовлення; монологічне мовлення: усний переказ, усний твір);
- читання (вголос та мовчки);
- письмо (списування, диктант, письмовий переказ, письмовий твір);
- відомості про мову, мовні вміння;
- ведення зошитів.

Семестровий бал виводиться на основі тематичних оцінок, кількість контрольних робіт визначається згідно з таблицею переліку контрольних видів робіт.

Контрольна перевірка здійснюється **фронтально та індивідуально**.

Фронтально оцінюються: аудіювання, читання мовчки, диктант, письмовий переказ і письмовий твір, мовні знання та вміння.

Фронтальні контрольні роботи з аудіювання та читання мовчки здійснюються лише один раз на рік наприкінці другого семестру.

Індивідуально оцінюються: говоріння (діалог; усний переказ, усний твір) та читання вголос.

Оцінювання говоріння здійснюється індивідуально шляхом поступового накопичення оцінок протягом семестру, щоб кожний учень за семестр (рік) одержав мінімум одну оцінку за виконання завдань на побудову діалогу, усного переказу, усного твору.

Читання вголос оцінюється також індивідуально один раз на рік, оцінки накопичуються протягом семестру.

ТЕМАТИЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ

При виведенні **тематичної оцінки**, яка визначає рівень опанування учнями тієї чи іншої мовної теми (звуки і букви, частини мови, просте речення тощо) слід враховувати таке. Фронтальною формою перевірки результатів навчання з цього аспекту мовного курсу є *контрольна робота з теми*, яка складається із завдань тестового характеру. Оцінки за цю роботу виставляють у класному журналі з позначенням дати її виконання. Окрім того, здійснюється *поточне оцінювання* навчальних досягнень учня у засвоєнні мовного матеріалу і його результати враховуються у виведенні підсумкової оцінки за тему. Рекомендується враховувати при виставленні поточних оцінок і вміння працювати самостійно з навчальним матеріалом, у парах і групах у взаємодії з однокласниками під час розв'язання навчальних проблем.

Наприклад, якщо за контрольну роботу з теми учень отримав 8 балів, а серед поточних оцінок переважають значно нижчі (або значно вищі) бали, то тематичну оцінку знижують (підвищують) на 1–2 бали (залежно від різниці між показниками поточного оцінювання та результатами перевіркової роботи).

РІЧНИЙ БАЛ виставляється на основі семестрових балів.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ УЧНІВСЬКИХ ЗОШИТІВ

Кількість робочих зошитів – по 2 робочих зошити в кожному класі (у них учні виконують класні та домашні роботи).

Для контрольних робіт використовують 1 окремий зошит.

Ведення зошитів оцінюється 12 балами щомісяця протягом семестру і вважається поточною оцінкою. Під час перевірки зошитів урахується наявність різних видів робіт, грамотність, охайність, вміння правильно оформити роботу.

ОРФОГРАФІЧНИЙ РЕЖИМ

1. Записи в зошиті виконують кульковою ручкою з синім чорнилом чи його відтінками (для оформлення таблиць, схем тощо можна використовувати різні кольори).

2. Між класною й домашньою роботою пропускають два рядки (між видами робіт, що входять до складу класної чи домашньої роботи, рядків не пропускають).

3. Дату класної, домашньої чи контрольної роботи з літератури у 5-9 кл. записують так: у першому рядку дату записують словами, а в другому – вид роботи (класна, домашня чи контрольна), **наприклад:**

Перше жовтня

Класна робота.

4. Після заголовків, назв видів робіт, підпису зошита крапку не ставлять.

5.Зразок підпису зошита:

*Тетрадъ
для работ
по русскому языку
ученицы 5 класса
Фёдоровского УВК*

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ 5-11 КЛАСІВ З ІНОЗЕМНИХ МОВ У СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ (англійська, німецька мови)

Основними видами оцінювання з іноземної мови є поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання та підсумкова державна атестація. Більшість прийомів поточного оцінювання спрямовано на детальну перевірку окремих параметрів мови або вмінь мовлення, яких щойно навчили, тематичне оцінювання проводиться на основі поточного оцінювання й виставляється єдиний тематичний бал. Під час виставлення тематичного бала результати перевірки робочих зошитів не враховуються.

Семестрове оцінювання з іноземної мови проводиться один раз наприкінці семестру за чотирма видами мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо).

Рівні н/д	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
Аудіювання*		
I. Початковий	1	Учень (учениця) розпізнає на слух найбільш поширені слова в мовленні, яке звучить в уповільненому темпі
	2	Учень(учениця) розпізнає на слух найбільш поширені словосполучення в мовленні, яке звучить в уповільненому темпі
	3	Учень (учениця) розпізнає на слух окремі прості непоширені речення й мовленнєві зразки, побудовані на вивченому мовному матеріалі в мовленні, яке звучить в уповільненому темпі
II. Середній	4	Учень (учениця) розпізнає на слух прості речення, фрази та мовленнєві зразки, що звучать у нормальному темпі. В основному розуміє зміст прослуханого тексту, в якому використаний знайомий

		мовний матеріал
	5	Учень (учениця) розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі
	6	Учень (учениця) розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі невеликих за обсягом текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі, які містять певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися
III. Достатній	7	Учень (учениця) розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі, які містять певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, сприймає більшу частину необхідної інформації, подану у вигляді оціночних суджень, опису, аргументації
	8	Учень (учениця) розуміє основний зміст стандартного мовлення в межах тематики ситуативного мовлення яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. В основному сприймає на слух експліцитно подану інформацію
	9	Учень (учениця) розуміє основний зміст мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, а також сприймає основний зміст повідомлень і фактичну інформацію, подану в повідомленні
IV. Високий	10	Учень (учениця) розуміє основний зміст мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатись, а також основний зміст чітких повідомлень різного рівня складності
	11	Учень (учениця) розуміє тривале мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Уміє знаходити в інформаційних текстах з незнайомим матеріалом необхідну інформацію, подану у вигляді оціночних суджень, опису, аргументації
	12	Учень (учениця) розуміє тривале мовлення й основний зміст повідомлень, сприймає на слух подану фактичну інформацію в повідомленні
* Обсяг тексту, рівень складності, лексична та граматична наповнюваність, тематика текстів формуються вчителем відповідно до Програмових вимог, для кожного етапу навчання та типу навчального закладу.		
Читання*		
I. Початковий	1	Учень (учениця) уміє розпізнавати та читати окремі вивчені слова на основі матеріалу, що вивчався
	2	Учень (учениця) вміє розпізнавати та читати окремі вивчені словосполучення на основі матеріалу, що вивчався
	3	Учень(учениця) вміє розпізнавати та читати окремі прості непоширені речення на основі матеріалу, що вивчався
II. Середній	4	Учень (учениця) уміє читати вголос і про себе з розумінням основного змісту тексти, побудовані на вивченому матеріалі. Уміє частково знаходити необхідну інформацію у вигляді оціночних суджень за умови, що в текстах використовується знайомий мовний матеріал
	5	Учень (учениця) вміє читати вголос і про себе з розумінням основного змісту тексти, які можуть містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Уміє частково знаходити необхідну інформацію у вигляді оціночних суджень, опису за умови, що в текстах використовується знайомий

		мовний матеріал
	6	Учень/учениця вміє читати з повним розумінням тексти, які можуть містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Уміє знаходити необхідну інформацію у вигляді оціночних суджень, опису, аргументації за умови, що в текстах використовується знайомий мовний матеріал
III. Достатній	7	Учень (учениця) вміє читати з повним розумінням тексти, які містять певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися; уміє знаходити потрібну інформацію в текстах інформативного характеру
	8	Учень (учениця) вміє читати з повним розумінням тексти, які містять певну кількість незнайомих слів, знаходити й аналізувати потрібну інформацію
	9	Учень (учениця) вміє читати з повним розумінням тексти, використовуючи словник, знаходити потрібну інформацію, аналізувати її та робити відповідні висновки
IV. Високий	10	Учень (учениця) вміє читати з розумінням основного змісту тексти, аналізує їх, розуміє прочитаний текст, установлюючи логічні зв'язки всередині речення та між реченнями
	11	Учень (учениця) вміє читати тексти, аналізує їх і робить власні висновки, розуміє логічні зв'язки в рамках тексту та між його окремими частинами
	12	Учень (учениця) вміє читати тексти, аналізує їх і робить висновки, порівнює отриману інформацію з власним досвідом. У повному обсязі розуміє тему прочитаного тексту різного рівня складності
* Обсяг, тематика, характер текстів для читання визначаються вчителем відповідно до Програмових вимог для кожного етапу навчання та типу навчального закладу.		
Говоріння*		
I. Початковий	1	Учень (учениця) знає найбільш поширені вивчені слова, проте не завжди адекватно використовує їх у мовленні, допускає фонематичні помилки
	2	Учень (учениця) знає найбільш поширені вивчені словосполучення, проте не завжди адекватно використовує їх у мовленні, допускає фонематичні помилки
	3	Учень (учениця) використовує в мовленні прості непоширені речення з опорою на зразок, має труднощі у вирішенні поставленого комунікативного завдання в ситуаціях на задану тему, допускає фонематичні помилки
II. Середній	4	Учень (учениця) вміє в основному логічно розпочинати та підтримувати бесіду, при цьому використовуючи обмежений словниковий запас та елементарні граматичні структури. На запит співрозмовника дає елементарну оціночну інформацію, відображаючи власну точку зору
	5	Учень (учениця) вміє в основному логічно побудувати невеличке монологічне висловлювання та діалогічну взаємодію, допускаючи незначні помилки при використанні лексичних одиниць. Усі звуки в потоці мовлення вимовляються правильно
	6	Учень (учениця) упевнено розпочинає, підтримує, відновлює та закінчує розмову у відповідності з мовленнєвою ситуацією. Усі звуки в потоці мовлення вимовляються правильно
III. Достатній	7	Учень (учениця) вміє зв'язно висловлюватись відповідно до навчальної ситуації, малюнка, робити повідомлення з теми,

		простими реченнями передавати зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, ставити запитання та відповідати на них
	8	Учень (учениця) уміє логічно висловитись у межах вивчених тем відповідно до навчальної ситуації, а також у зв'язку зі змістом прочитаного, почутого або побаченого, висловлюючи власне ставлення до предмета мовлення; уміє підтримувати бесіду, вживаючи короткі репліки. Учень в основному уміє у відповідності з комунікативним завданням використовувати лексичні одиниці та граматичні структури, не допускає фонематичних помилок
	9	Учень (учениця) уміє логічно висловлюватись у межах вивчених тем, передавати основний зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, уживаючи розгорнуті репліки, у відповідності з комунікативним завданням використовує лексичні одиниці та граматичні структури, не допускає фонематичних помилок
IV. Високий	10	Учень (учениця) уміє без підготовки висловлюватись і вести бесіду в межах вивчених тем, використовує граматичні структури й лексичні одиниці у відповідності з комунікативним завданням, не допускає фонематичних помилок
	11	Учень (учениця) уміє логічно й у заданому обсязі побудувати монологічне висловлювання та діалогічну взаємодію, використовуючи граматичні структури й лексичні одиниці у відповідності до комунікативного завдання, не допускаючи при цьому фонематичних помилок
	12	Учень (учениця) уміє вільно висловлюватись і вести бесіду в межах вивчених тем, гнучко та ефективно користуючись мовними та мовленнєвими засобами
*Обсяг монологічного висловлювання та кількість реплік у діалогічному мовленні, характер і тематика, лексична та граматична наповнюваність визначаються вчителем відповідно до Програмових вимог для кожного етапу навчання та типу навчального закладу.		

Письмо*

Рівень н\д	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень	Грамотність	
			Припустима кількість орфографічних помилок	Припустима кількість лексичних, граматичних і стилістичних помилок
I. Початковий	1	Учень (учениця) уміє писати вивчені слова, допускаючи при цьому велику кількість орфографічних помилок	8	9

	2	Учень (учениця) уміє писати вивчені словосполучення	6	9
	3	Учень (учениця) уміє писати прості непоширені речення відповідно до комунікативної задачі проте зміст повідомлення недостатній за обсягом для розкриття теми та інформативно насичений	6	8
II. Середній	4	Учень (учениця) уміє написати листівку за зразком, проте використовує обмежений запас лексики та граматичних структур, допускаючи помилки, які ускладнюють розуміння тексту	6	6
	5	Учень (учениця) уміє написати коротке повідомлення за зразком у межах вивченої теми, використовуючи обмежений набір засобів логічного зв'язку при цьому відсутні з'єднувальні кліше, недостатня різноманітність ужитих структур, моделей тощо	4-5	5
	6	Учень (учениця) уміє написати коротке повідомлення/лист за зразком у відповідності до поставленого комунікативного завдання, при цьому вжито недостатню кількість з'єднувальних кліше та посередня різноманітність ужитих структур, моделей тощо	4-5	5
III. Достатній	7	Учень (учениця) уміє написати коротке повідомлення за вивченою темою за зразком у відповідності до заданої комунікативної ситуації, допускаючи при цьому ряд помилок при використанні вивчених граматичних структур. Допущені помилки не порушують сприйняття тексту, у роботі вжито ідіоматичні звороти, з'єднувальні кліше, різноманітні структури, моделі тощо	4	4
	8	Учень (учениця) уміє без використання опори написати повідомлення за вивченою темою, зробити нотатки, допускаючи ряд помилок при використанні лексичних одиниць. Допущені помилки не порушують	3	3

		сприйняття тексту, у роботі вжито ідіоматичні звороти, з'єднувальні кліше, різноманітні структури, моделі тощо		
	9	Учень (учениця) уміє написати повідомлення на запропоновану тему, заповнити анкету, допускаючи ряд орфографічних помилок, які не ускладнюють розуміння інформації, у роботі вжито ідіоматичні звороти, з'єднувальні кліше, різноманітні структури, моделі тощо	3	2
	10	Учень (учениця) уміє написати повідомлення, висловлюючи власне ставлення до проблеми, написати особистого листа, при цьому правильно використовуючи вивчені граматичні структури у відповідності до комунікативного завдання, використовуючи достатню кількість ідіоматичних зворотів, з'єднувальних кліше, моделей тощо	2	1
IV. Високий	11	Учень (учениця) уміє написати повідомлення, правильно використовуючи лексичні одиниці в рамках тем, пов'язаних з повсякденним життям. Даються при наявності несуттєвих орфографічних, які не порушують акту комунікації (британський або американський варіанти орфографії, орфографічні помилки в географічних назвах тощо)	1-2	
	12	Учень (учениця) уміє подати в письмовому вигляді інформацію у відповідності з комунікативним завданням, висловлюючи власне ставлення до проблеми, при цьому правильно використовуючи лексичні одиниці та граматичні структури		
* Обсяг письмового повідомлення, його тематика, структура, повнота розкриття змісту, лексична насиченість і рівень граматичної компетентності, наповнюваність визначаються вчителем відповідно до Програмових вимог для кожного етапу навчання та типу навчального закладу				

Есе – самостійна творча письмова робота, ознакою якої є особистісний характер сприймання проблеми та її осмислення, невеликий обсяг, вільна композиція, невимушеність та емоційність викладу.

Види есе:

Вільне	Формальне
<p>Ознаки:</p> <ul style="list-style-type: none"> невеликий обсяг (7-10 речень); вільна форма і стиль викладу; довільна структура; обов'язкова вимога: наявність позиції автора. 	<p>Ознаки:</p> <ul style="list-style-type: none"> дотримання структури тексту, наявність відповідних компонентів (тези, аргументи, приклади, оцінювальні судження, висновки); обґрунтування (аргументування) тези.

Вільне есе обмежене в часі (5 – 10 і 10 – 15 хв.). До нього доцільно вдаватися на кожному уроці й на різних етапах його: цілевизначення, закріплення, рефлексії тощо.

Для написання формального есе виділяють більше часу: від 20 до 45 хвилин.

Види формального есе:

інформаційне (есе-розповідь, есе-визначення, есе-опис);

критичне;

есе-дослідження (порівняльне есе, есе-протиставлення, есе причини-наслідку, есе-аналіз).

Вимоги до формального есе

1. Обсяг – 1 – 2 сторінки тексту (120-200 слів).

2. Есе повинно сприйматися як цілісний твір, ідея якого зрозуміла й чітка.

3. Кожен абзац есе розкриває одну думку.

4. Необхідно писати стисло і ясно. Есе не повинно містити нічого зайвого, має нести лише інформацію, необхідну для розкриття ідеї есе, власної позиції автора.

5. Есе має відрізнятися чіткою композиційною побудовою, бути логічним за структурою. В есе, як і в будь-якому творі, повинна простежуватися внутрішня логіка, що визначається, з одного боку, авторським підходом до обговорюваного питання, а з іншого – самим питанням. Необхідно уникати різких стрибків від однієї ідеї до іншої, думка має розкриватися послідовно.

6. Есе повинно засвідчити, що його автор знає й осмислено застосовує теоретичні поняття, терміни, узагальнення, ідеї.

7. Есе має містити переконливе аргументування порушеної проблеми.

Структура есе

Есе складається з таких частин – вступ, основна частина, висновок.

Вступ – обґрунтування вибору теми есе.

Основна частина – теоретичні основи обраної проблеми й виклад основного питання. Ця частина припускає розвиток аргументації й аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з наявних даних, інших аргументів і позицій.

Висновок – узагальнення й аргументовані висновки до теми тощо. Підсумовує есе або ще раз вносить пояснення, підкріплює зміст і значення викладеного в основній частині.

Критерії оцінювання мовного та змістового оформлення есе

Критерії оцінювання змісту есе	Бали	Критерії оцінювання мовного оформлення есе		Бали
		Грамотність		
Вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів		орфографічні, пунктуаційні, помилки	лексичні, граматичні, стилістичні	
Побудованому учнем (ученицею) тексту бракує зв'язності й цілісності,	1	13 і більше		1

урізноманітнення потребує лексичне та граматичне оформлення роботи; теза не відповідає запропонованій темі; не наведено жодного аргументу.			9-10 і більше	
Побудоване учнем (ученицею) висловлення характеризується фрагментарністю, думки викладаються на елементарному рівні; потребує збагачення й урізноманітнення лексики і граматична будова мовлення; теза не відповідає запропонованій темі; наведені аргументи не є доречними; прикладу немає або він не є доречним.	2	12		2
Учневі (учениці) слід працювати над виробленням умінь послідовніше й чіткіше викладати власні думки, дотримуватися змістової та стилістичної єдності висловлення, потребує збагачення та урізноманітнення лексики й граматична будова висловлення; теза частково відповідає запропонованій темі; наведений аргумент не впливає з тези; приклад не є доречним; висновок сформульовано нечітко.	3	11		3
Висловлення учня (учениці) за обсягом складає дещо більше половини від норми й характеризується певною завершеністю, зв'язністю; чіткіше мають розрізняватися основна та другорядна інформація; висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами; є недоліки за сімома показниками: посереднє розуміння теми; порушення послідовності побудови твору; рівень словникового запасу нижче середнього; відносна стильова єдність твору; не сформульовано вправно тезу; наведено один аргумент.	4	9-10	7-8	4
За обсягом робота учня (учениці) наближається до норми, загалом є завершеною, тему значною мірою розкрито; не сформульовано вправно тезу; наведено один аргумент; приклад непереконливий; висновок лише частково відповідає тезі, не пов'язаний з аргументом та прикладом; трапляються недоліки за низкою показників (до шести): роботі властива поверховість висвітлення теми, не простежується основна думка, відносно струнка побудова твору, середній рівень словникового запасу, бракує стильової єдності.	5	7-8		5
За обсягом висловлення учня (учениці) сягає норми, його тема розкривається, виклад загалом зв'язний; учень (учениця) наводить один доречний аргумент; наводить	6	5-6		6

непереконливий приклад; висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами та прикладами; робота характеризується недоліками за п'ятьма показниками: помітний її репродуктивний характер, відсутня самостійність суджень, їх аргументованість, добір слів не завжди вдалий, учень (учениця) неточно добирає слова й синтаксичні конструкції.				
Учень (учениця) самостійно створює достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст, формулює тезу, яка відповідає запропонованій темі; наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі є недоліки (до чотирьох): відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; висловлювання не завжди конкретне, просторовий виклад міркувань, не підкріплених фактичним матеріалом нелогічне розташування абзаців, переходи між ними не є вмотивованими; основна думка не аргументується.	7	4	6	7
Учень (учениця) самостійно будує достатньо повне, осмислене висловлення, загалом ґрунтовно висвітлює тему, формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; наводить один доречний аргумент; приклад не конкретизований; висновок відповідає запропонованій темі; трапляються недоліки за трьома показниками: невміння пов'язати предмет обговорення із сучасністю, не добирає переконливі докази для обґрунтування певного явища, відносно багатство словникового запасу, робота не відзначається різноманітністю та чіткістю слововживання.	8	3	5	8
Учень (учениця) самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст; формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; загалом розкриває тему, висловлює основну думку; наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; наводить один доречний приклад; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі виявлені недоліки за двома показниками: тезу чітко не сформульовано, відсутність виразної особистісної позиції, належної її аргументації тощо.	9	1+1 (негруба)	4	9
Учень (учениця) самостійно будує послідовний, повний текст, ураховує	10	1	3	10

<p>комунікативне завдання, чітко формулює тезу; певним чином аргументує різні погляди на проблему, наводить два доречні й переконливі аргументи, приклади; неординарна побудова твору, робота відзначається багатством словника, граматичною правильністю, дотриманням стильової єдності й виразності тексту, але за одним із критеріїв допущено помилку; висновок відповідає запропонованій темі й впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів.</p>				
<p>Учень (учениця) самостійно буде послідовний, повний текст, ураховує комунікативне завдання; вправно формулює тезу; аргументовано, чітко висловлює власну думку, зіставляє її з думками інших, уміє пов'язати обговорюваний предмет із власним життєвим досвідом, наводить два доречні й переконливі аргументи для обґрунтування тієї чи іншої позиції з огляду на необхідність розв'язувати певні життєві проблеми; приклади конкретизовані; робота відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю; висновок відповідає запропонованій темі й впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів.</p>	11	1 (негруба)	2	11
<p>Учень (учениця) самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою та оформленням висловлення відповідно до мовленнєвої ситуації; повно, вичерпно висвітлює тему; вправно формулює тезу; аналізує різні погляди на той самий предмет, наводить два доречні аргументи, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних життєвих проблем; приклади переконливі, конкретизовані; цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу); висновок відповідає запропонованій темі й органічно впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів; робота відзначається багатством слововживання та художньою цінністю.</p>	12	-	1	12

ОСНОВНІ ВИДИ ПИСЬМОВИХ КЛАСНИХ І ДОМАШНІХ РОБІТ

1. відповідь на поставлене в підручнику або вчителем запитання;
2. написання навчальних класних творів;
3. виконання самостійних творчих робіт (написання віршів, оповідань, есе; створення проєктів, підготовка доповідей, рефератів тощо);
4. тестування;

5. складання планів (простих і складних);
6. складання таблиць, схем римування, написання конспектів (у старших класах), робота з цитатним матеріалом, з літературними джерелами, додатковою науковою, критичною та словниково-довідковою літературою та інші види робіт, передбачені чинними програмами для базової школи тощо.

ОСНОВНІ ВИДИ УСНИХ КЛАСНИХ І ДОМАШНІХ РОБІТ

1. виразне читання художніх текстів;
3. відповідь на поставлене в підручнику або вчителем запитання;
4. складання усних навчальних класних і домашніх творів різних жанрів і обсягу;
5. читання напам'ять;
6. переказ (докладний і стислий) тощо.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ УЧНІВСЬКИХ ЗОШИТІВ

Кількість робочих зошитів – по два в 5-9 класі (у них учні виконують класні та домашні роботи) та по одному у 10-11 класах.

Для контрольних робіт окремий зошит не використовують.

Оцінку за ведення зошита виставляють окремою колонкою в журналі раз на місяць і не враховують у виставленні тематичної оцінки.

Виставляючи оцінку за зошит з мови, слід враховувати такі критерії:

- наявність різних видів робіт;
- грамотність (якість виконання робіт);
- охайність;
- уміння правильно оформляти роботи (дотримання вимог орфографічного режиму).

Критерії оцінювання навчальних досягнень з курсу «Громадянська освіта»

Критерії оцінювання навчальних досягнень за усну відповідь

Рівень	Бал	Характеристика навчальних досягнень здобувача освіти
Початковий	1	Учень (учениця) розрізняє об'єкти вивчення. Учень (учениця) на рівні «так-ні» усно відтворює кілька термінів, вибирає правильний варіант відповіді із двох запропонованих.
	2	Учень (учениця) відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення. Одним простим реченням передає зміст частини теми, знаходить відповідь на закрите запитання в тексті підручника.
	3	Учень (учениця) відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя дає елементарні відповіді.
Середній	4	Учень (учениця) з допомогою вчителя репродуктивно відтворює частину навчального матеріалу теми одним-двома простими реченнями, формулює визначення соціального (економічного, політичного) поняття.
	5	Учень (учениця) відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати суть соціального (економічного, політичного) поняття.
	6	Учень (учениця) виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його (її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати

		знання при виконанні завдань за зразком. Учень (учениця) у цілому відтворює частину навчального матеріалу теми, у цілому правильно використовує окремі терміни, аналізує прості життєві ситуації, розв'язує тестові завдання першого рівня; може користуватися за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка) окремими положеннями нормативних актів
Достатній	7	Учень (учениця) правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок.
	8	Учень (учениця) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між соціальними (політичними, економічними) явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь логічна, хоча і має неточності.
	9	Учень (учениця) добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у ході дискусії (діалогу), уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією.

Високий	10	Учень (учениця) має повні, глибокі знання за вивченою темою, здатний(а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення. Висновок лише частково відповідає тезі або лише частково пов'язаний з аргументами та прикладами.
	11	Учень (учениця) має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми.
	12	Учень (учениця) має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальної програми, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення. Виявляє ґрунтовні знання, висловлює власну позицію й переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує джерела інформації, зокрема наочні, уміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання й уміння практичній діяльності (участь у дискусіях, засіданнях «круглих столів» тощо); може самостійно вирішувати практичні задачі.

Критерії оцінювання навчальних досягнень за презентацію результатів групового дослідження (проекту) або індивідуального повідомлення (реферату)

Рівень	Бал	Характеристика навчальних досягнень здобувача освіти
Початковий	1	Презентація (повідомлення, реферат) наявні, але завантажені з Інтернету і не представлені.
	2	Ідеї у презентації (повідомленні, рефераті) виражені нечітко. Тема визначена нечітко і не розроблена. Презентація (повідомлення, реферат) не має структури. Порушуються більшість прийнятих норм культури проведення презентації (повідомлення, реферату).
	3	Більшість ідей у презентації (повідомлення, реферату) виражені нечітко. Тема визначена нечітко і розроблена з помилками. Презентація (повідомлення, реферат) має неясну структуру або взагалі її не має. Зустрічається багато порушень прийнятих норм культури проведення презентації (повідомлення, реферату).
Середній	4	Незначна частина ідей презентації (повідомлення, реферату) подані таким чином, що свідчать про глибокі знання учня про предмет. Тема презентації (повідомлення, реферату) визначена нечітко, і не розроблена достатнім чином. Презентація (повідомлення, реферат) має нечітку структуру (поділи) і організована у незначній мірі. Зустрічаються непоодинокі порушення прийнятих норм культури проведення презентації (повідомлення, реферату).
	5	Менше половини ідей презентації (повідомлення, реферату) подані таким чином, що свідчать про глибокі знання учня про предмет. Тема презентації (повідомлення, реферату) визначена нечітко, і погано добре розроблена. Презентація (повідомлення, реферат) має нечітку структуру (поділи) і недостатньо організована. Зустрічаються окремі порушення прийнятих норм культури проведення презентації (повідомлення, реферату).
	6	Біля половини ідей презентації (повідомлення, реферату) подані таким чином, що свідчать про глибокі знання учня про предмет. Тема презентації (повідомлення, реферату) визначена нечітко, і недостатньо добре розроблена. Презентація (повідомлення, реферат) має нечітку структуру (поділи) і недостатньо добре організована. Не приділяється достатньої уваги дотриманню прийнятих норм культури проведення презентації (повідомлення, реферату).
Достатній	7	Більшість ідей презентації (повідомлення, реферату) подані таким чином, що свідчать про значні знання учня про предмет і вміння у більшості випадків мислити логічно. Тема презентації (повідомлення, реферату) доволі чітко визначена і гарно розроблена, але зустрічаються помітні порушення логіки в розповіді. Презентація має структуру (поділи), має ознаки організації. Дотримано біля половини прийнятих норм культури проведення презентації (повідомлення, реферату).

	8	Більшість ідей презентації (повідомлення, реферату) подані таким чином, що свідчать про достатньо глибокі знання учня про предмет і здатність мислити логічно. Тема презентації (повідомлення, реферату) доволі чітко визначена і добре розроблена, але зустрічаються порушення логіки в розповіді. Презентація (повідомлення, реферат) має структуру (поділи), задовільно організована. Дотримана значна частина прийнятих норм культури проведення презентації (повідомлення, реферату).
	9	Більшість ідей презентації (повідомлення, реферату) подані таким чином, що свідчать про глибокі знання учня про предмет і здатність мислити логічно. Тема презентації (повідомлення, реферату) чітко визначена і добре розроблена, але зустрічаються порушення логіки в розповіді. Презентація (повідомлення, реферат) має структуру (поділи), гарно організована. Дотримані більшість прийнятих норм культури проведення презентації(повідомлення, реферату).
Високий	10	Більша частина ідей подані таким чином, що демонструють значні знання учня про предмет і здатність мислити логічно. Тема презентації (повідомлення, реферату) доволі чітко визначена і задовільно розроблена. Презентація (повідомлення, реферат) має ясну і логічну структуру (поділи), у достатній мірі організована. Дотримані прийняті норми культури презентації (повідомлення, реферату).
	11	Ідеї подані таким чином, що демонструють значні знання учня про предмет і здатність мислити логічно. Тема презентації (повідомлення, реферату) доволі чітко визначена і гарно розроблена. Презентація (повідомлення, реферат) має ясну і логічну структуру (поділи), добре організована. Дотримані прийняті норми культури презентації (повідомлення, реферату).
	12	Усі ідеї подані таким чином, що демонструють глибокі знання учня про предмет і здатність мислити логічно. Тема презентації (повідомлення, реферату) чітко визначена і добре розроблена. Презентація (повідомлення, реферат) має ясну і логічну структуру (поділи), добре організована. Дотримані прийняті норми культури презентації, автори творчо підійшли до її оформлення (повідомлення, реферату).

Критерії оцінювання навчальних досягнень за участь у дискусії

Рівень	Бал	Характеристика навчальних досягнень здобувача освіти
Початковий	1	Учень (учениця) не розуміє тему дискусії, не володіє знаннями з цієї теми.
	2	Учень (учениця) частково розуміє тему дискусії, володіє незначними знаннями з цієї теми.
	3	Учень (учениця) розуміє тему дискусії, але володіє незначними знаннями з цієї теми. Висловлює короткі речення «так-ні».
Середній	4	Учень (учениця) з допомогою вчителя репродуктивно відтворює частину навчального матеріалу за темою дискусії, одним-двома простими реченнями, формулює власну думку.
	5	Учень (учениця) відтворює основний навчальний матеріал за темою дискусії, здатний з помилками й неточностями формулювати власну точку зору.
	6	Учень (учениця) виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу за темою дискусії. Його (її) думки правильні, але недостатньо осмислені. Під час дискусії вміє застосовувати метод аналогії. Учень (учениця) у цілому правильно використовує окремі терміни, аналізує прості життєві ситуації.
Досвідчений	7	Учень (учениця) правильно відтворює навчальний матеріал за темою дискусії, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок.
	8	Учень (учениця) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між соціальними (політичними, економічними) явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Думки його (її) логічні, хоч і мають неточності.
	9	Учень (учениця) добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у ході дискусії, вміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією.
Високий	10	Учень (учениця) має повні, глибокі знання за темою дискусії, здатний(а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення. Висновок лише частково відповідає тезі або лише частково пов'язаний з аргументами прикладами.

11	Учень (учениця) має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм та правил ведення дискусій, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми, доводити власну точку зору.
12	Учень (учениця) має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм та правил ведення дискусій, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення. Ґрунтовно викладає питання, висловлює власну позицію й переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує джерела інформації, зокрема наочні, уміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання й уміння у ході дискусій.

Критерії оцінювання навчальних досягнень з правознавства

Під час оцінювання навчальних досягнень із правознавства враховується:

рівень оволодіння знаннями про систему об'єктивно існуючих державно-правових реалій;

- рівень умінь аналізувати суспільно-політичні події, користуватися правовими актами, юридичною літературою;
- рівень сформованості навичок діяти згідно з нормами права в конкретних життєвих ситуаціях.

Усі види оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються за критеріями, наведеними в таблиці.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень (учениця) усно в загальних рисах відтворює один-два юридичні терміни окремої теми
	2	Учень (учениця) на рівні «так-ні» усно відтворює кілька термінів, вибирає правильний варіант відповіді із двох запропонованих
	3	Учень (учениця) одним простим реченням передає зміст частини теми, знаходить відповідь на закриті запитання в тексті підручника
II. Середній	4	Учень (учениця) відповідає на окреме запитання за допомогою вчителя, репродуктивно відтворює частину навчального матеріалу теми одним-двома простими реченнями, формулює визначення юридичного поняття
	5	Учень (учениця) відтворює окрему частину основного змісту навчальної теми, відповідаючи на запитання вчителя, визначає одну-дві окремі ознаки правових понять
	6	Учень (учениця) у цілому відтворює частину навчального матеріалу теми, у цілому правильно використовує окремі юридичні терміни, аналізує прості юридичні ситуації, розв'язує тестові завдання першого рівня; може користуватися за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка) окремими положеннями нормативних актів

III. Достатній	7	Учень (учениця) самостійно відтворює окрему частину теми, застосовуючи мінімальну юридичну термінологію, уміє дати визначення понять, аналізує зміст правових документів за простим планом, розв'язує елементарні юридичні задачі за допомогою вчителя, знаходить окремі правові норми в тексті нормативних актів
	8	Учень (учениця) в основному володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією; може співставляти, узагальнювати інформацію за допомогою учителя; складати прості таблиці, схеми, аналізувати положення нормативно-правового акта за допомогою вчителя
	9	Учень (учениця) оперує вивченим матеріалом на рівні теми, може самостійно його відтворювати, аналізувати положення нормативно-правових актів, підтверджувати одним-двома аргументами висловлене ним судження про правове явище; самостійно розв'язувати юридичні задачі середнього рівня складності
IV. Високий	10	Учень (учениця) вільно викладає правові питання, застосовуючи необхідну юридичну термінологію; уміє вирішувати за допомогою вчителя тестові завдання вищого рівня; самостійно складати таблиці, структурно-логічні схеми з правових питань, аналізувати правові ситуації, дати відгук (рецензію) на відповідь іншого учня
	11	Учень (учениця) володіє глибокими знаннями, може вільно висловлювати власні судження та аргументує їх, самостійно користується окремими джерелами права; може підготувати повідомлення з юридичної тематики; самостійно вирішує тестові завдання вищого рівня та певні правові ситуації, може використовувати інформацію з додаткової літератури (використання додаткової літератури не є обов'язковою вимогою)
	12	Учень (учениця) ґрунтовно викладає правові питання, висловлює власну позицію й переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує джерела юридичної інформації, зокрема наочні, уміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання й уміння у практичній урочній діяльності (участь у дискусіях, засіданнях «круглих столів» тощо); може самостійно вирішувати юридичні задачі, застосовуючи правові знання

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ З ІСТОРІЇ

При оцінюванні навчальних досягнень з історії враховується:

- рівень оволодіння історичними знаннями; знання хронологічних меж періодів, найважливіших історичних подій і процесів; визначення характерних суттєвих рис історичних явищ і подій;
- рівень умінь групування (класифікації) фактів за вказаною ознакою, розкриття причинно-наслідкових зв'язків між подіями;
- рівень оволодіння практичними вміннями й навичками роботи з історичними джерелами; обґрунтування власного ставлення учня до історичної події, явища, діяча.

Усі види оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються за критеріями, наведеними в таблиці.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

усні відповіді

Рівні н\д	Ба ли	Критерії навчальних досягнень учнів
Початковий	1	Учень (учениця) називає одну-дві події, дати
	2	Учень (учениця) вибирає правильний варіант відповіді на рівні «так-ні»; має загальне уявлення про лічбу часу в історії
	3	Учень (учениця) двома-трьома простими реченнями розповісти проісторичну подію чи постать; упізнати її за описом
Середній	4	Учень (учениця) репродуктивно відтворює невелику частину навчального матеріалу теми, пояснюючи історичні терміни, подані в тексті підручника
	5	Учень (учениця) з допомогою вчителя відтворює основний зміст навчальної теми, визначати окремі ознаки історичних понять
	6	Учень (учениця) самостійно відтворює фактичний матеріал теми, установлювати послідовність подій
Достатній	7	Учень (учениця) послідовно й логічно відтворює навчальний матеріал теми, характеризує події (причини, наслідки, значення), використовує історичні документи як джерело знань
	8	Учень (учениця) володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, аналізує описані історичні факти, порівнює однорідні історичні явища, визначає причинно-наслідкові зв'язки між ними
	9	Учень (учениця) узагальнює окремі факти та формулює нескладні висновки, обґрунтовуючи їх конкретними фактами; дає порівняльну характеристику історичних явищ
Високий	10	Учень (учениця) використовує набуті знання для вирішення нової навчальної проблеми; робить аргументовані висновки, синхронізує події вітчизняної та всесвітньої історії
	11	Учень (учениця) володіє глибокими знаннями, може вільно та аргументовано висловлювати власні судження, співвідносити історичні процеси з періодом на основі наукової періодизації історії
	12	Учень (учениця) системно володіє навчальним матеріалом; самостійно характеризує історичні явища, виявляє особисту позицію щодо них; уміє виокремити проблему й визначити шляхи її розв'язання; користується джерелами інформації, аналізує та узагальнює її

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з історичною картою

Рівні н\д	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
Початковий	1	Учень (учениця) називає історико-географічний об'єкт, але невизначає його положення на карті

	2	Учень (учениця) називає історико-географічний об'єкт, але визначає його положення на карті невірно
	3	Учень (учениця) називає історико-географічний об'єкт, але визначає його межі на карті невірно.
Середній	4	Учень (учениця), показуючи на карті історико-географічний об'єкт, називає одну-дві основні дати, пов'язані з історичною подією (битва або рік заснування)
	5	Учень (учениця) з допомогою вчителя відтворює на історичній карті основні місця подій, характеризує їх за допомогою вчителя.
	6	Учень (учениця) самостійно відтворює фактичний матеріал теми, установлює послідовність подій на історичній карті.
Достатній	7	Учень (учениця) послідовно й логічно відтворює навчальний матеріал теми, «читає» історичні карти за допомогою їх легенди; оперує на історичній карті умовними поначками.
	8	Учень (учениця) налічує використані ним історичні факти подій, які відображені на карті, дає словесний опис історичних об'єктів, використовуючи легенду карти.
	9	Учень (учениця) оперує навчальним матеріалом, дає порівняльну характеристику історичним подіям, аналізує зміст історичної карти.
Високий	10	Учень (учениця) виявляє розуміння історичних процесів відповідної історичної карти; співставляє й систематизує дані історичної події на карті; робить аргументовані висновки.
	11	Учень (учениця) володіє глибокими знаннями історичних подій, які відображені на карті, може вільно та аргументовано висловлювати власні судження.
	12	Учень (учениця) системно володіє навчальним матеріалом відповідної історичної карти; самостійно характеризує її історичні події, виявляє особисту позицію щодо розташування кордонів, меж історичних подій; синхронізує події вітчизняної та всесвітньої історії.

**Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти у роботі
з історичним документом**

Рівні н\д	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
Початковий	1	Учень (учениця) може відтворити даний документ у вигляді читання.
	2	Учень (учениця) вибирає правильний варіант відповіді на рівні «так-ні».
	3	Учень (учениця) може впізнати за описом у документі історичну подію чи постать.
Середній	4	Учень (учениця) двома-трьома простими реченнями розповідає про історичну подію чи постать.
	5	Учень (учениця) з допомогою вчителя аналізує основний зміст документу, називає основні дати і події з документу.
	6	Учень (учениця) самостійно давати стислу характеристику історичному документу, з'ясовує походження документу та його автора.
Достатній	7	Учень (учениця) послідовно й логічно характеризує інформацію документу, пояснює документ за змістом і формою.
	8	Учень (учениця) дає правильне визначення історичних понять або явищ в поданому документі, аналізує описані історичні факти.
	9	Учень (учениця) оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти та формулює нескладні висновки, обґрунтовуючи їх конкретними фактами; дає порівняльну характеристику історичних явищ.
Високий	10	Учень (учениця) виявляє розуміння історичних процесів, зазначених у документі; робить аргументовані висновки, спираючись на широку джерельну базу; самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки.
	11	Учень (учениця) володіє глибокими знаннями, може вільно та аргументовано висловлювати власні судження стосовно подій чи фактів, зазначених у документі, співвідносити історичні процеси з періодом на основі наукової періодизації історії.
	12	Учень (учениця) системно володіє навчальним матеріалом; самостійно характеризує історичні явища, зазначені у документі, виявляє особисту позицію щодо них; уміє виокремити проблему й визначити шляхи її розв'язання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти у складанні історичного портрету

Рівні н\д	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
Початковий	1	Учень (учениця) називає історичну постать.
	2	Учень (учениця) правильно відносить постать до відповідної історичної епохи.
	3	Учень (учениця) орієнтується в послідовності складання характеристики історичного портрету діяча.
Середній	4	Учень (учениця) з допомогою вчителя двома-трьома простими реченнями може розповісти про історичну

		постать.
	5	Учень (учениця) стисло відтворює основний зміст біографії відомої людини за допомогою підручника, може визначити основні дати її життя та діяльності.
	6	Учень (учениця) самостійно відтворює фактичний матеріал біографії, дає стисло характеристику історичній постаті.
Достатній	7	Учень (учениця) послідовно й логічно відтворює матеріал, характеризує події з життя історичної постаті (причини, наслідки, значення).
	8	Учень (учениця) володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, аналізує описані історичні факти, порівнює історичні явища, які впливали на діяльність або творчість історичної постаті.
	9	Учень (учениця) оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти та формулює нескладні висновки, щодо діяльності людини, обґрунтовуючи їх конкретними фактами.
Високий	10	Учень (учениця) самостійно встановлює особисті риси та якості характеру історичної постаті, використовує аргументовану критику щодо особи, спираючись на широку джерельну базу.
	11	Учень (учениця) володіє глибокими знаннями біографії даної постаті, може вільно та аргументовано висловлювати власні судження, співвідносити історичні процеси з періодом її діяльності, аботворчості.
	12	Учень (учениця) системно володіє навчальним матеріалом; самостійно характеризує наслідки діяльності даної постаті, виявляє особисту позицію щодо неї. Самостійно проводить історичні, наукові дослідження.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з перевірки знань за тему

Рівні нд	Бал и	Критерії навчальних досягнень учнів
Початковий	1	Учень (учениця) називає одну-дві події, дати, історичні постаті чи історико-географічні об'єкти
	2	Учень (учениця) називає декілька подій, дат, історичних постатей або історико-географічних об'єктів; вибирає правильний варіант відповіді на рівні «так-ні»; має загальне уявлення про лічбу часу в історії
	3	Учень (учениця) двома-трьома простими реченнями розповісти про історичну подію чи постать; упізнати її за описом; співвіднести рік зі століттям, століття - з тисячоліттям; має загальне уявлення про історичну карту
Середній	4	Учень (учениця) репродуктивно відтворює невелику частину навчального матеріалу теми, пояснюючи історичні терміни, подані в тексті підручника, називаючи одну-дві основні дати; показуючи на карті історико-географічний об'єкт

	5	Учень (учениця) з допомогою вчителя відтворює основний зміст навчальної теми, визначати окремі ознаки історичних понять, називати основні дати; показувати на історичній карті основні місцяподій
	6	Учень (учениця) самостійно відтворює фактичний матеріал теми, давати стисло характеристику історичній постаті, установлювати послідовність подій; користуватись за допомогою вчителя наочними та текстовими джерелами історичної інформації
Достатній	7	Учень (учениця) послідовно й логічно відтворює навчальний матеріал теми, виявляє розуміння історичної термінології, характеризує події (причини, наслідки, значення), виокремлює деякі ознаки явищ і процесів; «читає» історичні карти з допомогою їх легенди; використовує історичні документи як джерело знань
	8	Учень (учениця) володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, дає правильне визначення історичних понять, аналізує описані історичні факти, порівнює однорідні історичні явища, визначає причинно-наслідкові зв'язки між ними, встановлює синхронність подій у межах теми; дає словесний опис історичних об'єктів, використовуючи легенду карти
	9	Учень (учениця) оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти та формулює нескладні висновки, обґрунтовуючи їх конкретними фактами; дає порівняльну характеристику історичних явищ, самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки; синхронізує події в межах курсу, аналізує зміст історичної карти
Високий	10	Учень (учениця) використовує набуті знання для вирішення нової навчальної проблеми; виявляє розуміння історичних процесів; робить аргументовані висновки, спираючись на широку джерельну базу; рецензує відповіді учнів; співставляє й систематизує дані історичних карт; синхронізує події вітчизняної та всесвітньої історії
	11	Учень (учениця) володіє глибокими знаннями, може вільно та аргументовано висловлювати власні судження, співвідносити історичні процеси з періодом на основі наукової періодизації історії
	12	Учень (учениця) системно володіє навчальним матеріалом; самостійно характеризує історичні явища, виявляє особисту позицію щодо них; уміє виокремити проблему й визначити шляхи її розв'язання; користується джерелами інформації, аналізує та узагальнює їх.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти за роботу з хронології подій

Рівні н/д	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
	1	Учень (учениця) називає одну-дві дати.

Початковий	2	Учень (учениця) називає декілька дат, має загальне уявлення пролічбу часу в історії.
	3	Учень (учениця) може співвіднести рік зі століттям, століття - з тисячоліттям.
Середній	4	Учень (учениця) репродуктивно відтворює невелику частину навчального матеріалу теми, називаючи одну-дві основні дати.
	5	Учень (учениця) з допомогою вчителя відтворює основний зміст навчальної теми, називає основні дати.
	6	Учень (учениця) самостійно відтворює фактичний матеріал теми, установлює послідовність окремих подій.
Достатній	7	Учень (учениця) послідовно й логічно відтворює навчальний матеріал теми, виокремлює деякі ознаки явищ і процесів.
	8	Учень (учениця) володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, порівнює однорідні історичні явища, визначає причинно-наслідкові зв'язки між ними, встановлює синхронність подій у межах теми.
	9	Учень (учениця) оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти та формулює нескладні висновки, синхронізує події в межах курсу.
Високий	10	Учень (учениця) використовує набуті знання для вирішення нової навчальної проблеми; виявляє розуміння історичних процесів; робить аргументовані висновки, синхронізує події вітчизняної та всесвітньої історії.
	11	Учень (учениця) володіє глибокими знаннями, може вільно та аргументовано висловлювати власні судження, співвідносити історичні процеси з періодом на основі наукової періодизації історії.
	12	Учень (учениця) системно володіє навчальним матеріалом; самостійно характеризує історичні явища, виявляє особисту позицію щодо них; уміє виокремити проблему й визначити шляхи її розв'язання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з написання есе

Рівні н/д	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
Початковий	1	Побудува есе не відповідає запропонованій темі; не наведено жодного історичного аргументу.
	2	Учень (учениця) в роботі називає історичні висловлення, які характеризуються фрагментарністю, думки викладаються на елементарному рівні.
	3	Учень (учениця) виконує роботу частково, есе відповідає запропонованій темі, але наведені історичні аргументи не впливають з нього; приклади подій не є доречними, висновок сформульовано нечітко, або не вірно.

Середній	4	Учень (учениця) порушує послідовності побудови твору, має обсяг роботи менше половини від норми, висновок лише частково відповідає темі або не пов'язаний з історичними аргументами.
	5	Учень (учениця) не повністю розкриває історичну тематику, наведено один історичний факт або подія, не чітко розрізняється основна та другорядна історична інформація, висновок лише частково відповідає темі есе, учень з допомогою вчителя відтворює основний зміст теми, або робота списана з інтернету і є плагіатом.
	6	Учень (учениця) самостійно розкриває фактичний матеріал теми, есе сприймається як цілісний твір, ідея зрозуміла, але нечітка, надає стислу характеристику історичній постаті, послідовність подій, висновок лише частково відповідає темі.
Достатній	7	Учень (учениця) послідовно й логічно відтворює матеріал теми зв'язний з елементами самостійних суджень в тексті, формулює чітку ідею, яка відповідає запропонованій темі, наводить один-два доречні аргумент (причини, наслідки, значення), використовує історичні документи як джерело знань висновок відповідає запропонованій темі характеризує події.
	8	Учень (учениця) самостійно будує достатньо повне, осмислене висловлення, загалом ґрунтовно висвітлює тему, формулює тезу, що відповідає запропонованій темі, наводить один доречний аргумент, приклад не конкретизований, висновок відповідає темі.
	9	Учень (учениця) будує послідовний, повний, логічно викладений текст, оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти та формулює нескладні висновки, обґрунтовуючи їх конкретними фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки, синхронізує історичні події в межах курсу.
Високий	10	Учень (учениця) будує послідовний, повний текст, урахує комунікативне завдання, аргументує різні погляди на проблему, використовує знання з історії для вирішення нової навчальної проблеми, наводить приклади, виявляє розуміння історичних процесів, робить аргументовані висновки, спираючись на джерельну базу.
	11	Учень (учениця) володіє глибокими знаннями, аргументовано, чітко висловлює власну думку, зіставляє її з думками інших, уміє пов'язати обговорюваний предмет із власним життєвим досвідом, може співвідносити історичні процеси з періодом на основі наукової періодизації історії.

	12	Учень (учениця) створює яскраве, оригінальне за думкою та оформленням висловлення відповідно до історичної тематики, повно, вичерпно висвітлює тему, вправно формулює ідею, аналізуючи різні погляди, самостійно характеризує історичні явища, виявляє особисту позицію щодо них, уміє виокремити проблему й визначити шляхи її розв'язання, користується історичними джерелами, аналізує та узагальнює їх.
--	----	---

**Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти
за виконання презентацій**

Рівні н/д	Ба ли	Критерії навчальних досягнень учнів
Початковий	1	Учень (учениця) використав матеріали, що не мають безпосереднього відношення до теми.
	2	Ученицею тема не розкрита, відсутні аспекти теми, спорушення логічного викладення.
	3	Учень (учениця) використалині як матеріали, що мають відношення до теми, так і ті, що не мають відношення до теми, тема не розкрита.
Середній	4	Учень (учениця) відтворює невелику частину навчального матеріалу теми, пояснюючи історичні терміни, подані в тексті презентації, темарозкрита частково, є наявність орфографічних та технічних помилок.
	5	Учень (учениця) робота, не відрізняється авторською індивідуальністю, процес розв'язання історичної теми неповний і неточний, використані як матеріали, що мають відношення до теми, так і ті, що не мають відношення до теми, робота списана, або скопійована з інтернету.
	6	Учень (учениця) демонструє точне розуміння завдання, але викладені аспекти теми частково, установлювати послідовність подій, стилю в оформленні не дотримано, не використані можливості комп'ютерної анімації, доповідачі допускають не грубі мовленеві помилки під час виступу, незначно порушують регламент, частково утримують увагу аудиторії.
Достатній	7	Учень (учениця) повно, логічно розкриває тему і головні аспекти теми презентації, наявні не грубі помилки з точки зору орфографії та стилю, нераціонально використані можливості комп'ютерної анімації, доповідачі грамотно викладають матеріал, проте не показують достатньо глибоких знань.
	8	Учень (учениця) демонструє точне розуміння завдання, грамотна робота з точки зору орфографії, але наявність невідповідності в кольоровій гамі, раціонально використані можливості комп'ютерної анімації, доповідачі допускають не грубі мовленеві помилки під час виступу, незначно порушують регламент, частково утримують увагу аудиторії.
	9	Учень (учениця) оперує навчальним матеріалом, самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки, використані

		матеріали, що мають відношення до теми, грамотна робота має витриманий єдиний стиль, кольорова гама, раціонально використані можливості комп'ютерної анімації, в роботі наявні авторські знахідки.
Високий	10	Учень (учениця) раціонально використав можливості комп'ютерної анімації, витримав єдиний стиль. Прослідковується повна самостійність під час виконання роботи. Під час захисту впевнено тримається перед аудиторією, володіє культурою мовлення, дотримується регламенту, утримує увагу аудиторії, рецензує відповіді учнів.
	11	Учень (учениця) володіє глибокими знаннями, може вільно та аргументовано висловлювати власні судження, доповідач демонструє ерудицію, відображає міжпредметні зв'язки, може співвідносити історичні процеси з періодом на основі наукової періодизації історії.
	12	Робота унікальна, містить велику кількість оригінальних, винахідницьких прийомів, доповідач прагне досягти високих результатів, готовий до дискусії.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти за роботу із виконання домашніх завдань

Рівні н\д	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
Початковий	1	Учень (учениця) називає одну-дві події, дати, історичні постаті чи історико-географічні об'єкти
	2	Учень (учениця) називає декілька подій, дат, історичних постатей або історико-географічних об'єктів; вибирає правильний варіант відповіді на рівні «так-ні»; має загальне уявлення про лічбу часу в історії
	3	Учень (учениця) двома-трьома простими реченнями розповісти про історичну подію чи постать; упізнати її за описом; співвіднести рік зі століттям, століття - з тисячоліттям; має загальне уявлення про історичну карту
Середній	4	Учень (учениця) репродуктивно відтворює невелику частину навчального матеріалу теми, пояснюючи історичні терміни, подані в тексті підручника, називаючи одну-дві основні дати; показуючи на карті історико-географічний об'єкт
	5	Учень (учениця) з допомогою вчителя відтворює основний зміст навчальної теми, визначати окремі ознаки історичних понять, називати основні дати; показувати на історичній карті основні місця подій
	6	Учень (учениця) самостійно відтворює фактичний матеріал теми, давати стисло характеристику історичній постаті, установлювати послідовність подій; користуватись за допомогою вчителя наочними та текстовими джерелами історичної інформації

Достатній	7	Учень (учениця) послідовно й логічно відтворює навчальний матеріал теми, виявляє розуміння історичної термінології, характеризує події (причини, наслідки, значення), виокремлює деякі ознаки явищ і процесів; «читає» історичні карти з допомогою їх легенди; використовує історичні документи як джерело знань
	8	Учень (учениця) володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, дає правильне визначення історичних понять, аналізує описані історичні факти, порівнює однорідні історичні явища, визначає причинно-наслідкові зв'язки між ними, встановлює синхронність подій у межах теми; дає словесний опис історичних об'єктів, використовуючи легенду карти
	9	Учень (учениця) оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти та формулює нескладні висновки, обґрунтовуючи їх конкретними фактами; дає порівняльну характеристику історичних явищ, самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки; синхронізує події в межах курсу, аналізує зміст історичної карти
Високий	10	Учень (учениця) використовує набуті знання для вирішення нової навчальної проблеми; виявляє розуміння історичних процесів; робить аргументовані висновки, спираючись на широку джерельну базу; рецензує відповіді учнів; співставляє й систематизує дані історичних карт; синхронізує події вітчизняної та всесвітньої історії
	11	Учень (учениця) володіє глибокими знаннями, може вільно та аргументовано висловлювати власні судження, співвідносити історичні процеси з періодом на основі наукової періодизації історії
	12	Учень (учениця) системно володіє навчальним матеріалом; самостійно характеризує історичні явища, виявляє особисту позицію щодо них; уміє виокремити проблему й визначити шляхи її розв'язання; користується джерелами інформації, аналізує та узагальнює її

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти під час роботи в групах, або парах

Рівні н/д	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
Початковий	1	Учень (учениця) використали матеріали, що не мають безпосереднього відношення до теми, робота групи несамотійна.
	2	Учень (учениця) використані матеріали, що не мають безпосереднього відношення до теми, зібрана інформація неаналізується.
	3	Учень (учениця) двома-трьома простими реченнями розповісти про історичну подію чи постать, немає аргументів

		по головним позиціям, повне порушення логіки, не представлені результати дослідження.
Середній	4	Учень (учениця) відтворюють невелику частину навчального матеріалу теми, пояснюючи історичні терміни, відсутність логіки та послідовності у виступі.
	5	Учень (учениця) використовують як матеріали, що мають відношення до теми, так і ті, що не мають відношення до теми, можуть визначати окремі ознаки історичних понять, називати основні дати, робота групи несамостійна, списана, або скопійована з інтернету.
	6	Учень (учениця) відтворюють фактичний матеріал теми, дають стислу характеристику історичній постаті, установлювати послідовність подій, декілька членів групи відповідали за роботу всієї групи.
Достатній	7	Учень (учениця) послідовно й логічно відтворюють навчальний матеріал теми, виявляє розуміння історичної термінології, характеризує події (причини, наслідки, значення), стандартна робота, не відрізняється авторською індивідуальністю, доповідачі допускають не грубі мовленеві помилки під час виступу, незначно порушують регламент, частково утримують увагу аудиторії.
	8	Учень (учениця) володіють навчальним матеріалом і використовують знання за аналогією, дають правильне визначення історичних понять, аналізують описані історичні факти, встановлюють синхронність подій у межах теми, доповідачі грамотно викладають матеріал, протене показують достатньо глибоких знань.
	9	Учень (учениця) оперує навчальним матеріалом, робота демонструє точне розуміння завдання, обґрунтовуючи їх конкретними фактами, дають порівняльну характеристику історичних явищ, самостійно встановлюють причинно-наслідкові зв'язки, чітко спланована робота групи, в роботі наявні авторські знахідки, робота над матеріалом рівномірно розподілена між більшістю членів групи.
Високий	10	Учень (учениця) використовують набуті знання для вирішення нової навчальної проблеми, чітко спланована робота групи виявляє розуміння історичних процесів, повна самостійність під час виконання роботи, спираючись на широку джерельну базу, група рецензує відповіді інших учнів, аргументованість основних позицій, композиція доповіді логічна, повнота представлених в доповіді результатів роботи.

11	Учень (учениця) володіє глибокими знаннями, може вільно та аргументовано висловлювати власні судження, доповідачі демонструють ерудицію, відображають міжпредметні зв'язки, можуть співвідносити історичні процеси з періодом на основі наукової періодизації історії, доповідачі переконливо і повно відповідають на питання, тримаються дружньо, намагаються використати відповіді для успішного розкриття теми.
12	Учень (учениця) системно володіють навчальним матеріалом, унікальна робота, містить велику кількість оригінальних, винахідницьких прийомів, уміють виокремити проблему й визначити шляхи її розв'язання, аргументованість основних позицій, композиція доповіді логічна, повнота представлених в доповіді результатів роботи, доповідачі прагнуть досягти високих результатів, готові до дискусії, дружньо налаштовані, контактні.

Критерії оцінювання навчального проєкту

Початковий рівень

- 16. учень/ця ознайомлений з проєктною діяльністю
- 26. учень /ця розкриває деякі поняття із вибраної теми проєкту, робота взята з інтернет ресурсів, учень потребує допомоги вчителя
- 36. учень /ця пояснює фрагментарні уявлення з теми проєкту і може відтворити окремі його частини

Середній рівень

- 46. учень/ця знає окремі факти, що стосуються проєктної роботи; наводить під керівництвом вчителя прості приклади
- 56. учень/ця з допомогою вчителя відтворює окремі частини проєкту, дає визначення основних понять, робота не містить наочності
- 66. учень/ця відтворює матеріал з допомогою вчителя, поданий матеріал на зацікавлює інших учнів, нелогічно пов'язаний

Достатній рівень

- 76. учень/ця самостійно відтворює значну частину проєкту, з допомогою вчителя пояснює перебіг явищ чи процесів
- 86. учень/ця самостійно відтворює фактичний і теоретичний матеріал проєктної роботи, охоплює всі головні факти і найважливіші поняття
- 96. учень/ця виявляє розуміння основоположних теорій і фактів, наочні матеріали доповнюють зміст проєкту і відображають специфіку теми із вчителем робить висновки

Високий рівень

- 106. учень/ця володіє навчальним матеріалом і застосовує знання презентації, уміє аналізувати, узагальнювати і систематизувати, робити висновки, робота належним чином оформлена
- 116. учень/ця має систематичні знання з предмета, аргументовано використовує їх у проєктній роботі, аналізує додаткову інформацію, самостійно аналізує та вносить пропозиції щодо наявної проблеми, висловлює власне бачення вирішення проблем.

Критерії оцінювання навчальних досягнень з біології

При оцінюванні рівня навчальних досягнень учнів з біології враховується:

- рівень оволодіння біологічними ідеями, що становлять важливу

складову загальнолюдської культури;

- обсяг відтворення знань, рівень розуміння навчального матеріалу;
- самостійність суджень, систематизація та глибина знань;
- дієвість знань, уміння застосовувати їх у практичній діяльності з метою розв'язування практичних задач;
- уміння робити висновки та узагальнення на основі практичної діяльності;
- рівень оволодіння практичними вміннями та навичками спостереження та дослідження природи.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з біології здійснюється за характеристиками, наведеними в таблиці.

Рівні н\д	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
Початковий	1	Учень (учениця) за допомогою вчителя або з використанням підручника (робочого зошита) розпізнає і називає окремі біологічні об'єкти
	2	Учень (учениця) за допомогою вчителя або з використанням підручника (робочого зошита) називає окремі ознаки біологічних об'єктів; наводить елементарні приклади біологічних об'єктів
	3	Учень (учениця) відтворює окремі факти; за допомогою вчителя або з використанням підручника (робочого зошита) характеризує окремі ознаки біологічних об'єктів; відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді (наприклад так або ні); допускає суттєві біологічні помилки
Середній	4	Учень (учениця) за допомогою вчителя відтворює незначну частину навчального матеріалу; дає визначення окремих біологічних понять, неповну характеристику загальних ознак біологічних об'єктів, допускаючи несуттєві біологічні помилки
	5	Учень (учениця) відповідаючи на запитання вчителя відтворює основний зміст навчального матеріалу; характеризує загальні ознаки біологічних об'єктів, дає визначення окремих біологічних понять, описує біологічні об'єкти за планом, допускаючи несуттєві біологічні помилки; проводить та описує спостереження; за допомогою вчителя виконує прості біологічні дослідження та описує їх результати; за допомогою вчителя розв'язує прості типові біологічні вправи і задачі
	6	Учень (учениця) самостійно, але неповно відтворює навчальний матеріал, відповідає на окремі запитання; частково пояснює відповідь прикладами, що наведені у підручнику; у цілому правильно вживає біологічні терміни; характеризує будову та функції окремих біологічних об'єктів за планом з незначними неточностями; за зразком розв'язує прості типові біологічні вправи і задачі

Достатній	7	Учень (учениця) самостійно відтворює основну частину навчального матеріалу, використовуючи необхідну термінологію; розкриває суть біологічних понять, допускаючи у відповідях неточності; за визначеними ознаками порівнює біологічні об'єкти та явища; виконує прості біологічні дослідження та описує їх результати; з допомогою вчителя формулює висновки
	8	Учень (учениця) самостійно відтворює навчальний матеріал; відповідає на поставлені запитання, допускаючи у відповідях неточності; порівнює біологічні об'єкти, явища і процеси живої природи, встановлює відмінності між ними; пояснює причинно-наслідкові зв'язки; застосовує отримані знання у стандартних ситуаціях; розв'язує типові біологічні вправи і задачі користуючись алгоритмом
	9	Учень (учениця) вільно відтворює навчальний матеріал та відповідає на поставлені запитання; аналізує інформацію, за допомогою вчителя встановлює причинно-наслідкові зв'язки; самостійно розв'язує типові біологічні вправи і задачі; використовує знання у стандартних ситуаціях; виправляє помилки; уміє працювати зі схемами, графіками, малюнками, таблицями, атласами-визначниками, натуральними біологічними об'єктами та їх моделями; виконує прості біологічні дослідження та пояснює їх результати; виявляє емоційно-ціннісне ставлення до живої природи
Високий рівень	10	Учень (учениця) логічно та усвідомлено відтворює навчальний матеріал у межах програми; розкриває суть біологічних явищ, процесів, пояснює відповіді прикладами; дає порівняльну характеристику біологічним об'єктам і явищам з визначенням подібності й відмінності; аналізує, систематизує, узагальнює, встановлює причинно-наслідкові зв'язки; використовує знання у нестандартних ситуаціях; виявляє ставлення й готовність реагувати відповідно до засвоєних ціннісних орієнтацій.
	11	Учень (учениця) виявляє міцні й глибокі знання з біології у межах програми; самостійно аналізує і розкриває закономірності живої природи, пояснює прикладами, що ґрунтуються на власних спостереженнях; дає порівняльну характеристику біологічним явищам з поясненням причин подібностей й відмінностей; встановлює і обґрунтовує причинно-наслідкові зв'язки; визначає можливості практичного застосування результатів дослідження; виявляє переконання і активно проявляє ціннісні орієнтації, здійснюючи вибір завдань і рішень.
	12	Учень (учениця) виявляє системні знання з біології, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях; самостійно аналізує біологічні явища і процеси, виявляє особисту позицію щодо них; використовує знання з інших предметів для виконання ускладнених

	завдань; знаходить та використовує додаткові джерела інформації для виконання навчального завдання; уміє виокремити проблему і визначити шляхи її розв'язання, приймати рішення, аргументувати власне ставлення до різних поглядів на об'єкт вивчення, бере участь у дискусіях, вирішенні проблемних питань
--	---

Критерії оцінювання тематичних контрольних робіт з біології

Критерії оцінювання тематичних контрольних робіт з біології розроблені відповідно до орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів з базових дисциплін у системі загальної середньої освіти (Наказ МОН України № 1222 від 21.08.2013)

Структура тематичних контрольних робіт з біології передбачає розподіл завдань за чотирма рівнями навчальних досягнень. Максимальна оцінка за правильно виконані завдання кожного рівня- 3 бали. Підсумкова максимальна оцінка за тематичну контрольну роботу-12 балів.

I рівень - початковий, представлений завданнями «закритого» типу, коли із чотирьох варіантів запропонованих відповідей правильною є тільки одна. Кожне правильно виконане завдання оцінюється в 0,5 бала. Усього в першому рівні шість завдань.

II рівень - середній, представлений завданнями на встановлення відповідності, визначення понять, розпізнавання і визначення ілюстрацій тощо. Кожне правильно виконане завдання оцінюється в 1 бал. Усього в другому рівні три завдання.

III рівень – достатній, представлений завданнями переважно практичного характеру, завданнями з правильною комбінацією відповідей, роботою з контурною картою, розв'язуванням біологічних задач, складанням схем тощо. Кожне виконане завдання оцінюється в 0- 1,5 бали. Усього в третьому рівні два завдання.

IV рівень - високий(творчий), представлений завданнями «відкритого» типу. Вони дають можливість перевірити вміння учнів висловлювати власну думку, орієнтуватись у поняттях та явищах, проводити певні узагальнення, пояснювати розвиток та просторове поширення біологічних процесів і явищ на основі виділення їхніх істотних ознак. Завдання оцінюється в 0-3 бал(залежно від повноти розкриття питання). Усього в четвертому рівні два завдання на вибір учня(учениці). Учням потрібно обрати одне завдання, відповідь на яке і буде враховуватись учителем при перевірці.

Критерії оцінювання практичних і лабораторних робіт з біології за 12-бальною системою в загальноосвітніх школах

В основу оцінювання навчальних досягнень учнів покладено лист МОН України від 05.05.2008 р. № 371 «Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти».

Компетентнісна освіта зорієнтована на практичні результати, досвід особистої діяльності, зміни в організації навчання, спрямовані на розвиток конкретних цінностей, життєво необхідних знань і вмінь.

Основними функціями оцінювання навчальних досягнень учнів є:

контрольна — визначає рівень досягнень кожного учня, готовність до засвоєння нового матеріалу;

навчальна — сприяє повторенню й поглибленню знань, їх систематизації, удосконаленню вмінь і навичок;

діагностично-коригувальна — виявляє прогалини в засвоєному, вносить корективи, спрямовані на їх усунення;

стимулювально-мотиваційна — формує позитивні мотиви навчання;

виховна — сприяє формуванню вмінь відповідально й зосереджено працювати. Під час оцінювання навчальних досягнень учнів слід урахувувати:

якість знань: повноту, глибину, гнучкість, системність, міцність;

сформованість предметних умінь і навичок;

рівень володіння "розумовими операціями: аналіз, синтез, класифікація, узагальнення, уміння робити висновки;

досвід творчої діяльності — уміння виявляти проблеми та розв'язувати їх;

самостійність суджень.

Якість знань характеризується:

повнотою знань — кількістю знань, визначених навчальною програмою;

глибиною знань — усвідомленням існуючих зв'язків між групами знань;

гнучкістю знань — умінням учнів застосовувати одержані знання у стандартних і нестандартних ситуаціях;

системністю знань — усвідомленням структури знань, їх послідовності як базових для інших;

міцністю знань — тривалістю збереження їх у пам'яті, відтворенням у необхідних ситуаціях;

навичками дії — доведеними до автоматизму в результаті виконання вправ, завдань;

ціннісним ставленням та особистим досвідом учнів, їх переживаннями, які виявляються у ставленні до людей, явищ природи.

Названі вище орієнтири покладено в основу оцінювання навчальних досягнень учнів під час проведення практичних і лабораторних робіт з біології:

Рівні н\д	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
Початковий рівень	1	учень знає правила техніки безпеки і з допомогою вчителя, використовуючи робочий зошит чи підручник, розпізнає й називає біологічні терміни
	2	учень дотримується правил техніки безпеки і з допомогою вчителя фрагментарно виконує лабораторну чи практичну роботу без оформлення. Намагається дати характеристику біологічного об'єкта чи явища на елементарному рівні.
	3	учень за інструкцією з допомогою вчителя фрагментарно виконує практичну роботу без належного оформлення. Допускає значні неточності в спостереженнях, підписах малюнків, заповненні таблиць під час вивчення біологічних об'єктів і явищ.
Середній рівень	4	за інструкцією учень з допомогою вчителя виконує лабораторну чи практичну роботу з неповним оформленням. Виявляє елементи допитливості та спостережливості, розпізнає більшість об'єктів, які вивчаються, і відтворює матеріал на елементарному рівні.
	5	за інструкцією учень з допомогою вчителя виконує практичну чи лабораторну роботу, частково оформлює їх. Логічно відтворює значну частину матеріалу, елементарно підписує малюнки й заповнює таблиці, схеми.
	6	учень за інструкцією з допомогою вчителя виконує роботу, оформляє її без висновків. Робить елементарні порівняння, виявляє основні риси, особливості живих об'єктів, явищ, розв'язує прості типові задачі.

Достатній рівень	7	учень за інструкцією виконує роботу, звертаючись за консультацією до вчителя, робить неповні висновки з допомогою вчителя. Починає усвідомлювати мету роботи, встановлює й описує причинно-наслідкові зв'язки. Оперує основними поняттями й термінами. Розв'язує прості типові задачі.
	8	учень за інструкцією виконує роботу, звертаючись за консультацією до вчителя, оформляє її, робить неповні висновки. Правильно, за планом, проводить спостереження, відображаючи особливості живого об'єкта, процесів, що в ньому відбуваються. Робить висновки, узагальнення, вільно аргументуючи будову та функції, пристосування живих об'єктів та їх складових частин; розв'язує типові задачі.
	9	учень за інструкцією самостійно старанно виконує роботу, оформлює її, робить нечітко сформульовані висновки, самостійно правильно аргументує особливості біологічних об'єктів і явищ, вирішує стандартні ситуації, аналізує хід спостережень, бачить правильні наслідкові зв'язки між будовою та функціями живих об'єктів; самостійно розв'язує типові задачі.
Високий рівень	10	учень за інструкцією виконує роботу, оформлює її, робить чітко сформульовані висновки й узагальнення. Вільно застосовує більшість біологічних понять, здійснює класифікацію біологічних об'єктів, явищ. Проявляє повні, глибокі знання, використовує їх у практичній діяльності; розв'язує задачі в межах програми.
	11	учень за інструкцією ретельно виконує роботу, оформлює її, робить логічно побудовані висновки й узагальнення. Чітко розуміє суть біологічних процесів. Вільно аналізує будову й функції живого у зв'язку з впливом зовнішнього середовища. Визначає причинно-наслідкові зв'язки, володіє прийомами роботи з додатковими джерелами інформації.
	12	учень ретельно свідомо виконує роботу, оформлює її; аналізує, робить самостійно обґрунтовані висновки. Усвідомлено обирає форми, методи, засоби, прийоми досягнення поставленої навчальної мети. Використовує додаткові джерела інформації для розв'язання поставлених питань. Уміє виокремити проблему й визначити шляхи її розв'язання. Вільно розв'язує задачі різного рівня складності.

Критерії оцінювання навчального проєкту з біології

Рівень о.	Бал	Критерії оцінювання
	1	Учень (учениця) ознайомена з проєктивною діяльністю; робота реферативного характеру без визначення теми й завдань проєкту, а також без висновків за його результатами взята з інтернет ресурсів; учень (учениця) презентує роботу лише з допомоги вчителя; робота неестетично оформлена.

Початковий рівень	2	Учень (учениця) розкриває деякі поняття із вибраної теми проекту; робота взята з інтернет ресурсів; учень (учениця) потребує допомоги вчителя при поясненні зображень; матеріали записані з граматичними та орфографічними помилками.
	3	Учень (учениця) пояснює фрагментні уявлення з теми проекту і може відтворити окремі його частини; в роботі невизначена мета і завдання проекту, відсутні висновки; учень (учениця) з допомогою учителя демонструє найпростіші поняття.
Середній рівень	4	Учень (учениця) знає окремі факти, що стосується проектної роботи; наводить приклади під керівництвом вчителя прості приклади на підтвердження певної позиції; демонструє певне розуміння теми.
	5	Учень (учениця) з допомогою вчителя відтворює окремі частини проекту, дає визначення основних понять; робота не містить наочних матеріалів, які б допомогли зрозуміти зміст проекту.
	6	Учень (учениця) відтворює матеріал з допомогою вчителя; поданий матеріал не зацікавлює інших учнів нелогічно пов'язаний; учень (учениця) описує окремі власні спостереження.
Достатній рівень	7	Учень (учениця) самостійно відтворює значну частину проєктивної роботи, з допомогою вчителя пояснює перебіг явищ чи процесів; вміє порівнювати та наводити приклади; разом з учителем формулює висновки за результатами дослідження.
	8	Учень (учениця) самостійно відтворює фактичний та теоретичний матеріал проектної роботи, рекомендована вчителем інформація охоплює всі головні факти і найважливіші поняття.
	9	Учень (учениця) виявляє розуміння основоположних теорій і фактів; наочні матеріали допомагають зрозуміти зміст проекту і відображають специфіку теми; з допомогою вчителя наводить приклади та робить висновки.
Високий рівень	10	Учень (учениця) володіє навчальним матеріалом і застосовує знання у презентації, вміє аналізувати, узагальнювати і систематизувати надану інформацію, робити висновки; логічно і послідовно висвітлений матеріал обраної теми проекту; робота належно оформлена.
	11	Учень (учениця) володіє засвоєними знаннями і використовує їх у презентації, встановлює зв'язки між явищами; самостійно знаходить і виконує обробляє інформацію згідно з поставленим завданням; демонструє викладення матеріалу в

		правильній послідовності та хронічному порядку.
	12	Учень (учениця) має системні знання з предмета, аргументовано використовує їх у проєктивній роботі; аналізує додаткову інформацію; демонструє певне розуміння матеріалу; презентація завершена логічно та послідовно розміщений матеріал; робить обґрунтовані висновки з проведеного експерименту; самостійно аналізує та вносить позиції щодо наявної проблеми

Критерії оцінювання навчальних досягнень з основ здоров'я

Предмет «Основи здоров'я» має головну мету – розвивати в учнів здоров'язбережувальну компетентність: набувати знань про здоров'я і безпеку, розвивати навички безпечної поведінки для життя і здоров'я, набувати досвіду здорового і безпечного способу життя, формувати в учнів ціннісне ставлення до власного життя і здоров'я.

Усі види оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються за характеристиками, наведеними в таблиці.

Рівень оцінювання	Бал	Критерії оцінювання
Початковий рівень	1	Учень (учениця) за допомогою вчителя називає окремі факти і уявлення програмового матеріалу; потребує постійної активізації та контролю
	2	Учень (учениця) за допомогою вчителя та з використанням підручника, наочності називає окремі факти, характеризує окремі уявлення програмового матеріалу; за керівництвом і повною допомогою вчителя відтворює окремі дії здоров'я збережу вальних навичок, копіює їх; потребує активізації та контролю
	3	Учень (учениця) користуючись підручником, наочністю називає окремі факти, уявлення, відтворює їх зміст, але не розкриває їх сутності; за безпосередньою допомогою вчителя відтворює окремі дії здоров'я збережу вальних навичок; потребує активізації та контролю
	4	Учень (учениця) з використанням підручника і наочності фрагментарно називає і відтворює уявлення та елементарні поняття; за незначної допомогивчителя відтворює за зразком окремі дії здоров'я збережу вальних навичок; виявляє ознаки позитивного ставлення до здоров'я і безпеки в окремих ситуаціях; епізодично виконує окремі правила здорового способу життя; потребує стимулювання вчителя
	5	Учень (учениця) з використанням підручника і наочності відтворює уявлення та елементарні поняття; за допомогою вчителя частково пояснює свою відповідь; за зразком самостійно відтворює окремі дії здоров'я збережу вальних навичок; виявляє позитивне ставлення до здоров'я і безпеки;

Середній рівень		дотримується окремих правил здорового способу життя; потребує стимулювання вчителя
	6	Учень (учениця) самостійно відтворює уявлення і поняття, за незначної допомоги вчителя розкриває їх сутність; за підтримки вчителя називає правила поведінки у стандартних ситуаціях; за допомогою вчителя у стандартних ситуаціях відтворює здоров'я зберезувальні навички; виявляє позитивне ставлення до здоров'я і безпеки; несистематично дотримується основних правил здорового способу життя; потребує стимулювання вчителя
Достатній рівень	7	Учень (учениця) за незначної допомоги вчителя відтворює знання в програмовому обсязі, пояснює сутність уявлень і понять; за допомогою вчителя аналізує ситуації, передбачені програмою; за допомогою вчителя застосовує здоров'я зберезувальні уміння і навички за аналогією у стандартній ситуації; за спонудою вчителя висловлює оцінні судження про стан власного здоров'я і власну поведінку в ситуаціях, передбачених програмою; дотримується основних правил здорового способу життя
	8	Учень (учениця) самостійно відтворює програмовий зміст матеріалу, пояснює відповіді прикладами з підручника; за допомогою вчителя аналізує ситуації, передбачені програмою, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між складовими здоров'я та природними і соціальними чинниками; за незначної допомоги вчителя застосовує здоров'я зберезувальні уміння і навички у стандартних ситуаціях; висловлює оцінні судження про стан власного здоров'я і власну поведінку в ситуаціях, передбачених програмою; дотримується основних правил здорового способу життя
	9	Учень (учениця) самостійно відтворює програмовий матеріал, аргументовано пояснює його на прикладах з підручника та власного досвіду; аналізує причинно-наслідкові зв'язки на програмовому змісті матеріалу; самостійно застосовує здоров'я зберезувальні уміння і навички у стандартних ситуаціях; виявляє позитивні наміри щодо власного здоров'я і власної поведінки в ситуаціях, передбачених програмою; дотримується правил здорового способу життя
Високий рівень	10	Учень (учениця) самостійно відтворює зміст навчального матеріалу, аргументовано пояснює свої відповіді на прикладах із життя; за незначної допомоги вчителя аналізує нестандартні ситуації, встановлює причинно-наслідкові зв'язки, робить висновки; за підтримки вчителя оцінює різну інформацію щодо здоров'я і безпеки, несистематично користується додатковими джерелами інформації за окремими темами; за незначної допомоги вчителя застосовує здоров'я зберезувальні уміння і навички в нестандартних ситуаціях; виявляє позитивні наміри щодо власного здоров'я і власної

		поведінки в не стандартних ситуаціях; дотримується правил здорового способу життя
	11	Учень (учениця) оперує програмовим матеріалом, пояснює, аналізує й оцінює значимість набутих знань для власного здоров'я; аналізує нестандартні ситуації, встановлює причинно наслідкові зв'язки, робить висновки, пропонує варіанти обґрунтованих рішень; оцінює різну інформацію щодо здоров'я і безпеки, користується додатковими джерелами інформації; самостійно застосовує здоров'я з бережу вальні уміння і навички в нестандартних ситуаціях; виявляє наполегливість і рішучість щодо власного здоров'я і власної поведінки в нестандартних ситуаціях; дотримується правил здорового способу життя, переконує інших вести здоровий спосіб життя
	12	Учень (учениця) оперує програмовим матеріалом, пояснює, аналізує й оцінює значимість набутих знань для власного здоров'я і для здоров'я інших; аналізує нестандартні ситуації, встановлює причинно наслідкові зв'язки між складовими здоров'я та його чинниками, робить висновки, узагальнення, самостійно приймає обґрунтовані рішення; оцінює різну інформацію щодо здоров'я і безпеки, поширює інформацію, отриману з додаткових джерел; застосовує здоров'я збережу вальні уміння і навички в не стандартних ситуаціях з елементами творчості; виявляє наполегливість і рішучість щодо власного здоров'я та здоров'я інших, власної поведінки та поведінки інших у нестандартних ситуаціях; дотримується правил здорового способу життя, залучає інших до здорового способу життя

Критерії оцінювання результатів проєктної діяльності учнів

Проєкт являє собою самостійне доскональне вивчення будь-якої проблеми з презентацією результатів роботи.

Навчальний проєкт — спільна навчально-пізнавальна, дослідницька, творча або ігрова діяльність учнів — партнерів, що має спільну мету, узгоджені методи, способи діяльності, спрямована на досягнення загального результату з розв'язування певної проблеми, значущої для учасників проєкту.

Навчальний проєкт — спільна навчально-пізнавальна, дослідницька, творча або ігрова діяльність учнів — партнерів, що має спільну мету, узгоджені методи, способи діяльності, спрямована на досягнення загального результату з розв'язування певної проблеми, значущої для учасників проєкту.

Виконання проєкту на уроці інформатики дозволяє навчитися не тільки комп'ютерних технологій, але і прийомам самостійної роботи від вибору запропонованих тем до постановки цілей, народження гіпо-тез, розробки алгоритмів свого проєкту і створення готових електронних продуктів.

Які бувають проєкти

- Практико-орієнтований проєкт націлений на соціальні інтереси самих учасників проєкту або зовнішнього замовника.

- Дослідницький проект за структурою нагадує справжнє наукове дослідження. Він включає обґрунтування актуальності обраної теми, позначення завдань дослідження, обов'язкове висунення гіпотези з подальшою її перевіркою, обговорення отриманих результатів. При цьому використовуються методи сучасної науки: лабораторний експеримент, моделювання, соціологічне опитування й інші.

- Інформаційний проект спрямований на збір інформації про якийсь об'єкт, явище з метою її аналізу, узагальнення та подання для широкої аудиторії. Результатом такого проекту часто є публікація в ЗМІ, зокрема в Інтернеті.

- Творчий проект передбачає максимально вільний і нетрадиційний підхід до оформлення результатів. Це можуть бути альманахи, театралізації, спортивні ігри, твори образотворчого чи декоративно-прикладного мистецтва, відеофільми тощо.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з географії

При складанні використовувались наступні джерела:

1. Наказ МОНУ від 21.08.2013 №1222 “Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти» (Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 1009 від 19.08.2016) [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1222729-13/stru>

2. Географія, 6-9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів (затверджено наказом МОН України від 07.06.2017 № 804), розміщена на офіційному веб-сайті МОН:

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>

3. Географія, 10-11 класи (Рівень стандарту) Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Затверджено Міністерством освіти і науки України» (Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407)

Оцінювання навчальних досягнень учнів з географії здійснюється з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей і передбачає диференційований підхід щодо його організації. Критерієм оцінки роботи учнів є не стільки обсяг навчального матеріалу, що залишився в пам'яті, скільки вміння його аналізувати, узагальнювати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, використовувати в життєвих ситуаціях, вміння самостійно здобувати знання. При цьому важливо використовувати під час вивчення географії мотиваційний потенціал для учнів: авансування успіху, спонукання до самоаналізу, самооцінки, самопізнання, інтенсифікація того змісту навчального матеріалу, який має особистісне значення для учнів.

Оцінюючи навчальні досягнення учнів з географії, необхідно враховувати:

- правильність і науковість викладення матеріалу, повноту розкриття понять і закономірностей, точність вживання географічної та картографічної термінології;
- ступінь самостійності відповіді;
- логічність, доказовість у викладенні матеріалу;
- ступінь сформованості інтелектуальних, загальноосвітніх, специфічних умінь (робота з картографічними, статистичними та іншими додатковими матеріалами).

Початковий рівень навчальних досягнень характеризується фрагментарним володінням учнем навчальним матеріалом. Учень може розпізнавати окремі географічні об'єкти, намагається давати їм визначення, за допомогою вчителя знаходить їх на карті.

Середній рівень навчальних досягнень передбачає, що учень може відтворити

(повторити) інформацію, тобто володіє знаннями-копіями. Він розуміє основний матеріал, за допомогою вчителя визначає поняття і закономірності, частково пояснює взаємозв'язки у природі та суспільстві, використовує картографічний матеріал. У процесі виконання практичних робіт правильно використовує джерела знань. Спостерігаючи за природними та суспільними явищами, виділяє лише окремі їх особливості.

Достатній рівень навчальних досягнень передбачає, що учень достатньо володіє програмовим навчальним матеріалом, самостійно виправляє допущені помилки, підтверджує свої знання відповідними аргументами, здатен застосовувати здобуті знання на практиці. Правильно відбирає джерела необхідних знань для розв'язання проблем у типових ситуаціях. Здатний вести спостереження за природними та суспільними явищами.

Високий рівень навчальних досягнень передбачає вичерпну, правильну відповідь, повне розкриття змісту понять, закономірностей і географічних взаємозв'язків, підтверджує їх прикладами. Учень грамотно і творчо використовує картографічні матеріали та інші джерела знань, вміє робити висновки та узагальнення на основі практичної діяльності; правильно проводить спостереження, оформлює та аналізує їх результати.

Тематичне оцінювання з географії проводиться у різних формах по завершенню вивчення навчальної теми або її частин, згідно з переліком тем для тематичного оцінювання навчальних досягнень учнів. При цьому одна письмова тематична робота на семестр є обов'язковою. Такою письмовою роботою може виступати й практична робота, якщо дата її проведення збігається з датою тематичної атестації.

Вчитель має право виставляти бали за тему без додаткового опитування (письмової роботи) тим учням, що мають достатню кількість поточних оцінок, а також якщо отримана таким чином оцінка задовольняє учня. При цьому поточне оцінювання, у разі його застосування вчителем, має відігравати заохочувальну, стимулюючу та діагностичну функції.

Перед початком вивчення чергової теми усі учні мають бути ознайомлені з тривалістю її вивчення (кількість занять); кількістю і тематикою обов'язкових робіт і термінами їх проведення; питаннями, що виносяться на тематичне оцінювання, якщо воно проводиться в усно-письмовій формі, або орієнтовними завданнями (задачами) тощо; терміном і формою проведення тематичного оцінювання; критеріями оцінювання.

Якщо темою передбачено виконання учнями практичних робіт та інших практичних завдань, то їх виконання є обов'язковою попередньою умовою для тематичної атестації, звісно, якщо мова не йде про тривалу хворобу дитини, яка завадила їй опанувати матеріал. Відпрацювання практичних робіт, які учень пропустив без поважних причин, вважаємо за *недоцільне* (відповідно, атестація учнів проводиться без їх урахування).

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з географії

Рівень н\д	Бал	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
Початковий	1	Учень розрізняє окремі географічні явища чи об'єкти (гори і рівнини, суходіл і океан, село і місто, галузь і т. д.) та з допомогою вчителя знаходить їх на карті
	2	Учень за допомогою вчителя відтворює окремі факти на елементарному рівні, розрізняє один або декілька запропонованих географічних об'єктів та з допомогою вчителя намагається знайти їх на карті

	3	Учень у деяких випадках дає нечіткі характеристики географічних об'єктів; за допомогою вчителя знаходить їх на карті, може самостійно розрізнити окремі географічні поняття
Середній	4	Учень частково відтворює текст підручника, дає нечітке визначення основних понять і термінів за допомогою вчителя. Називає, відповідно до теми конкретного уроку, компоненти географічної оболонки та складові господарства; повторює за зразком практичну роботу; під час відповіді намагається користуватися географічною картою
	5	Учень відтворює частину навчального матеріалу без розкриття причинно-наслідкових зв'язків, описує географічні об'єкти чи явища за типовим планом. Намагається робити висновки без підтвердження їх прикладами; частково володіє обов'язковою географічною номенклатурою
	6	Учень самостійно дає більшість визначень, передбачених темою уроку, відтворює значну частину вивченого матеріалу у відповідності з його викладом у підручнику. З допомогою вчителя виявляє причинно-наслідкові зв'язки, ілюструє їх власними прикладами. На середньому рівні володіє географічною номенклатурою та картою
	7	Учень має достатні географічні знання і застосовує їх для вирішення стандартних ситуацій. Має цілісне уявлення про природні та суспільні явища, вміє вести спостереження за навколишнім середовищем; достатньо володіє картографічним матеріалом
Достатній	8	Учень засвоїв основні уявлення, поняття і категорії географічної науки про Землю та господарську діяльність людини. Застосовує здобуті знання на практиці, використовуючи прийоми аналізу статистичних даних про господарство і населення, показує їх зміну у часі. Вміє наводити приклади взаємодії людини і природи; знає обов'язкову географічну номенклатуру
	9	Учень на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом, може застосовувати його для виконання практичних робіт; має чіткі уявлення про компоненти природи і просторову організацію господарства; пояснює причинно-наслідкові зв'язки в природі і господарстві; майже безпомилково працює з картографічним матеріалом
Високий	10	Учень усвідомлює сучасну географічну картину світу, здійснює оцінку певних процесів та явищ, передбачених навчальною програмою; пояснює прикладне значення географічних знань, дає розгорнуту відповідь, відбирає необхідні знання; вільно застосовує більшість географічних понять та може їх класифікувати; добре володіє картографічним матеріалом
	11	Учень має глибокі знання про об'єкт вивчення, застосовує наукову термінологію, аргументує свої твердження і висновки, вміє працювати з рекомендованими вчителем джерелами географічної інформації; на високому рівні аналізує та використовує картографічну інформацію

	12	Учень володіє ґрунтовними географічними знаннями у межах вимог навчальної програми, висловлює та аргументує власне ставлення до різних поглядів на об'єкт вивчення; самостійно аналізує природні та суспільні явища, робить відповідні висновки і узагальнення; здатний розв'язувати проблемні завдання; вільно володіє картографічною інформацією та творчо її використовує
--	----	--

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з географії за усні відповіді

Рівні н\д	Бали	Характеристика навчальних досягнень здобувача освіти
Початковий	1	Учень за допомогою вчителя розпізнає і називає окремі географічні об'єкти.
	2	Учень дає нечіткі характеристики географічних об'єктів; користуючись підручником, знаходить визначення наукових понять.
	3	Учень за допомогою вчителя називає окремі факти, навчального матеріалу; може самостійно розрізнити окремі географічні поняття.
Середній	4	Учень може відтворити інформацію(володіє знаннями-копіями); дає нечітке визначення основних понять і термінів за допомогою вчителя; називає компоненти географічного об'єкта.
	5	Учень застосовує частину навчального матеріалу без розкриття причинно-наслідкових зв'язків, описує географічні об'єкти чи явища за типовим планом; намагається робити висновки без підтвердження їх прикладами; частково володіє обов'язковою географічною номенклатурою.
	6	Розуміє основний навчальний матеріал і використовує його для розв'язання практичних завдань, але допускає помилки, самостійно дає більшість визначень, за допомогою вчителя визначає закономірності, частково пояснює взаємозв'язки у природі та суспільстві, ілюструє їх прикладами.
Достатній	7	Учень має достатні географічні знання і застосовує їх для вирішення стандартних ситуацій. Має цілісне уявлення про природні та суспільні явища.
	8	Учень засвоїв основні уявлення, поняття і категорії географічної науки про Землю та господарську діяльність людини. Застосовує здобуті знання на практиці, використовуючи прийоми аналізу статистичних даних, показує їх зміну у часі. Вміє наводити приклади взаємодії людини і природи; знає обов'язкову географічну номенклатуру.
	9	Має чіткі уявлення про компоненти природи і просторову організацію господарства; пояснює причинно-наслідкові зв'язки в природі і господарстві.

Високий	10	Учень усвідомлює сучасну географічну картину світу, здійснює оцінку певних процесів та явищ, передбачених навчальною програмою; дає розгорнуту відповідь, узагальнює та систематизує інформацію на основі вивчених закономірностей і понять, робить висновки; вільно застосовує більшість географічних понять та може їх класифікувати; добре володіє картографічним матеріалом.
	11	Учень має глибокі знання про об'єкт вивчення, застосовує наукову термінологію, встановлює зв'язки з раніше вивченим; вміє працювати з різними джерелами географічної інформації; на високому рівні аналізує та використовує картографічну інформацію.
	12	Учень володіє ґрунтовними географічними знаннями, висловлює та аргументує власне ставлення до різних поглядів на об'єкт вивчення; самостійно аналізує природні та суспільні явища, робити відповідні висновки і узагальнення; вільно володіє картографічною інформацією та творчо використовує

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з географії за роботу з контурною картою

Рівні н\д	Бали	Характеристика навчальних досягнень здобувача освіти
Початковий	1	Учень розпізнає, розрізняє на карті деякі об'єкти, умовні знаки, позначає на контурній карті.
	2	Учень за допомогою вчителя знаходить умовні знаки на карті, географічні об'єкти, позначає на контурній карті.
	3	Учень підписує географічні об'єкти на контурній карті, допускаючи неточності.
Середній	4	Учень виконав частину роботи за допомогою учителя.
	5	Учень з допомогою вчителя орієнтується в контурній карті, підписує вказані об'єкти.
	6	Учень самостійно підписує вказані об'єкти, але не дотримується картографічних вимог.
Достатній	7	Учень самостійно правильно і чітко, відповідно до картографічних вимог позначає і підписує географічні об'єкти. Використовує для оформлення художню рамку, позамасштабні символи, написи простим олівцем.
	8	Учень достатньо вільно користується умовними знаками, всі умовні знаки карти, за винятком загальноприйнятих, і всі скорочення пояснює. Використовує для оформлення художню рамку, позамасштабні символи, написи кольоровими олівцями.
	9	Учень дотримується визначеного порядку щодо пояснення умовних знаків: спочатку умовні знаки, пов'язані з природним середовищем, далі — з галузями промисловості, потім сільського господарства і транспорту.
Високий	10	Учень підписує, згідно картографічних вимог, вказані географічні об'єкти, складає легенду карти з дотриманням вимог.

11	Учень вірно виконує всі завдання практичної роботи, виконує додаткові завдання, робить висновки.
12	Учень усвідомлено обирає форми, методи, засоби, прийоми виконання роботи, виконує додаткові завдання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з географії за роботу з географічною картою

Рівні н\д	Бали	Характеристика навчальних досягнень здобувача освіти
Початковий	1	Учень розрізняє назви об'єктів, що вивчаються. Називає їх окремими словами чи реченнями (наприклад, це — «гори», це — «річка» і т. ін.).
	2	Учень намагається дати характеристику географічного об'єкта чи явища на елементарному рівні.
	3	Учень допускає неточності у читанні карти. Виділяє окремі особливості географічних об'єктів і явищ, прагне дати їм характеристику.
Середній	4	Учень описує об'єкти, що спостерігаються, і відтворює частину матеріалу на фрагментарному рівні, виявляє елементи допитливості та спостережливості, розпізнає більшість об'єктів, які вивчаються.
	5	Учень здатний з допомогою вчителя відтворити значну частину матеріалу, використовує умовні знаки, елементарно читає карту.
	6	Учень самостійно виконує основну частину практичної роботи, за допомогою вчителя робить елементарні порівняння, виявляє основні риси об'єктів, читає тематичні карти, але допускає неточності.
Достатній	7	Учень починає усвідомлювати мету практичної роботи, встановлює й описує причинно-наслідкові зв'язки. Оперує основними поняттями термінами. Аналізує зміст карт.
	8	Учень може логічно мислити, правильно, за планом, проводить спостереження за картами, відображаючи особливості об'єкта чи явища в замальовках, діаграмах, схемах. Формулює висновки, робить узагальнення. Правильно відбирає навчальні джерела інформації та аргументує власні дії.
	9	Учень уміє аргументувати, відстояти свій погляд, виявляє особливу допитливість при вивченні об'єктів, встановлює залежності між фізико-географічними особливостями території господарською діяльністю людини.
Високий	10	Учень виконує проблемні завдання, складає комплексну фізико-географічну характеристику за картами, вільно використовує здобуті географічні знання, самостійно робить висновки й узагальнення, грамотно порівнює показники, складає картосхеми й картодіаграми, застосовує прийоми аналізу статистичних даних.

11	Учень пропонує виходи з нестандартних ситуацій, вільно переходить від аналізу окремих явищ до аналізу системи географічних явищ. Визначає причинно-наслідкові зв'язки, вільно володіє прийомами роботи з додатковими джерелами географічної інформації, цифровими показниками.
12	Учень використовує географічні джерела інформації, пропонує свої ідеї щодо вивчення того чи іншого об'єкта. Усвідомлено обирає форми, методи, засоби й прийоми виконання практичної роботи відповідно до поставленої мети.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з географії за виконання практичної роботи, дослідження

Рівні н\д	Бали	Характеристика навчальних досягнень здобувача освіти
Початковий	1	Учень за допомогою вчителя розпізнає, називає та підписує окремі географічні об'єкти.
	2	Учень за допомогою вчителя називає окремі факти, програмового матеріалу.
	3	Учень за допомогою вчителя (підручника) називає окремі факти, уявлення, наводить приклади окремих географічних об'єктів, фрагментарно описує їх.
Середній	4	Повторює за зразком практичну роботу, дослідження, не виконуючи додаткові завдання.
	5	За допомогою вчителя виконує досліди та описує їх результати.
	6	У процесі виконання практичних робіт правильно використовує джерела знань. Спостерігаючи за природними та суспільними явищами, виділяє лише окремі їх особливості.
Достатній	7	Вміє вести спостереження за навколишнім середовищем; проводить та описує природничо-наукові спостереження; самостійно проводить досліди, але допускає помилки в поясненні результатів.
	8	Здатний вести спостереження за природними та суспільними явищами. Застосовує здобуті знання на практиці, використовуючи прийоми аналізу статистичних даних про господарство і населення, показує їх зміну у часі; проводить досліди, пояснює їх суть.
	9	Учень вірно виконує практичну роботу відповідно до вимог; самостійно виправляє допущені помилки, проводить географічні досліди, пояснює та оформляє їх результати; знаходить необхідну інформацію в додаткових джерелах.
Високий	10	Учень повністю самостійно виконав практичну роботу, робить чіткі висновки у кінці роботи; працює зі схемами, малюнками, картографічним матеріалом; здійснює спостереження, проводить дослідження, обґрунтовано пояснює їх результати та застосовує у практичній діяльності.

	11	Самостійно проводить дослід, зіставляє їх результати; знаходить, аналізує й застосовує додаткову географічну інформацію
	12	Правильно проводить спостереження, оформлює та аналізує їх результати; грамотно і творчо використовує картографічні матеріали та інші джерела знань, вміє робити висновки та узагальнення на основі практичної діяльності; оформляє свою роботу в вигляді проектної діяльності.

Критерії оцінювання тематичних контрольних робіт з географії

Критерії оцінювання тематичних контрольних робіт з географії і біології розроблені відповідно до орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів з базових дисциплін у системі загальної середньої освіти (Наказ МОН України № 1222 від 21.08.2013)

Структура тематичних контрольних робіт з географії та біології передбачає розподіл завдань за чотирма рівнями навчальних досягнень. Максимальна оцінка за правильно виконані завдання кожного рівня- 3 бали. Підсумкова максимальна оцінка за тематичну контрольну роботу-12 балів.

I рівень - початковий, представлений завданнями «закритого» типу, коли із чотирьох варіантів запропонованих відповідей правильно є тільки одна. Кожне правильно виконане завдання оцінюється в 0,5 бала. Усього в першому рівні шість завдань.

II рівень - середній, представлений завданнями на встановлення відповідності, визначення понять, розпізнавання і визначення ілюстрацій тощо. Кожне правильно виконане завдання оцінюється в 1 бал. Усього в другому рівні три завдання.

III рівень – достатній, представлений завданнями переважно практичного характеру, завданнями з правильною комбінацією відповідей, роботою з контурною картою, розв'язуванням географічних(біологічних) задач, складанням схем тощо. Кожне виконане завдання оцінюється в 0- 1,5 бали. Усього в третьому рівні два завдання.

IV рівень - високий(творчий), представлений завданнями «відкритого» типу. Вони дають можливість перевірити вміння учнів висловлювати власну думку, орієнтуватись у поняттях та явищах, проводити певні узагальнення, пояснювати розвиток та просторове поширення географічних(біологічних) процесів і явищ на основі виділення їхніх істотних ознак. Завдання оцінюється в 0-3 бал(залежно від повноти розкриття питання). Усього в четвертому рівні два завдання на вибір учня(учениці). Учням потрібно обрати одне завдання, відповідь на яке і буде враховуватись учителем при перевірці

Критерії оцінювання навчального проєкту (географія, природознавство)

Найпоширенішими проєктами в географії є дослідницькі, творчі, інформаційні проєкти. Інформаційні проєкти: спрямовані на збирання інформації про який-небудь об'єкт, на ознайомлення учасників проєкту з цією інформацією, її аналіз і узагальнення фактів. Такі проєкти потребують добре продуманої структури, можливості систематичної корекції у ході роботи над проєктом. Ці проєкти часто інтегруються у дослідницькі та стають їх частиною або модулем. Як і дослідницькі, інформаційні проєкти вимагають добре продуманої структури, систематичної корекції по ходу роботи. Структура проєкту включає: мету, його актуальність – джерела інформації (літературні, засоби масової інформації, інтерв'ю, анкетування, база даних, включаючи електронні і ін.); обробку інформації (аналіз, узагальнення, зіставлення, висновки); результат (стаття, реферат, доповідь, відео і ін.); презентацію (публікація, обговорення в телеконференції і т.д.);

-дослідницькі проекти: потребують добре обміркованої структури, визначеної мети, актуальності предмета дослідження для всіх учасників соціальної значущості, продуманості методів. Вони повністю підпорядковані логіці дослідження і мають відповідну структуру: визначення теми дослідження, аргументація її актуальності, визначення предмета й об'єкта, завдань і методів, та окреслення шляхів її розв'язання. Структура таких проектів наближена або така ж, як і справжніх наукових досліджень: 1) актуальність теми; 2) формулювання проблеми дослідження, його предмета і об'єкта; 3) визначення задач; 4) визначення методів, джерел інформації; 5) вибір методології, гіпотез; 6) розробка плану, шляхів вирішення; 7) обговорення отриманих результатів; 8) висновки; 9) оформлення результатів досліджень; 10) визначення нових проблем для подальшого розвитку дослідження.

Рівні н\д	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
Початковий	1	Учень (учениця)ознайомлений з проектною діяльністю; робота реферативного характеру без визначення мети й завдань проекту, а також без висновків за його результатами взята з інтернет ресурсів; учень(учениця) презентує роботу лише з допомогою вчителя; робота неестетично оформлена.
	2	Учень (учениця) розкриває деякі поняття із вибраної теми проекту; робота взята з інтернет ресурсів; учень(учениця) потребує допомоги вчителя при поясненні зображень; матеріали записані з граматичними і орфографічними помилками.
	3	Учень (учениця) пояснює фрагментарні уявлення з теми проекту і може відтворити окремі його частини; в роботі не визначена мета і завдання проекту, відсутні висновки; учень (учениця) з допомогою учителя демонструє найпростіші поняття.
Середній	4	Учень (учениця) знає окремі факти, що стосуються проектної роботи; наводить під керівництвом вчителя прості приклади на підтвердження певної позиції; демонструє неповне розуміння теми.
	5	Учень (учениця) з допомогою вчителя відтворює окремі частини проекту, дає визначення основних понять; робота не містить наочних матеріалів, які б допомогли зрозуміти зміст проекту.
	6	Учень (учениця) відтворює матеріал з допомогою вчителя; поданий матеріал не зацікавлює інших учнів , нелогічно пов'язаний; учень(учениця) описує окремі власні спостереження
Достатній	7	Учень (учениця) самостійно відтворює значну частину проектної роботи, з допомогою вчителя пояснює перебіг явищ чи процесів; вміє порівнювати та наводити приклади ; разом з учителем формулює висновки за результатами дослідження.
	8	Учень (учениця) самостійно відтворює фактичний і теоретичний матеріал проектної роботи; рекомендована вчителем інформація не охоплює всі головні факти і найважливіші поняття.
	9	Учень (учениця) виявляє розуміння основоположних теорій і фактів; наочні матеріали доповнюють зміст проекту і відображають специфіку теми; з допомогою вчителя наводить приклади та робить висновки.
Високий	10	Учень (учениця) володіє навчальним матеріалом і застосовує знання у презентації, уміє аналізувати, узагальнювати й систематизувати надану інформацію, робити висновки; логічно і послідовно висвітлений матеріал обраної теми проекту; робота належно оформлена.
	11	Учень (учениця) володіє засвоєними знаннями і використовує їх у

		презентації, встановлює зв'язки між явищами; самостійно знаходить і використовує інформацію згідно з поставленим завданням; демонструє викладення матеріалу в правильній послідовності та хронологічному порядку.
	12	Учень (учениця) має системні знання з предмета, аргументовано використовує їх у проєктній роботі; аналізує додаткову інформацію; демонструє повне розуміння матеріалу; презентація завершена, логічно та послідовно розміщений матеріал; робить обґрунтовані висновки з проведеного експерименту; самостійно аналізує та вносить пропозиції щодо наявної проблеми.

Оформлення дослідницького проєкту.

1. Назва проєкту. 2. Тип проєкту. 3. Керівник проєкту (вчитель). 4. Виконавці проєкту. 5. Проблема. 6. Мета. 7. Очікуваний результат дослідження. 8. завдання проєкту. 9. Хід роботи. 10. Висновки. 11. Використані джерела інформації.

Критерії оцінювання дослідницького проєкту.

1. Дотримання академічної доброчесності.

2. Використання наочності під час захисту та дотримання формули 10-20-30. Відповідність вимогам оформлення дослідницьких робіт (науковий стиль мовлення, наявність усіх структурних елементів, коректність оформлення джерел та цитування, грамотність. Презентаційні навички: культура мовлення, вільне володіння матеріалом, вичерпність, змістовність та наукова коректність відповідей (**max.- 2 бали**))

3. Системність і повнота розкриття теми. (**max.- 10 балів**)

- а) рівень виконання завдань, їх відповідність меті дослідження; (0- 2 бали)
- б) ступінь самостійності і особистий внесок автора в дослідження; (0-3 бали)
- в) об'єм і глибина знань з теми (предмета), міжпредметні зв'язки; (0-1 бали)
- г) логічність викладення матеріалу; (0-1 бали)
- д) рівень зрозумілості викладеного матеріалу для читачів; (0-1 бали)
- ж) життєва компетентність. (0-1 бали)
- з) відповідність висновків (результатів) поставленим завданням (0-1 бали)

Критерії оцінювання навчальних досягнень з предмету **Захист України**

Особливістю предмета **Захист України** є його спрямованість на підготовку учнів до військової служби та виконання військових обов'язків у запасі, дій у надзвичайних ситуаціях. Отже, об'єктами навчальних досягнень учнів є не тільки якісні знання навчального матеріалу, а й набуття практичних умінь і навичок з основ військової справи, цивільного захисту, медичних знань і першої допомоги. Тому оцінюванню підлягає:

- рівень засвоєння учнями знань з предмета під час усного чи письмового опитування, тестування;
- рівень вмінь застосовувати знання під час практичних занять, у ході яких учні виконують підготовчі вправи, початкові та навчальні вправи, прийоми та способи тактичних, вогневих дій та дій у надзвичайних ситуаціях;
- рівень володіння практичними вміннями та навичками, що виявляються під час виконання нормативів, контрольних вправ ((вправи та нормативні показники подано у навчальних програмах).

**2.1. Рівні навчальних досягнень та критерії оцінювання учнів
наведені у наступній таблиці.**

Рівні н\д	Бали	Критерії оцінювання якості знань, умінь і навичок учнів
Початковий	1	Учень може розрізнити об'єкт вивчення і відтворити деякі його елементи. Володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що відтворюються учнем окремими словами чи реченнями з постійною допомогою викладача, виконує лише фрагменти практичних завдань
	2	Учень фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, має поверхові уявлення про об'єкт вивчення, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні, має елементарні навички, практичні завдання виконує лише з допомогою викладача
	3	Учень відтворює менше половини навчального матеріалу, за допомогою викладача виконує елементарні завдання, розрізняє елементи техніки виконання нормативних вимог і здатний виконати незначну їх частину
Середній	4	Учень знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворювати його не в повному обсязі відповідно до тексту підручника або пояснення викладача, його вміння і навички дають змогу виконувати практичні дії на рівні нижчої межі середнього рівня нормативного часу
		Учень розуміє основний навчальний матеріал, здатний дати визначення понять, але допускає помилки. За допомогою викладача може логічно відтворювати значну його частину, його уміння і навички дають змогу виконувати практичні дії на рівні середньої межі нормативного часу
	6	Учень виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, відповіді його правильні, він може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, за допомогою викладача може його аналізувати, порівнювати та робити висновки, здатний виконувати контрольні нормативи на рівні вищої межі середнього нормативного часу
Достатній	7	Учень виявляє знання і розуміння переважної більшості навчального матеріалу, здатний застосовувати його на рівні стандартних вимог, частково контролювати власні навчальні дії, рівень практичних умінь і навичок дає змогу виконувати нормативи на рівні нижчої межі достатнього нормативного часу
	8	Знання учня достатньо повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, вміє аналізувати, робити висновки. Самостійно застосовує теоретичні знання для виконання практичних завдань. Виконує нормативи на рівні середньої межі достатнього нормативного часу.

	9	Учень вільно володіє вивченим матеріалом, вміє узагальнювати інформацію, застосовує її на практиці, рівень умінь і навичок при виконанні нормативів відповідає вищій межі достатнього нормативного часу
Високий	10	Учень володіє глибокими, міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях. Виявляє творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної пізнавальної діяльності, знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх при вирішенні поставлених завдань. Нормативи виконує на рівні нижчої межі високого рівня
	11	Учень володіє узагальненими знаннями з предмета, вільно висловлює власні думки, визначає програму особистої пізнавальної діяльності без допомоги викладача знаходить джерела інформації та використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності. Нормативи виконує на рівні середньої межі високого нормативного часу
	12	Учень має системні знання, виявляє здатність приймати творчі рішення, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання, рівень умінь і навичок дає змогу виконувати нормативи на бездоганному рівні та зі значним перевищенням високого рівня нормативного часу

2.2. Види оцінювання. Основними видами оцінювання є: поточне; тематичне; підсумкове за семестр, перший і другий рік навчання та навчально-польові збори (заняття).

2.3. Поточне оцінювання здійснюється на всіх етапах навчальної діяльності у формах: опитування учнів на предмет засвоєння навчального матеріалу; тестового контролю; виконання учнями нормативних прийомів і вправ, письмових робіт; створення навчальних комп'ютерних (та іншого виду) моделей бойових дій і надзвичайних ситуацій, навчальних макетів (мішеней). Необхідність поточного оцінювання визначає викладач.

2.4. Тематичне оцінювання є обов'язковим для кожного розділу, оскільки основною структурною одиницею предмета є тема. Оцінка за тему виставляється шляхом узагальнення поточних оцінок за тему з урахуванням оцінок за виконання нормативних прийомів і вправ, письмових робіт, за створені навчальні моделі (макети).

2.5. Підсумкове оцінювання учнів.

Підсумкова оцінка за семестр, перший рік навчання, підсумкова оцінка за навчально-польові збори виставляється шляхом узагальнення тематичних і семестрових оцінок.

2.5.1. Підсумкова оцінка за другий рік навчання з предмета визначається з оцінок за семестри другого року навчання і навчально-польові збори (практичні заняття у лікувально-оздоровчому закладі, далі - заняття):

- **12 балів**, якщо оцінка, отримана за НПЗ (заняття), – 12 балів, а за перший і другий семестри року навчання не нижча за 9 балів;
- **11 балів**, якщо оцінка, отримана за НПЗ (заняття), – 11 балів, а за перший і другий семестри року навчання не нижча за 8 балів;
- **10 балів**, якщо оцінка, отримана за НПЗ (заняття), – 10 балів, а за перший і другий семестри року навчання не нижча за 7 балів;

- **9 балів**, якщо оцінка, отримана за НПЗ (заняття), – 9 балів, а за перший і другий семестри року навчання не нижча за 6 балів;
- **8 балів**, якщо оцінка, отримана за НПЗ (заняття), – 8 балів, а за перший і другий семестри року навчання не нижча за 5 балів;
- **7 балів**, якщо оцінка, отримана за НПЗ (заняття), – 7 балів, а за перший і другий семестри року навчання не нижча за 4 бали;
- **6 балів**, якщо оцінка, отримана за НПЗ (заняття), – не менша за 6 балів, а за перший і другий семестри року навчання не нижча за 3 бали;
- **5 балів**, якщо оцінка, отримана за НПЗ (заняття), – не менша за 5 балів, а за перший і другий семестри року навчання не нижча за 2 бали;
- **4 бали**, якщо оцінка, отримана за НПЗ (заняття), – не менша за 4 бали, а за перший і другий семестри року навчання не більше однієї оцінки 1 бал;
- **3 бали**, якщо оцінка, отримана за НПЗ (заняття), – не менша за 3 бали, а за перший і другий семестри року навчання не більше ніж 1 бал;
- **2 бали**, якщо оцінка, отримана за НПЗ (заняття), – не менша за 2 бали, а за перший і другий семестри року навчання не нижче за 1 бал;
- **1 бал**, якщо оцінка, отримана за НПЗ (заняття), – не менша за 1 бал, а за перший і за другий семестри року навчання не нижча за 1 бал.

Критерії оцінювання знань учнів з креслення

Рівні н\д	Бал и	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
Початковий	1	Учень відмовляється від виконання завдання.
	2	Учень може описати деякі елементи графічної роботи, частково розпізнає креслярські приладдя.
	3	Учень має фрагментарні знання з креслення, виконує елементарні прийоми креслярським інструментом.
Середній	4	Учень недостатньо знає навчальний матеріал. Частково виконує графічну роботу за допомогою вчителя.
	5	Учень знає послідовність виконання графічної роботи, але допускає багато суттєвих відхилень від установлених нормативних показників.
	6	Учень самостійно відтворює значну частину навчального матеріалу. Дотримується послідовності виконання графічної роботи. Має практичні уміння та навички роботи з тестами, з підручником, але при їх виконанні потребує систематичної допомоги вчителя.
Достатній	7	Учень самостійно, логічно, послідовно відтворює фактичний матеріал. Виконує графічну роботу, тести, роботу з підручником згідно інструкції вчителя, але допускає певні помилки.
	8	Учень добре розуміє навчальний матеріал. З тестами, роботи з підручником, виконання графічної роботи проявляє самостійність, наполегливість. Проте зустрічаються окремі відхилення від установлених норм.

	9	Учень володіє знаннями та уміннями, застосовує їх у нестандартних ситуаціях. Вміє аргументувати, систематизувати, узагальнювати знання. Самостійно виконує всі завдання поставлені вчителем, але в графічній роботі допускає незначні відхилення від нормативних показників.
Високий	10	Учень успішно засвоїв навчальний матеріал. Має креслярські здібності. Відмінно виконує тестові завдання, володіє чіткою схемою роботи з підручником. Проте графічна робота має несуттєві відхилення від установлених норм.
	11	Учень володіє глибокими знаннями і уміннями з предмета. Раціонально виконує практичні (графічні) роботи, тести. Вміє працювати з підручником. Складає чудові опорні конспекти.
	12	Учень має системні знання та уміння з предмета, свідомо їх використовує. Користується додатковими джерелами інформації. Бездоганно виконує графічну роботу, тести, роботу з підручником.

Критерії оцінювання з математики

Наказ МОН України « Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти» № 1222 від 21.08.2013

{Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 1009 від 19.08.2016}

Орієнтовні вимоги оцінювання визначають загальні підходи до визначення рівня навчальних досягнень учнів з математики та встановлюють відповідність між вимогами до знань, умінь і навичок учнів та показником оцінки в балах відповідно до рівнів навчальних досягнень з математики.

При оцінюванні навчальних досягнень учнів враховуються:

- характеристики відповіді учня: правильність, повнота, логічність, обґрунтованість, цілісність;
- якість знань: осмисленість, глибина, узагальненість, системність, гнучкість, дієвість, міцність;
- ступінь сформованості загальнонавчальних і предметних умінь і навичок;
- рівень володіння розумовими операціями: уміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо;
- досвід творчої діяльності (вміння виявляти проблеми та розв'язувати їх, формулювати гіпотези);
- самостійність оцінних суджень.

Також слід враховувати, що оцінювання якості математичної підготовки учнів здійснюється в двох аспектах: рівень володіння теоретичними знаннями, який можна виявити в процесі усного опитування, та якість практичних умінь і навичок, тобто здатність до застосування вивченого матеріалу під час розв'язування задач і вправ.

Вимоги навчальних досягнень учнів з математики

Рівні н\д	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
Початковий	1	Учень: - розпізнає один із кількох запропонованих математичних об'єктів (символів, виразів, геометричних фігур тощо), виділивши його серед інших; - читає і записує числа, переписує даний математичний вираз, формулу; - зображає найпростіші геометричні фігури (малює ескіз)
	2	Учень: - виконує однокрокові дії з числами, найпростішими

		математичними виразами; - впізнає окремі математичні об'єкти і пояснює свій вибір
	3	Учень: - співставляє дані або словесно описані математичні об'єкти за їх суттєвими властивостями; - за допомогою вчителя розв'язує елементарні вправи
Середній	4	Учень: - відтворює означення математичних понять і формулювання тверджень; - називає елементи математичних об'єктів; - формулює деякі властивості математичних об'єктів; - виконує за зразком завдання обов'язкового рівня
	5	Учень: - ілюструє означення математичних понять, формулювань теорем і правил виконання математичних дій прикладами із пояснень вчителя або підручника; - розв'язує завдання обов'язкового рівня за відомими алгоритмами з частковим поясненням
	6	Учень: - ілюструє означення математичних понять, формулювань теорем і правил виконання математичних дій власними прикладами; - самостійно розв'язує завдання обов'язкового рівня з достатнім поясненням; - записує математичний вираз, формулу за словесним формулюванням і навпаки
Достатній	7	Учень: - застосовує означення математичних понять та їх властивостей для розв'язання завдань в знайомих ситуаціях; - знає залежності між елементами математичних об'єктів; - самостійно виправляє вказані йому помилки; - розв'язує завдання, передбачені програмою, без достатніх пояснень
	8	Учень: - володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; - розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням; - частково аргументує математичні міркування й розв'язування завдань
	9	Учень: - вільно володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; - самостійно виконує завдання в знайомих ситуаціях з достатнім поясненням; - виправляє допущені помилки; - повністю аргументує обґрунтування математичних тверджень; - розв'язує завдання з достатнім поясненням;
Високий	10	Знання, вміння й навички учня повністю відповідають вимогам програми, зокрема учень: - усвідомлює нові для нього математичні факти, ідеї, вміє доводити передбачені програмою математичні твердження з достатнім обґрунтуванням; - під керівництвом учителя знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх; - розв'язує завдання з повним поясненням і обґрунтуванням
	11	Учень: - вільно і правильно висловлює відповідні математичні міркування, переконливо аргументує їх; - самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; - використовує набуті знання і вміння в незнайомих для нього ситуаціях; - знає, передбачені програмою, основні методи розв'язання завдання і вміє їх застосовувати з необхідним обґрунтуванням
	12	Учень: - виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способу розв'язання математичної проблеми; - вміє узагальнювати й систематизувати набуті знання; - здатний до розв'язування нестандартних задач і вправ

Критерії оцінювання письмових робіт з математики в 5-11 класах

Що виконав учень	Відповідна кількість балів за завдання		
	Макс. бал -3	Макс. бал -2	Макс.бал -1
Отримав правильну відповідь і навів повне її обґрунтування	3 бали	2 бали	1 бал
Отримав правильну відповідь, але вона недостатньо обґрунтована або розв'язання містить незначні недоліки	2,5 бали	1,5 бала	0,5 бала
Отримав відповідь, записав правильний хід розв'язування завдання, але в процесі розв'язування допустив помилку обчислювального або логічного (при обґрунтуванні) характеру	2 бали		
Суттєво наблизився до правильного кінцевого результату або в результаті знайшов лише частину правильної відповіді	1,5 бали	1 бал	0 балів
Розпочав розв'язувати завдання правильно, але в процесі розв'язування припустився помилки у застосуванні необхідного твердження чи формули	1 бал	0,5 бала	
Лише розпочав правильно розв'язувати завдання або розпочав хибним шляхом, але в подальшому окремі етапи розв'язування виконав правильно	0,5 бала		
Розв'язання не відповідає жодному з наведених вище критеріїв	0 балів	0 балів	

Примітки: . Види письмових робіт.

Основними видами класних і домашніх письмових робіт з природничо-математичних дисциплін є:

- розв'язування задач і вправ;
- складання таблиць, схем, тощо;
- виконання проєктів;
- самостійні та контрольні роботи.

Для зручності можна на першому етапі оцінювати кожне завдання у звичній термінології «плюс - мінус»:

Що виконав учень	
Отримав правильну відповідь і навів повне її обґрунтування	+
Отримав правильну відповідь, але вона недостатньо обґрунтована або розв'язання містить незначні недоліки	±
Отримав відповідь, записав правильний хід розв'язування завдання, але в процесі розв'язування допустив помилку обчислювального або логічного (при обґрунтуванні) характеру	±
Суттєво наблизився до правильного кінцевого результату або в результаті знайшов лише частину правильної відповіді	∓
Розпочав розв'язувати завдання правильно, але в процесі розв'язування припустився помилки у застосуванні необхідного твердження чи формули	∓

Лише розпочав правильно розв'язувати завдання або розпочав хибним шляхом, але в подальшому окремі етапи розв'язування виконав правильно	--
Розв'язання не відповідає жодному з наведених вище критеріїв	0 балів

На другому етапі вчитель переводить оцінку з системи «плюс - мінус» у бали за наступною шкалою.

Макс. бал за завдання	Оцінка в системи «плюс - мінус». Переведення в бали			
	+	±	∓	--
1	1	0,5	0,5	0
2	2	1,5	1	0,5
3	3	2-2,5	1-1,5	0,5

Оцінкою роботи є сума балів, отримана учнем за виконання кожного завдання окремо.

Якщо сумою є неціле число балів, то користуємося правилом округлення.

Виправлення і закреслення в оформленні розв'язання завдань, якщо вони зроблені акуратно не є підставою для зниження оцінки.

Критерії оцінювання навчального проєкту

Рівні н\д	Бали	Критерії оцінювання проєктної діяльності учнів
Початковий	1	Учень (учениця) ознайомлений з проєктною діяльністю; робота реферативного характеру без визначення мети й завдань проєкту, а також без висновків за його результатами взята з інтернет ресурсів; учень(учениця) презентує роботу лише з допомогою вчителя; робота неестетично оформлена.
	2	Учень (учениця) розкриває деякі поняття із вибраної теми проєкту; робота взята з інтернет ресурсів; учень(учениця) потребує допомоги вчителя при поясненні зображень; матеріали записані з граматичними і орфографічними помилками.
	3	Учень (учениця) пояснює фрагментарні уявлення з теми проєкту і може відтворити окремі його частини; в роботі не визначена мета і завдання проєкту, відсутні висновки; учень (учениця) з допомогою учителя демонструє найпростіші поняття.
Середній	4	Учень (учениця) знає окремі факти, що стосуються проєктної роботи; наводить під керівництвом вчителя прості приклади на підтвердження певної позиції; демонструє неповне розуміння теми.
	5	Учень (учениця) з допомогою вчителя відтворює окремі частини проєкту, дає визначення основних понять; робота не містить наочних матеріалів, які б допомогли зрозуміти зміст проєкту.
	6	Учень (учениця) відтворює матеріал з допомогою вчителя; поданий матеріал не зацікавлює інших учнів, нелогічно пов'язаний; учень(учениця) описує окремі власні спостереження;

Достатній	7	Учень (учениця) самостійно відтворює значну частину проектної роботи, з допомогою вчителя пояснює перебіг явищ чи процесів; вміє порівнювати та наводити приклади ; разом з учителем формулює висновки за результатами дослідження.
	8	Учень (учениця) самостійно відтворює фактичний і теоретичний матеріал проектної роботи; рекомендована вчителем інформація не охоплює всі головні факти і найважливіші поняття.
	9	Учень (учениця) виявляє розуміння основоположних теорій і фактів; наочні матеріали доповнюють зміст проекту і відображають специфіку теми; з допомогою вчителя наводить приклади та робить висновки.
Високий	10	Учень (учениця) володіє навчальним матеріалом і застосовує знання у презентації , уміє аналізувати, узагальнювати й систематизувати надану інформацію, робити висновки; логічно і послідовно висвітлений матеріал обраної теми проекту; робота належно оформлена.
	11	Учень (учениця) володіє засвоєними знаннями і використовує їх у презентації , встановлює зв'язки між явищами; самостійно знаходить і використовує інформацію згідно з поставленим завданням; демонструє викладення матеріалу в правильній послідовності та хронологічному порядку .
	12	Учень (учениця) має системні знання з предмета, аргументовано використовує їх у проектній роботі; аналізує додаткову інформацію; демонструє повне розуміння матеріалу; презентація завершена, логічно та послідовно розміщений матеріал; робить обґрунтовані висновки з проведеного експерименту; самостійно аналізує та вносить пропозиції щодо наявної проблеми.

Критерії оцінювання оформлення проєкту

№ п/п	Критерії оцінювання	Показники
1	Відповідність стандартам оформлення	Знання і виконання вимог щодо оформлення змісту виконаної роботи (титульний лист, зміст, вступ, основна частина, експериментальна частина, висновки, література, додатки
2	Послідовність, системність	Цілісність, супідрядність частин тексту
3	Доступність	Простота і ясність викладу Використання інформаційних джерел і посилання на них
4	Зв'язок з життям	Наявність рекомендацій
5	Свідомість і активність	Зазначено актуальність, практичність і висновки Наочність Відповідність ілюстрацій темі і результатам дослідження Схеми, графіки тощо, чіткі
6	Наочність	Відповідність ілюстрацій темі і результатам дослідження Схеми, графіки тощо, чіткі, доступні до сприйняття

Критерії оцінювання змісту проекту

№ п/п	Критерії оцінювання	Показники
1	Науковість, об'єктивність	Уміння поставити проблему, встановити її актуальність, сформулювати мету і задачі, висунути гіпотезу дослідження Володіння грамотною хімічною мовою Відображення основних термінів і фактичного матеріалу з теми проекту Знання існуючих способів і оригінальність власного вирішення проблеми, що досліджується
2	Послідовність, системність	Цілісність, супідрядність змісту
3	Доступність	Уміння описувати хід виконання дослідження Логічність висловлювання думок, уміння порівнювати, аналізувати
4	Наочність	Використання інформаційних джерел і посилання на них
5	Зв'язок з життям (практичність)	Наявність рекомендацій щодо використання результатів дослідження
6	Свідомість і активність	Уміння застосовувати отримані знання для виконання творчих завдань Уміння оцінювати, узагальнювати і робити висновки

Критерії оцінювання захисту (презентації) навчального проекту

№ п/п	Критерії оцінювання	Показники
1	Науковість, об'єктивність	Знання змісту виконаної роботи, вільне володіння інформацією з теми. Грамотне володіння математичною мовою
2	Послідовність, системність	Уміння виокремити головне
3	Доступність	Уміння логічно, доказово подати інформацію
4	Наочність	Використання інформаційних джерел і власних ілюстрацій (малюнків, фото, відео)
5	Зв'язок з життям (практичність)	Надання рекомендацій щодо використання результатів дослідження в побуті, , на виробництві
6	Свідомість і активність	Розуміння і аргументація актуальності теми Уміння оцінювати достовірність отриманих результатів Виявлення власного ставлення до проблеми Уміння аргументовано захищати власну точку зору

Критерії оцінювання з інформатики

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з базових дисциплін у системізагальної середньої освіти (Наказ МОН України № 1222 від 21.08.2013)

До навчальних досягнень учнів з інформатики, які підлягають оцінюванню, належить:

- **теоретична база знань:** уявлення про інформацію, її властивості, інформаційні процеси та інформаційні системи, загальні принципи розв'язування задач за допомогою комп'ютера з використанням програмного забезпечення загального та конкретно-предметного призначення, формулювання проблем і постановку задач, побудову відповідних інформаційних моделей, основи алгоритмізації і програмування, принципи будови та дії комп'ютера, уявлення про можливості використання глобальної мережі Інтернет, пошук потрібних відомостей.

- **практичні навички:** навички роботи з пристроями введення-виведення даних, прикладним програмним забезпеченням загального і навчального призначення – програмами технічного обслуговування апаратної складової, операційними системами, програмами для архівування файлів, антивірусними програмами, редакторами текстів, графічними редакторами, засобами підготовки комп'ютерних презентацій та публікацій, табличними процесорами, системами управління базами даних, інформаційно-пошуковими системами, експертними системами, мультимедійними комп'ютерними енциклопедіями, педагогічними програмними засобами для комп'ютерної підтримки навчання з різних предметів, програмами-браузерами для перегляду гіпертекстових сторінок, програмами для роботи з електронною поштою та телеконференціями, пошуку потрібних відомостей в глобальній мережі Інтернет, створення гіпертекстових сторінок тощо; навички складання, описування та реалізації найпростіших алгоритмів і програм з використанням різних засобів їх подання, зокрема деякої мови програмування.

Оцінювання якості підготовки учнів з інформатики здійснюється в двох аспектах: *рівень володіння теоретичними знаннями та здатність до застосування вивченого матеріалу у практичній діяльності.*

Відповідно до ступеня оволодіння зазначеними знаннями і способами діяльності виокремлюються чотири рівні навчальних досягнень школярів з інформатики, що відображено в таблиці і побудовано таким чином, що досягнення певного рівня навчальних досягнень передбачає, що усі вказані для попередніх рівнів знання, уміння і навички опановані учнем.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з інформатики здійснюється в трьох аспектах: рівень володіння теоретичними знаннями, рівень сформованості практичних умінь та навичок, ступінь самостійності у застосуванні ІКТ в конкретній життєвій або навчальній ситуації, враховуючи:

- рівень засвоєння та оволодіння предметними знаннями (репродуктивний, реконструктивний, частково пошуковий і пошуковий);
- рівень сформованості способів навчальнопізнавальної діяльності (учень копією зразок способу діяльності, виконує спосіб діяльності за зразком, застосовує аналогії, підходить творчо до їх розв'язання);

Критерії оцінювання результатів проєктної діяльності учнів(враховуючи творче завдання, яке буде складатися не тільки з інформаційного проєкту, а й з практичного завдання відповідно до обраної теми)

1. Дотримання академічної доброчесності.
2. Використання самостійно підготовленого конспекту в електронному або роздрукованому вигляді під час захисту та дотримання формули 10-20-30 (**max.- 1 бали**)
3. Повнота розкриття теми (**max.- 6 балів**)
 - охоплення при розкритті теми найважливіших понять; (0-1бали)
 - логічність викладення матеріалу; (0-1бали)
 - рівень зрозумілості викладеного матеріалу для читачів; (0-1бали)
 - рівень залучення знань з інших областей; (0-1бали)
 - життєва компетентність. (0-1бали)
 - висновки (0-1 бали)
4. Використання самостійно підготовленої наочності(презентація, відео-файли) дотримуючи всіх вимог (**max.- 3 балів**)
5. Підготовлене практичне завдання(відповідно до обраної теми) (**max.- 2 бали**)

Форми оцінювання узагальнення та систематизації знань з предмету Інформатика

На уроках інформатики використовуються різні форми оцінювання узагальнення та систематизації знань:

- усна форма перевірки знань або усне опитування;
- письмова форма перевірки знань або письмова робота;
- тестування;

Критерії оцінювання в цих формах вказується на аркушах, які учні отримують при виконанні робіт.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів природознавства

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з базових дисциплін у системі загальної середньої освіти (Наказ МОН України № 1222 від 21.08.2013)

При оцінюванні навчальних досягнень з природознавства враховується:

1. Засвоєння на рівні вимог навчальної програми знань про об'єкти, і процеси, що відбуваються у природі, сформованість понять про системи живої і неживої природи;
2. Правильність, науковість, логічність і доказовість викладу матеріалу, повнота розкриття понять і закономірностей, точність вживання природознавчої термінології;
3. Ступінь самостійності відповіді;
4. Сформованість загальноосвітніх, специфічних, інтелектуальних умінь та навичок спостереження, опису, експерименту, роботи з додатковими та інформаційно- комунікаційними джерелами, роботи в малій групі співробітництва.

Рівні н/д	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
Початковий	1	Учень (учениця) за допомогою вчителя розпізнає і називає окремі тіла і явища природи
	2	Учень (учениця) за допомогою вчителя називає окремі факти, програмового матеріалу; користуючись підручником знаходить визначення наукових понять
	3	Учень (учениця) за допомогою вчителя (підручника) називає окремі факти, уявлення, наводить приклади окремих тіл і явищ природи, фрагментарно описує їх; робота в малій групі співробітництва потребує активізації та контролю.
Середній	4	Учень (учениця) за допомогою вчителя дає визначення окремих понять, фрагментарно характеризує тіла і явища природи; за допомогою вчителя знаходить необхідну інформацію у підручнику (зошиті) для виконання елементарного завдання; за допомогою інших виконує завдання у малій групі співробітництва
	5	Учень (учениця) відтворює основний навчальний матеріал, допускаючи неточності у визначенні та формулюванні правил і означень; описує тіла та явища природи за типовим планом, допускаючи неточності; проводить спостереження, за допомогою вчителя виконує досліди та описує їх результати
	6	Учень (учениця) відтворює основні положення навчального матеріалу, характеризує тіла і явища природи з незначними неточностями; досліди проводить з допомогою вчителя, не пояснюючи їх результатів; за вказівкою виконує завдання у малій групі співробітництва

Достатній	7	Учень (учениця) самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу з незначними порушеннями послідовності; розкриває властивості тіл і явищ природи, допускаючи неточності; пояснює відповідь прикладами з підручника; за зразком виконує завдання; проводить та описує природничонаукові спостереження; самостійно проводить досліди, описує їх результати
	8	Учень (учениця) самостійно послідовно відтворює навчальний матеріал з окремими неточностями; з допомогою вчителя формулює висновки, аналізує, встановлює найсуттєвіші зв'язки і залежність між тілами живої і неживої природи, явищами, фактами, процесами; застосовує отримані знання у стандартних ситуаціях; проводить досліди, пояснює їх суть; виконує завдання у малій групі співробітництва
	9	Учень (учениця) вільно відтворює навчальний матеріал, для пояснення використовує загальновідомі докази; застосовує знання у стандартних ситуаціях, при виконанні практичних робіт і завдань, проведенні досліджень; аналізує та систематизує інформацію; проводить досліди в школі та вдома, пояснює та оформляє їх результати; знаходить необхідну інформацію в довідкових виданнях
Високий	10	Учень (учениця) усвідомлено відтворює навчальний матеріал; аргументовано пояснює свої відповіді на прикладах з підручника та власного досвіду; аналізує і розкриває суть явищ природи; узагальнює та систематизує інформацію на основі вивчених закономірностей і понять, робить висновки; вміє працювати зі схемами, малюнками, картографічним матеріалом, атласами визначниками; здійснює природничонаукові спостереження, проводить дослідження, обґрунтовано пояснює їх результати та застосовує у практичній діяльності; усвідомлено використовує вивчену природничонаукову лексику в самостійних усних повідомленнях
	11	Учень (учениця) має глибокі знання про різноманіття тіл і явищ природи; встановлює зв'язки з раніше вивченим; розкриває взаємозв'язки між живою і неживою природою на основі загальних закономірностей; аргументовано використовує отримані знання у різних ситуаціях; проводить досліди, зіставляє їх результати; усвідомлює значення та висловлює власне ставлення до охорони навколишнього середовища; вміє знаходити, аналізувати й застосовувати додаткову природознавчу інформацію; організовує роботу у малій групі співробітництва

Високий	12	Учень (учениця) має системні, міцні знання про закономірності природи та місце людини у ній, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях; уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати природознавчий матеріал; самостійно проводить природничонаукові спостереження, досліди, вимірювання, оформляє результати; вміє користуватися лабораторним обладнанням, вимірювальними і збільшувальними приладами; застосовує знання про природу в повсякденному житті, оцінює рівень безпеки навколишнього середовища як сфери життєдіяльності; бере участь у дискусіях, вирішенні проблемних питань; знаходить та використовує додаткові джерела інформації для виконання навчального завдання; уміє приймати рішення, аргументувати власне ставлення до різних поглядів на об'єкт вивчення
----------------	----	--

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з природознавства за виконання практичної роботи

Рівні н/д	Бали	Характеристика навчальних досягнень здобувача освіти
Початковий	1	Був присутній на уроці, записав тему, мету практичної роботи, прилади і обладнання, але практичну роботу не виконав
	2	Прийшов до виконання роботи, але незумів виконати і оформити результати.
	3	Робота виконана з дотриманням правил техніки безпеки, але не оформлені результати роботи.
Середній	4	Виконано досліди з дотриманням правил безпеки, але оформлення роботи здійснено з помилками, висновок відсутній.
	5	Практична робота виконана, проведено оформлення роботи, але в оформленні допущені помилки, не зроблені висновки.
	6	Робота виконана відповідно до інструктажу, зроблені висновки з помилками, не проведений аналіз результатів дослідження.
Достатній	7	Практична робота виконана відповідно до інструктажу, оформлена, зроблені вірні висновки, але без аналізу результатів роботи.
	8	Практична робота виконана відповідно до інструктажу, правильно оформлена, зроблені вірні висновки, але аналіз результатів неповний.
	9	Практична робота виконана відповідно до інструктажу, оформлена, зроблені висновки без акцентування на значенні цих знань в життєвих ситуаціях.
Високий	10	Практична робота виконана самостійно з дотриманням всіх правил техніки безпеки. Глибокі знання теми використані в практичній діяльності, зроблені вірні висновки.

	11	Практична робота виконана самостійно з дотриманням всіх правил, висновки зроблені аргументовано, проведений аналіз отриманих результатів.
	12	Практична робота виконана самостійно з дотриманням всіх правил техніки безпеки, усвідомлено, використані міцні знання теми для оформлення результатів проведеної роботи, проведено аналіз результатів дослідження.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з природознавства за усну відповідь

Рівні н\д	Бали	Вимоги до знань і навичок учнів. Усні відповіді.
Початковий	1	Учень розрізняє об'єкти вивчення природи.
	2	Учень з допомогою вчителя відповідає на деякі питання (розгорнутої відповіді, відповідь односкладна.
	3	Учень з допомогою вчителя дає відповідь на питання, може повторювати з вчителем вірну відповідь та знаходить відповідь у підручнику.
Середній	4	Учень дає відповідь на питання за допомогою вчителя, орієнтується в тексті підручника для знаходження відповіді.
	5	Учень самостійно знаходить в підручнику навчальний матеріал і дає відповідь на прості питання, але не здатен узагальнювати. У відповідях є помилки.
	6	Учень дає правильні відповіді на питання але без узагальнення. Не вміє наводити власні приклади, відтворює приклади з підручника.
Достатній	7	Відповідь учня вірна, ґрунтується на знаннях про різноманітні об'єктів і явищ природи, але допущено окремі помилки, наведено лише деякі власні приклади із природного середовища.
	8	Відповідь учня розгорнута, логічно викладена інформація, але має окремі неточності.
	9	Відповідь учня підтверджує володіння вивченим матеріалом, уміє наводити власні приклади, пояснювати та висловлювати емоційно-ціннісне ставлення до природи, але відсутні знання в розв'язуванні творчих проблем.
Високий	10	Відповідь учня підтверджує глибокі знання про різноманітні явища живої і неживої природи, учень демонструє здатність використовувати ці знання у своєму житті.
	11	Відповідь учня підтверджує міцні знання про природні явища, позитивне емоційно-ціннісне ставлення до природи, прагнення діяти в навколишньому середовищі відповідно до екологічних норм поведінки, містить елементи творчого і нестандартного підходу.
	12	Відповідь учня підтверджує міцні системні знання, уміє вирішувати творчі завдання та пояснювати їх, самостійно аналізувати, користуючись додатковими джерелами інформації, відповідати на проблемні питання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з фізики

Особливістю фізики як навчального предмета є його спрямованість на використання знань, умінь і навичок у житті. Навчання фізики кінцевому результату має не тільки дати суму знань, а й сформувати достатній рівень компетенції. Тому складовими навчальних досягнень учнів з курсу фізики є не лише володіння навчальним матеріалом та здатність його відтворювати, а й уміння та навички знаходити потрібну інформацію, аналізувати її та застосовувати в стандартних і нестандартних ситуаціях у межах вимог навчальної програми до результатів навчання.

Відтак оцінюванню підлягає:

- 1) рівень володіння теоретичними знаннями, що їх можна виявити під час усного чи письмового опитування, тестування;
- 2) рівень умінь використовувати теоретичні знання під час розв'язування задач різного типу (розрахункових, експериментальних, якісних);
- 3) рівень володіння практичними уміннями та навичками, що їх можна виявити під час виконання лабораторних робіт і фізичного практикуму;
- 4) зміст і якість творчих робіт учнів (рефератів, творчих експериментальних робіт, виготовлення приладів, комп'ютерне моделювання фізичних процесів тощо).

Основними видами оцінювання є: поточне, тематичне, підсумкове за семестр, підсумкове річне оцінювання та державна підсумкова атестація. Поточне оцінювання носить заохочувальний, стимулюючий та діагностико-корегуючий характер, його необхідність визначається вчителем.

Під час виставлення оцінки за тему необхідно враховувати всі вищезазначені складові оцінювання рівня навчальних досягнень. Можна запропонувати такі способи виставлення тематичної оцінки:

- за результатами двох видів робіт — виконання контрольної роботи, яка включає теоретичні питання і задачі, та практичної складової теми, що враховує поточні оцінки за лабораторні та експериментальні роботи або їх підсумкову оцінку;
- залік, проведений у письмовій, усній чи комбінованій формах, завдання до якого включають питання з теорії, задачі й експериментальні завдання;
- узагальнення поточних оцінок за всі види робіт (за згодою учня).

Об'єктами оцінювання є знання та вміння учнів, а також рівень розвитку їхнього фізичного мислення. Під час оцінювання враховуються знання учнів про:

- фізичні явища і процеси: ознаки явища чи процесу, за якими вони відбуваються, зв'язок явища чи процесу з іншими, їх пояснення на основі наукової теорії, прикладів використання;
- фізичні досліди та спостереження: мета дослідження чи спостереження, схема, умови, наявності яких здійснюється дослід чи спостереження, перебіг і результати дослідження чи спостереження;
- фізичні величини: властивості, що характеризуються цим поняттям (величиною), зв'язок з іншими величинами (формула), означення величини, одиниці фізичної величини, способи її вимірювання;
- закони: формулювання та математичний вираз закону; досліди, що підтверджують його справедливість, приклади врахування і застосування його на практиці, межі застосування, умови застосування (для учнів старшої школи);
- фізичні теорії: дослідне обґрунтування теорії, основні положення, закони і принципи цієї теорії, основні наслідки; практичні застосування, межі застосування цієї теорії (для учнів старшої школи);
- прилади чи пристрої, механізми і машини, технології: призначення, принцип дії та схема будови; застосування і правила користування, переваги та недоліки.

Зміст контролю повинен співвідноситись зі змістом навчання в конкретному типі (профілі) навчального закладу. Засоби контролю мають відповідати загальній спрямованості навчально-

виховного процесу в умовах здійснення профільної диференціації.

При цьому враховуються:

- обсяг відтвореної інформації та її співвідношення з обсягом одержаної учнем інформації (її повнота);
- обсяг інформації, здобутої учнем, та її доцільність; рівень самостійності в оволодінні теоретичними знаннями; частота використання допомоги вчителя; кількість помилок і недоліків у відповіді.

Помилка свідчить про те, що учень не оволодів основними знаннями і вміннями. Якщо одна й та сама помилка (недолік) неодноразово трапляється у відповіді, то вона трактується як одна помилка (недолік).

Недоліки свідчать про недостатньо міцне засвоєння (відсутність) основних знань та вмінь, які відповідно до програми не вважаються основними. Недоліком вважається помилка, допущена в одних випадках і не допущена в інших, таких самих випадках.

Закреслення та виправлення у письмових роботах свідчать про пошук правильного рішення і не вважаються недоліком.

Навчальні досягнення учнів характеризуються за такими рівнями:

I. Початковий рівень: відповідь учня при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про предмети і явища; діяльність учня здійснюється під керівництвом учителя.

II. Середній рівень: знання неповні, поверхові, учень відтворює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, має проблеми з аналізуванням та формулюванням висновків; здатний виконувати завдання за зразком.

III. Достатній рівень: учень знає істотні ознаки понять, явищ, закономірностей, зв'язки між ними, самостійно застосовує знання у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати, робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь учня повна, логічна, обґрунтована; розуміння пов'язане з одиничними образами, не узагальнене.

IV. Високий рівень: учень має глибокі, міцні, узагальнені знання про предмети, явища, поняття, теорії, їхні суттєві ознаки та зв'язок останніх з іншими поняттями; здатний використовувати знання як у стандартних, так і в нестандартних ситуаціях.

Критерії оцінювання рівня володіння учнями теоретичними знаннями

Рівні н\д	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
Початковий	1	Учень володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ природи, за допомогою вчителя відповідає на запитання, що потребують відповіді "так" чи "ні".
	2	Учень описує природні явища на основі свого опереднього досвіду, за допомогою вчителя відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
	3	Учень за допомогою вчителя описує явище або його частини у зв'язаному вигляді без пояснень відповідних причин, називає фізичні явища, розрізняє позначення окремих фізичних величин.
Середній	4	Учень за допомогою вчителя описує явища, без пояснень наводить приклади, що ґрунтуються на його власних спостереженнях чи матеріалі підручника, розповідях учителя тощо.
	5	Учень описує явища, відтворює значну частину навчального матеріалу, знає одиниці вимірювання окремих фізичних величин, записує основні формули, рівняння і закони.
	6	Учень може зі сторонньою допомогою пояснювати явища, виправляти допущені неточності (власні, інших учнів), виявляє елементарні знання основних положень (законів, понять, формул).

Достатній	7	Учень може пояснювати явища, виправляти допущені неточності, виявляє знання і розуміння основних положень (законів, понять, формул, теорій).
	8	Учень уміє пояснювати явища, аналізувати, узагальнювати знання, систематизувати їх, зі сторонньою допомогою (вчителя, однокласників тощо) робити висновки.
	9	Учень вільно володіє вивченим матеріалом стандартних ситуацій, наводить приклади його практичного застосування та аргументи на підтвердження власних думок.
Високий	10	Учень вільно володіє вивченим матеріалом, уміло послуговується науковою термінологією, вміє опрацьовувати наукову інформацію (знаходити нові факти, явища, ідеї, самостійно використовувати їх відповідно до поставленої мети тощо).
	11	Учень на високому рівні опанував програмовий матеріал самостійно, у межах чинної програми оцінює різноманітні явища, факти, теорії, використовує здобуті знання у нестандартних ситуаціях, поглиблює набуті знання.
	12	Учень вільно володіє програмовим матеріалом, виявляє здібності, вміє самостійно поставити мету дослідження, вказує шляхи її реалізації, робить аналіз та висновки.

Визначальним показником для оцінювання вміння розв'язувати задачі є їх складність.

Складність завдання залежить від типу завдання, його комплексності (вимагає знань з однієї або кількох різних тем), типового (за алгоритмом) або нестандартного розв'язку, кількості послідовних логічних кроків та операцій, здійснюваних учнем під час її розв'язування. Такими кроками можна вважати вміння (здатність): усвідомити фізичну суть задачі; записати її умову в скороченому вигляді;

- зробити схему або малюнок (за потреби), побудувати графіки та проаналізувати їх; виявити, яких даних не вистачає в умові задачі, та знайти їх у таблицях чи довідниках; виразити необхідні величини в одиницях СІ;
- обрати чи вивести формулу для знаходження шуканої величини;
- виконати відповідні математичні дії й операції;
- здійснити обчислення числових значень невідомих величин;
- оцінити одержаний результат та його реальність, раціональність обраного способу розв'язування задачі.

При оцінюванні вмінь учнів виконувати завдання за 12-бальною шкалою доцільно користуватися характеристиками рівнів навчальних досягнень учнів, поданими нижче.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів при розв'язуванні задач

Рівні н\д	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
Початковий (1—3 бали)	Учень уміє розрізняти фізичні величини, одиниці вимірювання з даної теми, розв'язувати задачі з допомогою вчителя лише на відтворення основних формул; здійснювати найпростіші математичні дії.
Середній (4—6 балів)	Учень розв'язує типові задачі та виконує вправи на одну—дві дії за зразком), виявляє здатність обґрунтовувати деякі логічні кроки з допомогою вчителя.
Достатній (7—9 балів)	Учень самостійно розв'язує типові задачі й виконує вправи з одної теми, обґрунтовуючи обраний спосіб розв'язку.
Високий (10—12 балів)	Учень самостійно розв'язує комбіновані типові задачі стандартним або оригінальним способом, розв'язує нестандартні задачі.

Оцінювання рівня володіння учнями практичними вміннями та навичками здійснюється за результатами виконання фронтальних лабораторних робіт, експериментальних задач, робіт фізичного практикуму або підсумкової лабораторної чи експериментальної роботи. При цьому необхідно враховувати вміння учня:

- планувати проведення дослідів чи спостережень; збирати установку за схемою;
- проводити спостереження, знімати покази приладів;
- оформлювати результати дослідження (складати таблиці, будувати графіки тощо); визначати та обчислювати похибки вимірювання;
- робити висновки, тлумачити похибки проведеного експерименту чи спостереження.
- Додатково поставлені лабораторні (експериментальні) роботи вчитель може використовувати для створення проблемних ситуацій, мотивації діяльності учнів під час вивчення нового матеріалу, з метою вдосконалення практичних умінь і навичок (складати схеми, проводити вимірювання тощо). Такі роботи, як правило, не оцінюються.

Основна частина лабораторних робіт виконується після вивчення відповідного навчального матеріалу на етапі закріплення та узагальнення знань і вмінь учнів або під час тематичного обліку.

Оцінюванню підлягають і роботи фізичного практикуму, які носять узагальнюючий характер з однієї чи кількох тем. За результатами всіх робіт практикуму виставляється підсумкова оцінка як тематична. Якщо практикум поділяється на дві частини, тобто частина робіт виконується у I півріччі, частина — у II півріччі, то до журналу виставляються дві підсумкові (тематичні) оцінки.

Рівні складності лабораторних робіт можуть задаватися:

- через зміст та кількість додаткових завдань і запитань відповідно до теми роботи;
- через різний рівень самостійності виконання роботи (за постійної допомоги вчителя, виконання за зразком, докладною або скороченою інструкцією, без інструкції);
- організацією нестандартних ситуацій (формулювання учнем мети роботи, складання ним особистого плану роботи, обґрунтування його, визначення приладів та матеріалів, потрібних для її виконання, самостійне виконання роботи та оцінка її результатів).

Обов'язковим при оцінюванні для всіх рівнів є врахування дотримання учнями правил техніки безпеки під час виконання фронтальних лабораторних робіт чи робіт фізичного практикуму. При оцінюванні практичних знань та вмінь учнів потрібно користуватися характеристиками рівнів оволодіння цими вміннями, поданими нижче.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів при виконанні лабораторних та практичних робіт

Рівні н/д	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
Початковий рівень (1—3 бали)	Учень демонструє вміння користуватися окремими приладами може скласти схему досліду лише з допомогою вчителя, виконує частину роботи, порушує послідовність виконання роботи, відображену в інструкції, не робить самостійно висновки за отриманими результатами.
Середній рівень (4—6 балів)	Учень виконує роботу за зразком (інструкцію) або з допомогою вчителя, результат роботи учня дає можливість зробити правильні висновки або їх частину, під час виконання роботи допущені помилки.
Достатній рівень (7—9 балів)	Учень самостійно монтує необхідне обладнання, виконує роботу в повному обсязі з дотриманням необхідної послідовності проведення дослідів та вимірювань. У звіті правильно й акуратно виконує записи, таблиці схеми, графіки, розрахунки, самостійно робить висновок.
Високий рівень (10—12 балів)	Учень виконує всі вимоги, передбачені для достатнього рівня, виконує роботу за самостійно складеним планом, робить аналіз результатів, розраховує похибки (якщо потребує завдання). Більш високим рівнем вважається виконання роботи за самостійно складеним оригінальним планом або установкою, їх обґрунтування.

Критерії оцінювання контрольних робіт з фізики

- **Початковий рівень (1—3 бали)**

- Учень уміє розрізняти фізичні величини, одиниці вимірювання з даної теми ;
- здійснювати найпростіші математичні дії.
 - **Середній рівень**(4—6 балів)
- Учень розв'язує типові задачі та виконує вправи на одну—дві дії .
 - **Достатній рівень**(7—9 балів)
- Учень самостійно розв'язує типові задачі й виконує вправи з одної теми, обґрунтовуючи обраний спосіб розв'язку.
 - **Високий рівень**(10—12 балів)
- Учень самостійно розв'язує комбіновані типові задачі стандартним або оригінальним способом, розв'язує нестандартні задачі.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з фізичної культури

Відповідно до Інструкції про розподіл учнів на групи для занять на уроках фізичної культури, затвердженій наказом МОЗ та МОН від 20.07.2009 р. за № 518/674 учні розподіляються на основну, підготовчу та спеціальну медичні групи.

Для основної медичної групи фізична підготовка проводиться в повному обсязі згідно з навчальними програмами з урахуванням індивідуальних особливостей розвитку дитини.

Учні, які за станом здоров'я віднесені до підготовчої медичної групи, і відвідують обов'язкові уроки фізичної культури та опановують навчальний матеріал відповідно до вимог навчальної програми. Таким учням рекомендовано поступове збільшення фізичного навантаження без здачі навчальних нормативів та додаткові заняття у групах загальної фізичної підготовки.

Учні, які за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи, відвідують обов'язкові уроки фізичної культури, але виконують корегувальні вправи і вправи для загального фізичного розвитку, які їм не протипоказані.

Учні, незалежно від рівня фізичного розвитку та медичної групи, а також тимчасово звільнені від фізичних навантажень, повинні бути обов'язково присутніми на уроках фізичної культури.

Допустиме навантаження для учнів, які за станом здоров'я належать до підготовчої та спеціальної медичних груп, встановлює учитель фізичної культури.

Оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках фізичної культури може здійснюватися за такими видами діяльності:

1. Засвоєння техніки виконання фізичної вправи (може здійснюватися окремо від прийому навчального нормативу).
2. Виконання навчального нормативу (з урахуванням динаміки особистого результату).
3. Виконання навчальних завдань під час проведення уроку.
4. Засвоєння теоретико-методичних знань.

При цьому оцінка за виконання нормативу не є домінуючою під час здійснення тематичного, семестрового чи річного оцінювання.

Для оцінювання розвитку фізичних якостей використовуються орієнтовні навчальні нормативи передбачені цією програмою та нормативи запропоновані у кожному модулі по роках вивчення. Порядок їх проведення визначає вчитель відповідно до календарно-тематичного планування.

При складанні навчального нормативу за його показником визначають рівень досягнень (низький, середній, достатній, високий), а потім за технічними показниками виконання рухової дії та теоретичними знаннями виставляють оцінку в балах. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів із фізичної культури затверджені наказом МОН України від 05.05.08 р. № 371.

Оцінюючи навчальні досягнення учнів з фізичної підготовленості, потрібно дотримуватися таких вимог:

1. Навчальні нормативи складають учні основної медичної групи, які на момент прийняття нормативу не скаржаться на погане самопочуття та стан здоров'я.
2. Кожній заліковій вправі передують спеціальна фізична підготовка (не менше як на двох заняттях).
3. Перед складанням нормативу вчитель проводить розминку, а після — відновлювальні вправи.
4. Учні мають можливість перескласти норматив на визначеному вчителем занятті.
5. Учитель зобов'язаний забезпечити безумовне дотримання правил і виконання вимог щодо безпеки під час здачі нормативів.
6. Оцінювання навчальних досягнень учнів, віднесених до підготовчої групи здійснюється на загальних підставах за винятком приймання навчальних нормативів.

При оцінюванні навчальних досягнень з фізичної культури також враховуються:

- особисті досягнення школярів протягом навчального року; ступінь активності учнів на уроках;
- залучення учнів до занять фізичною культурою в позаурочний час;
- участь у спортивних змаганнях усіх рівнів.

На основі зазначених показників вчителі можуть застосовувати різноманітні системи **нарахування «бонусних» балів**. Наприклад, якщо учень (учениця) викона(в/ла) залікову вправу на певний рівень, але при цьому його (її) особистий результат виконання цієї вправи поліпшився порівняно з попереднім показником, учитель може виставити оцінку на 1–2 бали вище за ту, яка передбачається навчальними нормативами.

У період з 01.09 до 01.10 кожного навчального року з метою адаптації учнів до навантажень на уроках фізичної культури прийом навчальних нормативів не здійснюють, а заняття мають рекреаційно-оздоровчий характер з помірними навантаженнями.

Невиконання нормативів з причин, незалежних від учня, непропорційний фізичний розвиток, пропуски занять з поважних причин, не є підставою для зниження підсумкової оцінки успішності.

Рівні н/д	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
Початковий	1	Учні можуть розпізнавати деякі об'єкти вивчення та називають їх (на побутовому рівні)
	2	Учні описують незначну частину навчального матеріалу; частково розпізнають інвентар та обладнання для проведення занять
	3	Учні мають фрагментарні уявлення з предмета вивчення; з допомогою вчителя виконують елементарні фізичні вправи; використовують за призначенням навчальний інвентар та обладнання
Середній	4	Учні знають окремі відомості, що стосуються фізичних вправ; виконують елементарні технічні елементи вправ за зразком
	5	Учні відтворюють навчальний матеріал, необхідний для виконання фізичних вправ, з допомогою вчителя; виконують більшість технічних елементів вправ з недоліками
	6	Учні самостійно відтворюють значну частину навчального матеріалу, необхідного для виконання фізичних вправ; виконують більшість запропонованих вправ

Достатній	7	Учні самостійно і логічно відтворюють фактичний і теоретичний матеріал, необхідний для виконання практичних завдань; частково контролюють власні навчальні дії; вправи виконують з окремими незначними відхиленнями в техніці за показниками кінематичних, динамічних або ритмічних характеристик (недосток координації, недостатня злитність виконання, незначна скрутність рухів тощо); в основному виконують навчальні завдання під час уроку
	8	Учні виявляють розуміння навчального матеріалу, наводять приклади, намагаються аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між фізичними вправами та їх впливом на організм; використовують набуті знання і уміння в
		стандартних ситуаціях; вправи виконують відповідно до вимог кінематичних, динамічних та ритмічних характеристик техніки (вільно, легко, невимушено) у стандартних сприятливих умовах їх виконання; виконує більшість навчальних завдань під час уроку
	9	Учні володіють навчальним матеріалом і реалізують свої знання та вміння в практичній діяльності; можуть аналізувати і систематизувати інформацію щодо впливу фізичних вправ на організм; вправи виконують відповідно до вимог кінематичних, динамічних та ритмічних характеристик техніки (вільно, легко, невимушено) у прогнозовано варіативних умовах; виконують всі навчальні завдання під час уроку
Високий	10	Учні володіють глибокими знаннями та вміннями і застосовують їх у нестандартних ситуаціях; беруть активну участь в розробленні та застосуванні комплексів вправ, спрямованих на розвиток фізичних якостей; вправи виконують відповідно до вимог кінематичних, динамічних та ритмічних характеристик техніки (вільно, легко, невимушено) у непрогнозовано варіативних умовах; старанно виконують всі навчальні завдання під час уроку
Високий	11	Учні володіють гнучкими знаннями і навичками в межах вимог навчальної програми, аргументовано використовують їх у нестандартних ситуаціях; самостійно розробляють комплекси вправ, спрямованих на розвиток фізичних якостей; вправи виконують ефективно на фоні втоми; при виконанні навчальних завдань проявляють позитивні лідерські якості
	12	Учні мають системні знання та навички з предмета, свідомо використовують їх, у тому числі, у проблемних ситуаціях; самостійно розробляють комплекси вправ, спрямованих на розвиток фізичних якостей та забезпечують їх якісне виконання; вправи виконують ефективно у змагальних умовах; можуть регулювати процес виконання навчальних завдань відповідно до індивідуальних потреб організму

На сучасному етапі, з метою формування позитивного ставлення учнів до занять фізичною культурою та підвищення рівня їх рухової активності, оцінювання навчальних досягнень з фізичної культури має здійснюватися в особистісно-зорієнтованому аспекті. В основу особистісно-зорієнтованого оцінювання покладаються: особисті досягнення школярів на протязі навчального року; активна робота учнів на уроках фізичної культури; залучення учнів до занять фізичною культурою в позаурочний час; участь у змаганнях всіх рівнів. На основі зазначених показників вчителям

рекомендується застосовувати різноманітні системи нарахування «бонусних» балів. Зазначені системи корекції оцінювання мають погоджуватися педагогічною радою школи.

Під час оцінювання необхідно:

- здійснювати індивідуальний підхід, тобто створювати для учня умови, які відповідають особливостям його розвитку, рівню фізичного підготовленості, стану здоров'я;
- конкретизувати завдання, визначене змістом даного уроку, за яке учня буде оцінено;
 - застосовувати гласність оцінки (своєчасно інформувати учня про оцінку з коротким аналізом виконання учнем рухової дії).

Одним із критеріїв оцінювання учнів усіх медичних груп (основної, підготовчої, спеціальної) має бути їхня обов'язкова присутність на уроках (не менше ніж 75% часу від усієї тривалості навчання упродовж семестру та навчального року за винятком відсутності через хворобу).

У разі невідповідності рівня навчальних досягнень учня (учениці) цим критерієм позначається «не атестований».

Критерії оцінювання навчальних досягнень з хімії

Визначальними в оцінюванні рівня навчальних досягнень учнів з хімії є особистісні результати пізнавальної діяльності, в яких відображаються загальнопредметні компетентності, набуті учнями в процесі навчання.

За відмінностями між обсягом і глибиною досягнутих результатів, ступенем самостійності у виконанні завдань, здатністю використовувати знання у нових ситуаціях виокремлено рівні навчальних досягнень учнів, що оцінюються за 12-бальною шкалою.

Кожний наступний рівень вбирає в себе вимоги до попереднього, а також додає нові характеристики.

При оцінюванні рівня навчальних досягнень з хімії враховується:

- оволодіння хімічною мовою як засобом відображення знань про речовини і хімічні явища;
- рівень засвоєння теоретичних знань;
- сформованість експериментальних умінь, необхідних для виконання хімічних дослідів, передбачених навчальною програмою;
- здатність учнів застосовувати набуті знання на практиці;
- уміння розв'язувати розрахункові задачі.

Усі види оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються за характеристиками, наведеними в таблицях.

Оцінювання теоретичних знань

Рівні н\д	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
Початковий	1	Учень (учениця) розпізнає деякі хімічні об'єкти (хімічні символи, формули, явища, посуд тощо) і називає їх (на побутовому рівні)
	2	Учень (учениця) описує деякі хімічні об'єкти за певними ознаками
	3	Учень (учениця) має фрагментарні уявлення з предмета вивчення і під керівництвом вчителя може відтворити окремі його частини
Середній	4	Учень (учениця) відтворює деякі факти, що стосуються хімічних сполук і явищ
	5	Учень (учениця) відтворює окремі частини навчального матеріалу, дає визначення основних понять
	6	Учень (учениця) послідовно відтворює значну частину навчального матеріалу
Достатній	7	Учень (учениця) відтворює навчальний матеріал, наводить приклади, з допомогою вчителя порівнює хімічні об'єкти
	8	Учень (учениця) логічно відтворює фактичний і теоретичний навчальний

Рівні н\д	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
	9	Учень (учениця) володіє знаннями основоположних хімічних теорій і фактів, наводить приклади на підтвердження цього, аналізує інформацію, робить висновки
Високий	10	Учень (учениця) володіє навчальним матеріалом і застосовує знання на практиці, узагальнює й систематизує інформацію, робить аргументовані висновки
	11	Учень (учениця) володіє засвоєними знаннями і використовує їх у нестандартних ситуаціях, встановлює зв'язки між явищами; самостійно знаходить, оцінює і використовує інформацію з різних джерел згідно з поставленим завданням; робить узагальнювальні висновки
	12	Учень (учениця) має системні знання з предмета, аргументовано використовує їх, у тому числі в проблемних ситуаціях; аналізує додаткову інформацію; самостійно оцінює явища, приймає рішення, висловлює судження, пов'язані з речовинами та їх перетвореннями

Оцінювання практичних робіт і лабораторних дослідів

Рівні н\д	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
Початковий	1	Учень (учениця) розпізнає деякі хімічні об'єкти (хімічні символи, формули, явища, посуд тощо) і називає їх (на побутовому рівні); знає правила безпеки під час проведення практичних робіт
	2	Учень (учениця) описує деякі хімічні об'єкти за певними ознаками; знає призначення лабораторного обладнання
	3	Учень (учениця) має фрагментарні уявлення з предмета вивчення і може відтворити окремі його частини; під керівництвом учителя виконує найпростіші хімічні досліди
Середній	4	Учень (учениця) знає окремі факти, що стосуються хімічних сполук і явищ; складає прості прилади для проведення дослідів і виконує їх під керівництвом учителя
	5	Учень (учениця) з допомогою вчителя відтворює окремі частини начального матеріалу, дає визначення основних понять; самостійно виконує деякі хімічні досліди, описує хід їх виконання, дотримується порядку на робочому місці
	6	Учень (учениця) відтворює навчальний матеріал з допомогою вчителя; описує окремі спостереження за перебігом хімічних дослідів
Достатній	7	Учень (учениця) самостійно відтворює значну частину навчального матеріалу, з допомогою вчителя порівнює хімічні об'єкти, описує спостереження за перебігом хімічних дослідів
	8	Учень (учениця) самостійно відтворює фактичний і теоретичний навчальний матеріал, порівнює і класифікує хімічні об'єкти; самостійно

Рівні н\д	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
	9	виконує всі хімічні досліди згідно з інструкцією Учень (учениця) виявляє розуміння основоположних хімічних теорій і фактів, наводить приклади на підтвердження цього; робить окремі висновки з хімічних дослідів
Високий	10	Учень (учениця) володіє навчальним матеріалом і застосовує знання у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати, узагальнювати й систематизувати надану інформацію, робити висновки; робить висновки з практичної роботи
	11	Учень (учениця) володіє засвоєними знаннями і використовує їх у нестандартних ситуаціях, встановлює зв'язки між явищами; самостійно знаходить і використовує інформацію згідно з поставленим завданням; виконує хімічний експеримент, раціонально використовуючи обладнання і реактиви
	12	Учень (учениця) має системні знання з предмета, аргументовано використовує їх, у тому числі у проблемних ситуаціях; аналізує додаткову інформацію; самостійно оцінює явища, пов'язані з речовинами та їх перетвореннями; робить обґрунтовані висновки з хімічного експерименту; розв'язує експериментальні задачі за власним планом

Оцінювання розв'язування розрахункових задач

Рівні н\д	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
Початковий	1 - 3	Розв'язування задач не передбачене
Середній	4	Учень (учениця) складає з допомогою вчителя скорочену умову задачі
	5	Учень (учениця) самостійно складає і записує скорочену умову задачі
	6	Учень (учениця) складає скорочену умову задачі; робить обчислення лише з готовою формулою
Достатній	7	Учень (учениця) наводить рівняння реакцій за умовою задачі
	8	Учень (учениця) робить обчислення за рівнянням реакції, з допомогою вчителя розв'язує задачі
	9	Учень (учениця) наводить потрібні формули речовин і рівняння реакцій; розв'язує задачі, користуючись алгоритмом
Високий	10	Учень (учениця) самостійно наводить і використовує необхідні формули для розв'язування задач
	11	Учень (учениця) самостійно і раціонально розв'язує задачі
	12	Учень (учениця) самостійно і раціонально розв'язує задачі; розв'язує комбіновані задачі

Критерії оцінювання групової роботи учнів

Рівні н\д	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня(учениці)
Початковий	1	Учень (учениця) спостерігає за роботою товаришів; спостерігає за процесом планування роботи групи, розподілу доручень, прийняття групового рішення
	2	Учень (учениця) іноді виконує навчальне завдання за допомогою товаришів, рідко вступає у полілог або діалог (рідко погоджується з думкою однокласників, прислухається до їхніх порад)
	3	Учень (учениця) іноді вступає у полілог або діалог, інколи висловлює власну думку, не обґрунтовуючи її аргументами; намагається брати участь в оцінюванні роботи товаришів, однак дає необ'єктивну оцінку; часто спричинює конфлікти, не вміє знаходити вихід із конфліктної ситуації
Середній	4	Учень (учениця) спостерігає за процесом планування роботи групи, розподілом доручень, прийняттям групового рішення та інколи бере у ньому участь; здійснює спроби (часто невдалі) звернутися за допомогою до членів групи; не завжди уважно слухає товаришів
	5	Учень (учениця) час від часу вступає у полілог або діалог, іноді висловлює власну думку; періодично спричинює конфлікти, виявляє недостатнє вміння знаходити вихід із конфліктної ситуації; не завжди уважно слухає товаришів
	6	Учень (учениця) періодично висловлює власну думку, хоч і не зовсім вдало обґрунтовує її аргументами; часто погоджується із думкою товаришів, прислухається до окремих порад; знає етикетні формули, інколи користується ними під час співпраці у групах; періодично бере участь в оцінюванні роботи товаришів, не завжди об'єктивно їх оцінює.
Достатній	7	Учень (учениця); періодично бере участь у процесі планування роботи групи, розподілі доручень, прийнятті групового рішення, часто звертається за допомогою до товаришів; періодично надає допомогу однокласникам; хоча не завжди вдало; у більшості випадків погоджується із думкою товаришів, не завжди використовує етикетні формули під час співпраці у групах; уміє слухати товариша, хоча інколи перебиває його під час спілкування; намагається не провокувати конфлікти, однак інколи їх спричинює, не завжди вміє знаходити вихід із конфліктної ситуації
	8	Учень (учениця) намагається у більшості випадків брати активну участь у полілозі або діалозі, процесі планування роботи групи, розподілі доручень, прийнятті групового рішення, виявляє здатність до партнерської співпраці, здійснює спроби навчати товаришів; періодично бере участь в оцінюванні роботи однокласників, намагаючись об'єктивно їх оцінити; намагається не провокувати конфлікти, однак інколи їх спричинює, вміє знаходити вихід із конфліктної ситуації
	9	Учень (учениця) бере участь у активну участь у процесі планування роботи групи, розподілі доручень, прийнятті групового рішення, полілозі або діалозі, висловлює власну думку й намагається її довести, використовуючи аргументи, завжди використовує етикетні формули під час співпраці у групах; уміє слухати товариша, не перебиває його під час спілкування, намагається не провокувати конфлікти, завжди вміє знаходити вихід із конфліктної ситуації, бере участь в оцінюванні роботи однокласників, намагаючись

		об'єктивно їх оцінити; доповідає класу про результати групової роботи
Високий	10	Учень (учениця) бере активну участь у процесі планування й виконання завдання у групах, розподілі доручень, прийнятті групового рішення, полілозі або діалозі; у разі потреби звертається за допомогою до товаришів, надає їм допомогу; завжди використовує етикетні формули під час співпраці у групах; уміє слухати товариша, не перебиває його під час спілкування, бере участь в оцінюванні роботи однокласників, об'єктивно їх оцінює, доповідає класу про результати групової роботи, формулює висновки
	11	Учень (учениця) може навчати своїх товаришів, виявляючи до них повагу; систематично бере активну участь у полілозі або діалозі, уміє висловлювати власну думку, наводить аргументи для її доведення, погоджується з думкою однокласників за умови наведення аргументів; систематично користується необхідними етикетними формулами; уміє уважно слухати інших, не провокує виникнення конфлікту, докладає усіх зусиль для його залагодження у випадку виникнення; об'єктивно оцінює товаришів, доповідає класу про результати групової роботи, чітко формулює висновки
	12	Учень (учениця) надає підтримку іншим членам групи, заохочує їх до роботи, виявляє протиріччя в аналізі явища, вдало узагальнює думки інших і просуває роботу групи вперед, вносить вдалі пропозиції, які враховує група; систематично користується необхідними етикетними формулами; уміє уважно слухати інших, докладає усіх зусиль для залагодження конфліктів у випадку їх виникнення; об'єктивно оцінює товаришів, доповідає класу про результати групової роботи, чітко формулює і аргументує висновки

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів 5-9 класів із мистецтва (інтегрований курс)

Особливістю системи оцінювання досягнень учнів з дисциплін художньо-естетичного циклу є її багатофункціональність, що зумовлена багатокомпонентністю змісту мистецької освіти, спрямованої на формування в учнів комплексу загальнокультурних (ключових), естетичних (міжпредметних), мистецьких (предметних) компетентностей. Ця система передбачає:

- розвиток мотивації до пізнання мистецтва, емоційнопочуттєвої сфери, оригінального асоціативнообразного мислення, здатності естетичного сприймання художніх творів; розкриття креативного потенціалу особистості;
- виховання в учнів особистісноціннісного ставлення до мистецтва, вітчизняної та зарубіжної художньої культури, естетичного ставлення до дійсності, світоглядних орієнтацій;
- формування знань та уявлень про мистецтво, специфіку художньообразної мови різних видів мистецтва, розвиток здатності естетичного сприймання та інтерпретації творів;
- розширення естетичного досвіду, вмінь і навичок у сфері мистецької діяльності, потреби в художньо-творчій самореалізації та духовному самовдосконаленні;

Рівні н\д	Бал	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
Початковий	1	Учень (учениця) виявляє низьку емоційність та фрагментарність сприймання творів мистецтва, відсутність мотивації щодо художнього пізнання та практично-творчої діяльності; частково усвідомлює незначну частину тематичного матеріалу, який відтворює на репродуктивному рівні; застосовує дуже обмежений понятійно-термінологічний тезаурус; потребує постійної теоретичної та практичної допомоги вчителя.

	2	Учень (учениця) виявляє недостатню емоційність та вибірковість сприймання творів, низький інтерес до мистецтва; розуміє незначну частину тематичного матеріалу; користується обмеженим понятійнотермінологічним запасом у розповіді про мистецтво; частково відтворює тематичний матеріал у практичній діяльності, потребуючи постійної теоретичної та практичної допомоги вчителя;
	3	Учень (учениця) виявляє недостатню емоційність сприймання, позитивну, але вибіркиму мотивацію до художнього пізнання; користується обмеженим понятійнотермінологічним запасом у розповіді про мистецтво; частково відтворює тематичний матеріал у практичнотворчій діяльності на репродуктивному рівні; демонструє елементарний рівень розвиненості художньообразного мислення.
Середній	4	Учень (учениця) виявляє вибіркиму емоційність сприймання мистецьких творів, але має позитивну мотивацію щодо власної практичнотворчої діяльності, яка здійснюється на репродуктивному рівні; розуміє та усвідомлює частину тематичного матеріалу; але в інтерпретації творів мистецтва застосовує незначний термінологічний запас; потребує значної теоретичної та практичної допомоги вчителя; художньообразне мислення розвинуто слабо.
	5	Учень (учениця) виявляє інтерес та емоційність сприймання творів, розуміє та усвідомлює значну частину тематичного матеріалу; але демонструє небагатий словниковотермінологічний запас для характеристики творів мистецтва; тематичний матеріал у практичній діяльності відтворює під керівництвом учителя; художньообразне мислення розвинуто недостатньо. Потребує періодичної практичної та теоретичної допомоги вчителя.
	6	Учень (учениця) виявляє здатність емоційного сприймання творів, має позитивну мотивацію щодо пізнання мистецьких явищ та власної практичної діяльності, усвідомлює більшу частину тематичного матеріалу; хоча демонструє небагатий термінологічний запас в інтерпретації творів мистецтва; у практичній діяльності потребує періодичної практичної допомоги вчителя; художньообразне мислення розвинуто недостатньо.
Достатній	7	Учень (учениця) виявляє здатність емоційно сприймати твори, позитивну мотивацію щодо пізнання мистецьких явищ та власної діяльності; володіє достатнім термінологічним запасом, хоча у викладенні думок може припускатись термінологічних помилок; усвідомлює більшу частину тематичного матеріалу, який застосовує у практичній діяльності за допомогою вчителя, виявляє прагнення самостійності; у судженнях з'являються окремі аналогії, асоціації.
Достатній	8	Учень (учениця) виявляє здатність емоційно сприймати твори, позитивну мотивацію щодо пізнання мистецьких явищ та власної творчості, усвідомлює основний тематичний матеріал, здатний систематизувати його за допомогою вчителя; свідомо користується ключовими поняттями; прагне застосовувати набуті знання та вміння у практичній діяльності; художньообразне мислення достатньо розвинуто (у поясненнях застосовуються аналогії, асоціації).
	9	Учень (учениця) виявляє емоційність сприймання творів, позитивну мотивацію щодо пізнання мистецьких явищ та їх зв'язку з життям, розуміє та усвідомлює тематичний матеріал, здатний його узагальнювати та систематизувати, наводити приклади на підтвердження думок; демонструє достатній понятійнотермінологічний запас, хоча може допускати неточності у використанні спеціальної термінології; самостійно застосовує матеріал у практичній діяльності; художньообразне мислення достатньо розвинуто (формулюються окремі висновки, узагальнення).
Високий	10	Учень (учениця) виявляє емоційність сприймання творів, стійку позитивну мотивацію щодо пізнання життєвих та мистецьких явищ, повністю розуміє та усвідомлює тематичний матеріал у межах програми; виявляє здатність оцінювання творів, користується адекватною термінологією, хоча може допускати несуттєві неточності у її застосуванні; самостійно використовує тематичний матеріал у

	практичній діяльності; художньообразне мислення достатньо розвинуте, що дозволяє учневі застосовувати асоціативні зв'язки, образні аналогії та порівняння щодо різних видів мистецтв та життєвих явищ
11	Учень (учениця) виявляє емоційність сприймання творів та їх зв'язок з життєвими явищами, позитивну мотивацію щодо художнього пізнання; повністю усвідомлює тематичний матеріал у межах програми; оцінюючи мистецькі явища, прагне аргументувати висновки; вільно користується спеціальною термінологією відповідно до програмних вимог; художньообразне мислення характеризується використанням нестандартних асоціативних зв'язків, порівнянь творів різних видів мистецтв та життєвих явищ; самостійно використовує тематичний матеріал у практичній діяльності на уроках та у позаурочний час.
12	Учень (учениця) володіє стійкою позитивною мотивацією щодо пізнання мистецьких творів, встановлення їх зв'язку з життєвими явищами та творами інших мистецтв; має міцні знання тематичного матеріалу в межах програми; під час інтерпретації художніх творів аргументує власні оцінки, вільно оперує спеціальною термінологією відповідно до програмних вимог; самостійно застосовує тематичний матеріал у практичній діяльності на уроках та у позаурочний час; художньообразне мислення високо розвинуте, характеризується оригінальністю.

До основних видів оцінювання належать: **поточне** (виконує діагностичну, стимулюючу, коригуючу функції), **тематичне і підсумкове** (семестрове і річне). Додатковими засобами стимулювання пізнавальної активності учнів є самооцінка й взаємне оцінювання.

СЕМЕСТРОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

Здійснюється на підставі тематичних оцінок і має бути наближеним до середнього арифметичного від суми балів тематичного оцінювання літературних знань.

Наприклад, за відсутності 1 тематичної оцінки (учень був не атестований (н/а) з поважної причини) семестровий бал має виставлятися на підставі наявних тематичних оцінок на користь дитини, з урахуванням самостійного засвоєння нею матеріалу попередньої теми, за яку виставлено «н/а». Якщо учень з поважної причини був відсутній на шкільних заняттях більше половини навчального часу в семестрі і має лише 1 тематичну оцінку або не має тематичних оцінок взагалі, такий учень не може бути атестований за семестр.

ТЕМАТИЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Визначає рівень навчальних досягнень з певної теми.

Тематичний бал виставляють за результатами поточного оцінювання.

Тематичний бал не підлягає коригуванню (повторне тематичне оцінювання не виставляється). Якщо учень (учениця) був(ла) відсутні(я) на уроках протягом вивчення теми, не виконував(ла) вимоги навчальної програми у колонку з надписом Тематична виставляється н/а (**не** атестований(а))

У 8–9 класах учні опановують стилі та напрями мистецтва, які історично склалися впродовж епох, тому пріоритетними стають такі види діяльності, як виконання індивідуальних і колективних проєктів.

На уроках мистецтва використовуються інформаційний проєкт спрямований на збір інформації про якийсь об'єкт, явище з метою її аналізу, узагальнення та подання для широкої аудиторії.

Критерії оцінювання з трудового навчання

Об'єктами оцінювання навчальних досягнень учнів з трудового навчання можуть бути:

- рівень застосування знань та умінь в практичній роботі;
- проектнотехнологічна діяльність учнів;
- уміння користуватися різними видами конструкторськотехнологічної документації та іншими джерелами інформації;
- якість виконання практичних робіт;

- рівень сформованості трудових прийомів і умінь виконувати технологічні операції;
- рівень самостійності у процесі організації і виконання роботи (планування трудових процесів, самоконтроль і т.п.), виявлення елементів творчості.

На результат оцінювання навчальних досягнень учнів впливають дотримання правил безпечної праці і санітарногігієнічних вимог та уміння організувати робоче місце і підтримувати порядок на ньому в процесі роботи.

Вимоги оцінювання навчальних досягнень застосовуються відповідно до Державних вимог до рівня загальноосвітньої підготовки учнів, передбачених навчальною програмою та з урахуванням вікових особливостей учнів.

Рівні н\д	Бал	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
Початковий	1	Учні можуть розпізнавати деякі об'єкти вивчення (матеріали, інструменти, моделі тощо) та називають їх (на побутовому рівні)
	2	Учні описують незначну частину технологічних об'єктів; частково розпізнають інструменти та обладнання для виконання практичних робіт
	3	Учні мають фрагментарні уявлення з предмета вивчення (обізнані з деякими технологічними поняттями); з допомогою вчителя виконують елементарні практичні завдання; використовують за призначенням робочі інструменти та обладнання
Середній	4	Учні знають окремі відомості, що стосуються технологічних об'єктів; застосовують елементарні прийоми роботи інструментом
	5	Учні відтворюють навчальний матеріал, необхідний для виконання практичних робіт, з допомогою вчителя; виконують окремі технологічні операції з недоліками; частково володіють прийомами роботи інструментом
	6	Учні самостійно відтворюють значну частину навчального матеріалу, необхідного для виконання практичних робіт; виконують окремі частини технологічних операцій
Достатній	7	Учні самостійно і логічно відтворюють фактичний і теоретичний матеріал, необхідний для виконання практичних робіт; виконують практичну роботу відповідно до інструкцій вчителя; частково контролюють власні навчальні дії; з допомогою учасників проекту і учителя виконують завдання, що стосуються окремих етапів проектної діяльності
	8	Учні виявляють розуміння навчального матеріалу, наводять приклади, намагаються аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між технологічними операціями; використовують набуті знання і уміння в стандартних ситуаціях
	9	Учні володіють навчальним матеріалом і реалізують свої знання та вміння в практичній діяльності; можуть аналізувати і систематизувати інформацію в процесі проектної діяльності
Високий	10	Учні володіють глибокими знаннями та вміннями і застосовують їх у нестандартних ситуаціях; беруть активну участь в розробленні та реалізації технологічного процесу; з допомогою учасників проекту і учителя проектують та виконують всі види запланованих робіт
	11	Учні володіють гнучкими знаннями і навичками в межах вимог навчальної програми, аргументовано використовують їх у нестандартних ситуаціях, знаходять і аналізують додаткову інформацію; самостійно розробляють технологічний процес виготовлення виробу та забезпечують його виконання; самостійно проектують та виконують всі види запланованих робіт
	12	Учні мають системні знання та навички з предмета, свідомо використовують їх, у тому числі, у проблемних ситуаціях; самостійно розробляють технологічний процес виготовлення виробу та забезпечують його якісне виконання; самостійно проектують та виконують, використовуючи відповідні технології, всі види запланованих робіт

Критерії оцінювання результатів проєктної діяльності учнів

Проект являє собою самостійне доскональне вивчення будь-якої проблеми з презентацією результатів роботи.

Навчальний проєкт — спільна навчально-пізнавальна, дослідницька, творча або ігрова діяльність учнів — партнерів, що має спільну мету, узгоджені методи, способи діяльності, спрямована на досягнення загального результату з розв'язування певної проблеми, значущої для учасників проєкту.

Навчальний проєкт — спільна навчально-пізнавальна, дослідницька, творча або ігрова діяльність учнів — партнерів, що має спільну мету, узгоджені методи, способи діяльності, спрямована на досягнення загального результату з розв'язування певної проблеми, значущої для учасників проєкту.

Виконання проєкту на уроці інформатики дозволяє навчитися не тільки комп'ютерних технологій, але і прийомам самостійної роботи від вибору запропонованих тем до постановки цілей, народження гіпо-тез, розробки алгоритмів свого проєкту і створення готових електронних продуктів.

Які бувають проєкти

- Практико-орієнтований проєкт націлений на соціальні інтереси самих учасників проєкту або зовнішнього замовника.
- Дослідницький проєкт за структурою нагадує справжнє наукове дослідження. Він включає обґрунтування актуальності обраної теми, позначення завдань дослідження, обов'язкове висунення гіпотези з подальшою її перевіркою, обговорення отриманих результатів. При цьому використовуються методи сучасної науки: лабораторний експеримент, моделювання, соціологічне опитування й інші.
- Інформаційний проєкт спрямований на збір інформації про якийсь об'єкт, явище з метою її аналізу, узагальнення та подання для широкої аудиторії. Результатом такого проєкту часто є публікація в ЗМІ, зокрема в Інтернеті.
- Творчий проєкт передбачає максимально вільний і нетрадиційний підхід до оформлення результатів. Це можуть бути альманахи, театралізації, спортивні ігри, твори образотворчого чи декоративно-прикладного мистецтва, відеофільми тощо.

Розробка змісту учнівського проєкту.

Послідовність виконання проєкту:

	Етапи роботи	Зміст діяльності учнів	Функції вчителя
1	Визначення теми, мети й завдань проєкту	Обговорення <i>назви проєкту</i> , пошук необхідної додаткової інформації, визначення мети і завдань.	1. Заява задуму. 2. Допомога в постановці завдань.
2	Планування	2. Вироблення плану дій: визначення джерел, способів збирання інформації, вибір методів аналізу, формування уявлень про бажані результати, ознайомлення з критеріями оцінювання. 2. Планування завдань: розподіл завдань між членами проєкту.	1. Висловлення припущень. 2. Висунення пропозицій, ідей. 3. Корекція плану та завдань
3	Дослідження	Збирання інформації, вирішення проміжних завдань, робота з літературою, спостереження, проведення експериментів.	1. Спостереження за роботою 2. Непряме керування
4	Результати	Аналіз інформації. Формулювання висновків	1. Корекція. 2. Спостереження за ходом роботи.
5	Оформлення звіту. Підготовка до презентації.	Узагальнення та класифікація. Виготовлення ілюстративного матеріалу. Підготовка презентаційних матеріалів. Складання сценарію презентації.	1. Консультування. 2. Корекція.

6	Захист	Показ результатів у формі усного звіту, звіту з демонстрацією матеріалів, відеоролика, презентації	1. Сприйняття звіту. 2. Постановка доцільних запитань
7	Оцінювання проектної діяльності	Колективне обговорення. Самооцінка результатів	Оцінення проекту

Критерії оцінювання навчального індивідуального проекту

1. Дотримання академічної доброчесності.(в разі виявлення порушення, проект не розглядається)
2. Використання наочності під час захисту та дотримання формули **(0-3 бали)**
3. Захист проекту
 - Наявність (теми, мети, завдань, ходу виконання проекту, висновки, використана література) **(0-2 балів)**
 - логічність викладення матеріалу та повнота розкриття теми **(0-4 бали)**
 - аналіз та узагальнення результатів дослідження і формування висновків **(0-3 бали)**

Критерії оцінювання навчального групового проекту

1. Дотримання академічної доброчесності.(в разі виявлення порушення, проект не розглядається)
2. Використання наочності під час захисту та дотримання формули **(0-3 бали)**
3. Захист проекту
 - Наявність (теми, мети, завдань, ходу виконання проекту, висновки, використана література) **(0-2 балів)**
 - логічність викладення матеріалу та повнота розкриття теми **(0-4 бали)**
 - аналіз та узагальнення результатів дослідження і формування висновків **(0-3 бали)**
4. Додаткові запитання по проекту (одне запитання від вчителя, одне від учнів класу) **(0 або -2 бали)**
5. Рівноцінний внесок у роботу групи **(самооцінювання, взаємооцінювання)**
- 6.

Вимоги до захисту результатів проектної діяльності у формі усного звіту та звіту з демонстрацією матеріалів:

1. Дотримання академічної доброчесності.
2. Використання наочності під час захисту та дотримання формули 10-20-30 **(max.- 2 бали)**
3. Повнота розкриття теми. **(max.- 10 балів)**
 - охоплення при розкритті теми найважливіших понять; (0-4бали)
 - логічність викладення матеріалу; (0-2бали)
 - рівень зрозумілості викладеного матеріалу для читачів; (0-1бали)
 - рівень залучення знань з інших областей; (0-1бали)
 - життєва компетентність. (0-1бали)
 - висновки (0-1 бали)

Вимоги до захисту результатів проектної діяльності з використанням мультимедійної презентації:

Мультимедійна презентація – це програма, яка може містити текстові матеріали, фотографії, малюнки, діаграми та графіки, слайд-шоу, звукове оформлення і дикторський супровід, відеофрагменти й анімацію, тривимірну графіку.

Основною відмінністю презентацій від решти способів представлення інформації є їх особлива насиченість змістом та інтерактивність, тобто здатність певним чином змінюватися й реагувати на дії користувача.

Структура матеріалів в електронному вигляді

Матеріали складаються з:

- титульного слайда;
- інформаційних слайдів;
- завершального слайда.

У **титульному слайді** вказуються:

- тема науково-дослідницької роботи;
- прізвище, ім'я і по батькові доповідача, клас, навчальний заклад;
- прізвище, ім'я і по батькові наукового керівника, посада, місце роботи.

Інформаційні слайди містять таку інформацію:

- актуальність проблеми;
- завдання дослідження;
- хід, зміст дослідження;
- результати дослідження;
- основні висновки;

Крім того, інформаційні слайди можуть містити діаграми і графіки, необхідні текстові, табличні й інші матеріали.

Завершальний слайд містить подяку за увагу.

При оформленні презентації користуйтеся правилом 10-20-30:

1. Максимум **10 слайдів до 3 хвилин**
2. Максимальна кількість слів на слайді **20**
3. Мінімальний розмір шрифту **30**